

Raport

**Analiza wybranych danych
z projektów realizowanych przez powiaty
w ramach Działania 3.5 PO KL
Kompleksowe wspomaganie rozwoju szkół
– II cykl**

Autorki:

Magdalena Szostakowska
Małgorzata Leszczyńska
Iwona Pogoda
Maria Ulanicka

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
WYNIKI	6
1. Dane ogólne	7
2. Wybór ofert doskonalenia i realizacja Rocznych Planów Wspomagania (RPW) w szkołach	11
3. Omówienie poszczególnych ofert doskonalenia	26
1. Jak pomóc uczniowi osiągnąć sukces edukacyjny?	26
2. Ocenianie kształtujące	29
3. Techniki uczenia się i metody motywujące do nauki	32
4. Uczeń - aktywny uczestnik procesu uczenia się	36
5. Wykorzystanie EWD w ewaluacji wewnętrznej szkoły	39
6. Oferta edukacyjna drogą do właściwej realizacji podstawy programowej	42
7. Wspieranie wychowawców klas - bezpieczna szkoła	45
8. Postawy uczniowskie. Jak je kształtować?	48
9. Budowa koncepcji pracy szkoły	52
10. Praca z uczniem młodszym	55
11. Praca z uczniem zdolnym	57
12. Praca z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	60
13. Wykorzystanie TIK na zajęciach edukacyjnych - bezpieczny internet	64
14. Projekt edukacyjny w szkole	67
15. Współpraca szkoły ze środowiskiem lokalnym	70
16. Rodzice są partnerami szkoły	73
17. Nauczyciel 45+	76
18. Szkoła promuje wartość edukacji	79
19. Doradztwo edukacyjno-zawodowe w szkole	82
20. Efektywna organizacja pracy zespołów nauczycielskich	85
21. Współpraca nauczycieli w prowadzeniu procesów edukacyjnych	88
22. Jak efektywnie wykorzystać wyposażenie i warunki lokalowe szkoły	91
23. Jak i po co prowadzić ewaluację wewnętrzną?	93
24. Pierwszy/drugi rok pracy dyrektora szkoły	96
25. Oferty spoza katalogu ORE	97
4. Prowadzenie sieci współpracy i samokształcenia przez powiat dla nauczycieli i dyrektorów szkół/przedszkoli, znajdujących się na terenie powiatu	99
5. Zaangażowanie szkolnych organizatorów rozwoju edukacji (SORE) w projektach	113
6. Zaangażowanie ekspertów w projektach do realizacji Rocznych Planów Wspomagania w szkołach	116
7. Publikacje opracowane w ramach projektu - podsumowujące działania w projekcie lub dotyczące wybranych zadań realizowanych w projekcie	118
PODSUMOWANIE	120

WPROWADZENIE

Ośrodek Ewaluacji Sp. z o.o., na zlecenie Ośrodka Rozwoju Edukacji (ORE), opracował dane monitoringowe z realizacji projektów w ramach Działania 3.5 PO KL 2007-2013 *Kompleksowe wspomaganie rozwoju szkół*.

Projekty realizowane w ramach tego Działania skupiały się na tworzeniu programów kompleksowego wspomagania szkół oraz przedszkoli, podporządkowanych potrzebom tych podmiotów i obejmowały:

- pomoc w diagnozowaniu obszarów problemowych,
- prowadzenie procesu doskonalenia w oparciu o wybrane oferty doskonalenia nauczycieli,
- powołanie i prowadzenie lokalnych sieci współpracy i samokształcenia, w celu zapewnienia wspólnego rozwiązywania problemów i wymiany doświadczeń.

Realizacja projektu polegała na przygotowaniu i pilotażowym wdrożeniu kompleksowych powiatowych programów wspomagania szkół i przedszkoli¹, składających się z cykli doskonalenia.

Cykl wspomagania placówek składa się z 4 głównych etapów:

1. Diagnoza potrzeb placówki

- * Wywiad z dyrektorem (zebranie informacji o szkole)
- * Wywiad z nauczycielami (spotkanie z radą pedagogiczną)
- * Warsztat diagnostyczno-rozwojowy dla zespołu wyłonionego z rady pedagogicznej (pogłębiona autodiagnoza i określenie priorytetów rozwojowych szkoły w formie rocznego planu wspomagania)

2. Doskonalenie pracy nauczycieli

- * Zajęcia teoretyczne –
- * Warsztaty dla nauczycieli (formy aktywne)

3. Przełożenie nowych umiejętności na szkolną praktykę

- * Konsultacje indywidualne (spotkania coachingowe, indywidualne poradnictwo dla dyrektora i nauczycieli)
- * Wspólna analiza trudności związanych z wykorzystaniem w bieżącej pracy nowych procedur i zasad działania (konsultacje grupowe)

4. Przygotowanie sprawozdania z rocznego planu wspomagania

- * Ewaluacja przebiegu wspomagania
- * Opracowanie sprawozdania i prezentacja wyników rocznego planu wspomagania,
- * Przygotowanie (wspólnie z dyrektorem i nauczycielami) rekomendacji do pracy w kolejnym roku szkolnym

Podstawowe (wymagane) rodzaje zadań w projekcie, czyli oferta doskonalenia i sieć współpracy w dokumentacji konkursowej zostały zdefiniowane następująco²:

---

¹ Więcej na ten temat można znaleźć w Dokumentacji konkursowej [http://www.ore.edu.pl/images/files/konkurs_3.5/dokumentacja/Dokumentacja%203%205%20-%20po%20odwieszeniu%20\(09%2007%2013\).pdf](http://www.ore.edu.pl/images/files/konkurs_3.5/dokumentacja/Dokumentacja%203%205%20-%20po%20odwieszeniu%20(09%2007%2013).pdf) [data odczytu 12.08.2015]

² Tamże, s. 5

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Oferta doskonalenia – opis rocznego procesu wspomagającego rozwój szkoły/przedszkola. Oferta doskonalenia jest podstawą do zbudowania w konkretnej szkole/przedszkolu szczegółowego **rocznego planu wspomagania** (wybranego aspektu pracy szkoły/przedszkola) opartego na wewnętrznej diagnozie potrzeb.

Na ofertę doskonalenia składają się: tytuł (wskazanie obszaru wspomagania opisanego w ofercie), charakterystyka, cel, efekty, sposób realizacji oferty, zasady korzystania z oferty, czas i miejsce realizacji, grupy docelowe oraz informacje o osobach realizujących ofertę.

Sieć współpracy i samokształcenia – zespół ok. 20-25 nauczycieli z różnych szkół/przedszkoli, którzy w zorganizowany sposób współpracują ze sobą, szczególnie w zakresie rozwiązywania problemów i dzielenia się doświadczeniem.

Członkowie sieci spotykają się 3-5 razy w roku szkolnym (w odstępach około 2 miesięcy). Między spotkaniami pracują na platformie internetowej udostępnionej przez ORE (forum wymiany doświadczeń, materiały samokształceniowe, forum dyskusyjne).

W projekcie mogły brać udział przedszkola i szkoły (szkoły podstawowe, gimnazja, licea ogólnokształcące, technika i zasadnicze szkoły zawodowe) z danego powiatu, przy czym w kryteriach dostępu ustalono następujące warunki³:

- ↪ **Ograniczona liczba szkół biorących udział w projekcie** – udział w projekcie musi wziąć co najmniej 20% szkół w odniesieniu do wszystkich szkół znajdujących się na terenie powiatu - gdy beneficjentem jest powiat ziemski oraz co najmniej 20% ww. szkół, ale nie więcej niż 40% szkół, w przypadku, gdy beneficjentem jest powiat grodzki.
- ↪ **Zróżnicowanie poziomu szkół** – udział w projekcie musi wziąć co najmniej 10% szkół (podstawowych i gimnazjów), z terenu powiatu, znajdujących się poniżej średniej powiatowej uzyskanej ze sprawdzianu lub egzaminu kończącego dany etap edukacyjny, a także co najmniej 10% szkół z terenu powiatu, znajdujących się powyżej średniej.
- ↪ **Wsparcie placówki realizowane w oparciu o określoną liczbę ofert doskonalenia** – pełny cykl doskonalenia w każdej szkole/przedszkolu musi być przeprowadzony oparciu o maksymalnie dwie oferty doskonalenia.
- ↪ **Określony czas realizacji** - Pełny cykl doskonalenia (realizowany w trakcie jednego roku szkolnego) nie może być krótszy niż 7 miesięcy.
- ↪ **W ramach projektu wymagano utworzenia określonej liczby sieci współpracy** - Wnioskodawca w ramach projektu miał utworzyć cztery różne tematycznie sieci współpracy i samokształcenia.
- ↪ **Tylko jeden wniosek o realizację projektu w danym powiecie.**

Dane w formie tabel, w programie Excel niezbędne do niniejszego opracowania zostały przekazane przez powiaty realizujące projekty. Ze 130 powiatów pozyskano informacje o różnym stopniu uporządkowania i kompletności.

W opracowaniu kolejnych zagadnień w raporcie wykorzystywano w miarę możliwości dane zebrane we wcześniejszym raporcie z 2014 roku, po to by Zamawiający miał możliwość porównania wyników analizy.

³ Tamże, s. 21-22

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
Raport składa się z następujących rozdziałów:

- Dane ogólne
- Wybór ofert doskonalenia i realizacja Rocznych Planów Wspomagania (RPW) w szkołach
- Omówienie poszczególnych ofert doskonalenia
- Prowadzenie sieci współpracy i samokształcenia przez powiat dla nauczycieli i dyrektorów szkół/przedszkoli, znajdujących się na terenie powiatu
- Zaangażowanie szkolnych organizatorów rozwoju edukacji (SORE) w projektach
- Zaangażowanie ekspertów w projektach do realizacji Rocznych Planów Wspomagania w szkołach
- Publikacje opracowane w ramach projektu - podsumowujące działania w projekcie lub dotyczące wybranych zadań realizowanych w projekcie.

W tekście używane są zamiennie określenia „powiat” i „projekt” w odniesieniu do jednostki realizującej działania w badanym obszarze.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

WYNIKI

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

1. Dane ogólne

Omawiane dane pochodzą ze 130 powiatów realizujących projekty w ramach Działania 3.5 PO KL. Poniżej przedstawiono wykres dotyczący liczby projektów w poszczególnych województwach. Najwięcej projektów było zrealizowano w województwie dolnośląskim – 20, najmniej zaś – po 2 projekty – w województwach łódzkim, opolskim i świętokrzyskim.

Wykres 1 Liczba projektów z poszczególnych województw N=130

Osoby przygotowujące sprawozdania, były proszone o wykazanie liczby placówek uczestniczących w pierwszym i drugim cyklu wspomaganie. Taka sama liczba placówek uczestniczyła w pierwszym i drugim cyklu doskonalenia w 81 powiatach (62%). Inną liczbę placówek w pierwszym i drugim cyklu wykazano w 49 powiatach (38%).

Na podstawie dostępnych danych trudno jest określić, ile indywidualnych placówek oświatowych wzięło udział w projektach, tym bardziej, że większość z nich brała udział w obu cyklach.

Zdecydowanie najwięcej RPW zrealizowano w **szkołach podstawowych** – w sprawozdaniach wykazano je w sumie 3981 razy, jest to 44% wszystkich placówek. W najmniejszym stopniu w działaniach projektowych uczestniczyły zasadnicze **szkoły zawodowe** – w sumie zrealizowano w nich 379 rocznych planów wspomaganie, czyli 4% działań projektowych.

Szczegółowe dane przedstawiono na poniższym wykresie:

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

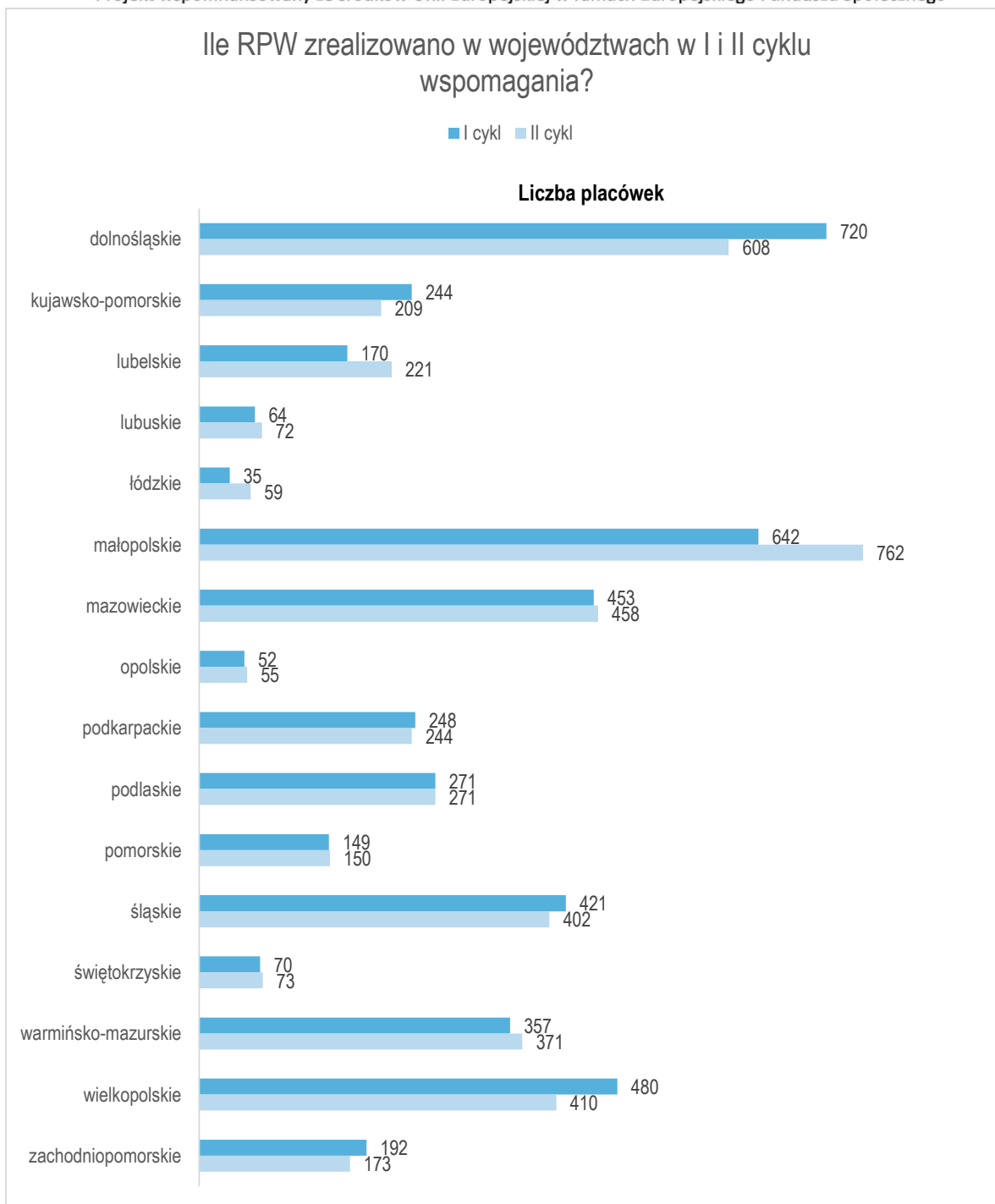
Wykres 2 Liczba rocznych planów wspomagania w różnych typach placówek, realizowanych w dwóch cyklach wspomagania N=9106

Liczba rocznych planów wspomagania zrealizowanych w placówkach biorących udział w projektach różni się w zależności od województwa. Największe różnice w liczebności RPW między pierwszym a drugim cyklem wspomagania jest w województwie dolnośląskim, gdzie w drugim cyklu zrealizowano o 112 RPW mniej. Natomiast w województwie małopolskim mamy do czynienia z odwrotną sytuacją, ponieważ w drugim cyklu doskonalenia zrealizowano o 120 RPW więcej.

Warto też zwrócić uwagę na województwo łódzkie, w którym przybyły w drugim cyklu 24 roczne plany wspomagania, co daje wzrost o 69%.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres 3 Liczba RPW zrealizowanych w pierwszym i drugim cyklu wspomagania, według województw N=9106

Różnice liczby RPW pomiędzy pierwszym a drugim cyklem doskonalenia, jeśli weźmiemy pod uwagę typy placówek nie są duże – od 0 dla techników (brak zmiany liczby placówek), do 37 dla szkół podstawowych. W stosunku do pierwszego cyklu, największe zmiany dotyczyły zasadniczych szkół zawodowych – w drugim cyklu zmniejszyła się o 17 liczba realizowanych RPW, czyli o 9% początkowej liczby. Jeśli spojrzymy dokładniej na przesłane dane, można wskazać kilka nietypowych przypadków:

- ➡ W projektach z województwa dolnośląskiego, w drugim cyklu wspomagania zrealizowano o 112 RPW mniej: 49 mniej RPW przeprowadzono w szkołach podstawowych i 25 w gimnazjach w stosunku do pierwszego cyklu.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- W projektach z województwa małopolskiego najbardziej zwiększyła się liczba placówek objętych RPW – w drugim cyklu wykazano wzrost o 60 szkół podstawowych, 24 gimnazja i 18 przedszkoli więcej niż w pierwszym.
- Choć liczbowo największe zmiany były w wymienionych wyżej województwach, to, jeśli odniesiemy zmianę do liczby RPW, które przygotowano w pierwszym cyklu, procentowo największe zmiany dotyczą województwa łódzkiego, w którym liczba szkół realizujących RPW bardzo wzrosła – z 35 w pierwszym cyklu, do 59 w drugim cyklu.
- W dwóch przypadkach liczba placówek z RPW prawie się podwoiła – przedszkola w województwie lubuskim z 10 na 19, w województwie łódzkim – szkoły podstawowe z 13 na 24, gimnazja z 6 na 11 i licea – z 3 do 6.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

2. Wybór ofert doskonalenia i realizacja Rocznych Planów Wspomagania (RPW) w szkołach

Szkoły biorące udział w projekcie miały możliwość skorzystania z 24 ofert doskonalenia przygotowanych przez Ośrodek Rozwoju Edukacji. Wybrana oferta stanowi postawę opracowanie rocznego planu wspomagania, który koncentruje się wokół problemów i wyzwań konkretnej szkoły.

Popularność ofert doskonalenia

W sumie dostępne oferty doskonalenia wybrano w **5280 placówkach** uczestniczących w projektach powiatowych.

Patrząc na wybór ofert w poszczególnych województwach w porównaniu do danych z wcześniej przeprowadzonej analizy, sytuacja w niewielkim stopniu uległa zmianie.

1. Na pierwszym miejscu jest województwo małopolskie, gdzie w 802 placówkach realizowano oferty doskonalenia (w zeszłym roku województwo było na miejscu drugim i 794 placówkami).
2. Na drugim miejscu znalazło się województwo dolnośląskie, w którym 713 placówek wybrało oferty doskonalenia (w zeszłym roku na miejscu pierwszym z 858 placówkami).
3. Trzecie miejsce pozostaje bez zmian i jest nim województwo mazowieckie, które obecnie 608 placówek podjęło realizację ofert (w zeszłym roku 595).

Nieco inna sytuacja jest z najmniej aktywnymi województwami. W tym roku najmniej aktywne było województwo opolskie. Tu jedynie w 29 placówkach realizowano oferty doskonalenia (w zeszłym roku to województwo było trzecie od końca z liczbą 125 placówek).

Spadła też liczba placówek w województwie łódzkim, które w poprzednim roku było czwarte od końca z liczbą 187 – w tym roku jest przedostatnie z liczbą 63 placówek.

Wykres 4 Liczba placówek realizujących oferty doskonalenia w podziale na województwa N=5280

Jednocześnie można wskazać powiaty, w których wybierano największą i najmniejszą liczbę ofert. Do pierwszych należy Warszawa, gdzie wybrano do realizacji w sumie 23 spośród 24 ofert. Kolejny był powiat krakowski – 20

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego ofert. Natomiast najmniej ofert do realizacji wybrano w powiecie międzyrzeckim (3 oferty) i konińskim (jedną ofertę). Najczęściej jednak w powiatach realizowano 12 ofert. Taka sytuacja miała miejsce w 18 powiatach. Szczegóły pokazuje poniższy wykres, gdzie oś pionowa pokazuje liczbę wybieranych ofert do realizacji, zaś pozioma w ilu powiatach realizowano konkretną liczbę ofert: Zestawienie liczby tematów ofert realizowanych w poszczególnych powiatach znajduje się w aneksie.

Wykres 5 Liczba powiatów, w których wybierano daną liczbę ofert N=130

Podobnie jak w poprzednim roku, najczęściej wybieraną ofertą była „Techniki uczenia się i metody motywujące do nauki”. Wybrano ją w 123 powiatach co stanowi 95% wszystkich badanych powiatów. Także drugie miejsce pozostało bez zmian: oferta „Jak pomóc uczniowi osiągnąć sukces edukacyjny” została wybrana przez 118 powiatów, co stanowi 91%. Na kolejnych miejscach są już zmiany w porównaniu z poprzednim rokiem, na trzecim znalazła się oferta „Praca z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi” wybrana przez 108 powiatów (83%).

Najrzadziej wybieraną ofertą pozostaje „Pierwszy/drugi rok pracy dyrektora szkoły”⁴ wybrana przez dwie placówki (2% wszystkich powiatów). Choć jest najrzadziej wybieraną ofertą, to w zeszłym roku wybrało ją pięć placówek. Ta oferta została wybrana do realizacji w jednej szkole podstawowej i dwóch technikach.

Szczegóły przedstawia poniższa tabela:

⁴ Nie licząc ofert: „Rodzice są partnerami przedszkola”, „Wsparcie kompetencji wychowawczych nauczyciela przedszkola” oraz „Współpraca przedszkola ze środowiskiem lokalnym”, które są spoza katalogu ofert i zostały wybrane przez pojedyncze placówki.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Nazwa oferty doskonalenia	Liczba powiatów, w których realizowana była oferta	% powiatów, w których realizowana była oferta	Liczba placówek oświatowych
Techniki uczenia się i metody motywujące do nauki	123	95%	707
Jak pomóc uczniowi osiągnąć sukces edukacyjny	118	91%	560
Praca z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	108	83%	428
Nauczyciel 45+	107	82%	550
Wspieranie wychowawców klas - bezpieczna szkoła	103	79%	406
Postawy uczniowskie. Jak je kształtować?	96	74%	327
Ocenianie kształtujące	92	71%	408
Rodzice są partnerami szkoły	86	66%	230
Wykorzystanie TIK na zajęciach edukacyjnych - bezpieczny internet	77	59%	243
Uczeń - aktywny uczestnik procesu uczenia się	74	57%	171
Współpraca nauczycieli w prowadzeniu procesów edukacyjnych	71	55%	128
Jak i po co prowadzić ewaluację wewnętrzną?	71	55%	182
Efektywna organizacja pracy zespołów nauczycielskich	61	47%	122
Budowa koncepcji pracy szkoły	60	46%	131
Praca z uczniem młodszym	60	46%	147
Wykorzystanie EWD w ewaluacji wewnętrznej szkoły	53	41%	96
Praca z uczniem zdolnym	53	41%	111
Oferta edukacyjna drogą do właściwej realizacji podstawy programowej	51	39%	115
Współpraca szkoły ze środowiskiem lokalnym	43	33%	58
Projekt edukacyjny w szkole	42	32%	61
Szkoła promuje wartość edukacji	42	32%	63
Doradztwo edukacyjno-zawodowe w szkole	12	9%	13
Jak efektywnie wykorzystać wyposażenie i warunki lokalowe szkoły	9	7%	14
Pierwszy/drugi rok pracy dyrektora szkoły	3	2%	3
inne	3	2%	6
Suma końcowa	1618		5280

Tabela 1 Popularność ofert doskonalenia w projektach powiatowych objętych badaniem.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Oferty doskonalenia a rodzaj placówki

Poniżej prezentujemy dane dotyczące wyboru ofert doskonalenia przez poszczególne typy placówek oświatowych:

Przedszkola

Największą popularnością wśród przedszkoli, podobnie jak w zeszłym roku, cieszyła się oferta „**Praca z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi**”. Wybrano ją w 63 powiatach, co stanowi 48% wszystkich powiatów. Na drugim miejscu w tym roku znalazła się oferta „Nauczyciel 45+”, którą wybrano w 52 powiatach (40%).

Najrzadziej wybieraną ofertą do realizacji przez przedszkola była „**Jak efektywnie wykorzystać wyposażenie i warunki lokalowe szkoły**” – wybrano ją tylko w dwóch powiatach.

Warto zwrócić uwagę że jedyne trzy oferty „inne”, spoza zaproponowanych przez ORE 24 ofert doskonalenia, były realizowane właśnie przez przedszkola.

W przedszkolach ani razu nie wybrano następujących ofert, co jest zrozumiałe, ponieważ nie odnoszą się do specyfiki pracy przedszkoli:

- * Doradztwo edukacyjno-zawodowe w szkole
- * Pierwszy/drugi rok pracy dyrektora szkoły
- * Wykorzystanie EWD w ewaluacji wewnętrznej szkoły.

Szczegóły wyboru ofert przez przedszkola pokazuje poniższa tabela:

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Nr oferty	Tytuł oferty	Liczba badanych powiatów, w których realizowana była oferta	% z badanych powiatów, w których realizowana była oferta	Liczba przedszkoli realizujących daną ofertę
12	Praca z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	63	48%	120
17	Nauczyciel 45+	52	40%	95
16	Rodzice są partnerami szkoły	40	31%	64
3	Techniki uczenia się i metody motywujące do nauki	36	28%	66
1	Jak pomóc uczniowi osiągnąć sukces edukacyjny	31	24%	53
6	Oferta edukacyjna drogą do właściwej realizacji podstawy programowej	31	24%	49
10	Praca z uczniem młodszym	31	24%	57
23	Jak i po co prowadzić ewaluację wewnętrzną?	24	18%	37
7	Wspieranie wychowawców klas - bezpieczna szkoła	19	15%	22
9	Budowa koncepcji pracy szkoły	17	13%	21
11	Praca z uczniem zdolnym	16	12%	18
14	Projekt edukacyjny w szkole	16	12%	23
21	Współpraca nauczycieli w prowadzeniu procesów edukacyjnych	15	12%	19
15	Współpraca szkoły ze środowiskiem lokalnym	15	12%	19
4	Uczeń - aktywny uczestnik procesu uczenia się	14	11%	21
8	Postawy uczniowskie. Jak je kształtować?	12	9%	14
20	Efektywna organizacja pracy zespołów nauczycielskich	9	7%	9
13	Wykorzystanie TIK na zajęciach edukacyjnych - bezpieczny Internet	9	7%	14
2	Ocenianie kształtujące	4	3%	16
18	Szkoła promuje wartość edukacji	3	2%	3
22	Jak efektywnie wykorzystać wyposażenie i warunki lokalowe szkoły	2	2%	2
inne	Rodzice są partnerami przedszkola	1	1%	2
inne	Wsparcie kompetencji wychowawczych nauczyciela przedszkola	1	1%	1
inne	Współpraca przedszkola ze środowiskiem lokalnym	1	1%	3
19	Doradztwo edukacyjno-zawodowe w szkole	0	0%	0
24	Pierwszy/drugi rok pracy dyrektora szkoły	0	0%	0
5	Wykorzystanie EWD w ewaluacji wewnętrznej szkoły	0	0%	0

Tabela 1 zestawienie ofert doskonalenia wybieranych przez przedszkola (częstości).

Szkoły podstawowe

W szkołach podstawowych największą popularność (podobnie jak rok wcześniej) zyskała oferta „**Techniki uczenia się i metody motywujące do nauki**”, którą wybrano w 103 powiatach (co stanowi 79% wszystkich powiatów). Podobnie na drugim miejscu nie było zmian: ofertę „**Jak pomóc uczniowi osiągnąć sukces edukacyjny**” wybrało w tym roku 98 powiatów (75%). Są to prawda mniejsze liczby powiatów niż w zeszłym roku (odpowiednio 115 i 109) jednak cały czas te oferty są najczęściej wybierane przez szkoły podstawowe.

Warto zwrócić uwagę na liczby placówek, które realizują dane oferty w ramach rocznego planu wspomagania. W przypadku „Technik uczenia się...” aż 327 szkół podstawowych realizowało ten rodzaj wsparcia w szkole. Ta (i kolejna z miejsca 2) to najliczniej realizowane oferty w tym typie placówek. Liczbę szkół, które realizują daną ofertę, pokazuje ostatnia kolumna zamieszczonej niżej tabeli.

Spośród 24 zaproponowanych przez ORE ofert najrzadziej wybierano „**Pierwszy/drugi rok pracy dyrektora szkoły**”. Wybrał ją tylko jeden powiat (i w nim realizowała ją jedna szkoła).

Natomiast ani razu w szkołach podstawowych nie realizowano oferty „**Doradztwo edukacyjno-zawodowe w szkole**”, co wskazuje na brak potrzeby analizy predyspozycji zawodowych uczniów na tym etapie kształcenia.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Nr oferty	Tytuł oferty	Liczba badanych powiatów, w których realizowana była oferta	% z badanych powiatów, w których realizowana była oferta	Liczba szkół podstawowych realizujących daną ofertę
3	Techniki uczenia się i metody motywujące do nauki	103	79%	327
1	Jak pomóc uczniowi osiągnąć sukces edukacyjny	98	75%	268
2	Ocenianie kształtujące	78	60%	224
12	Praca z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	76	58%	177
17	Nauczyciel 45+	73	56%	217
7	Wspieranie wychowawców klas - bezpieczna szkoła	73	56%	194
8	Postawy uczniowskie. Jak je kształtować?	67	52%	147
23	Jak i po co prowadzić ewaluację wewnętrzną?	50	38%	87
13	Wykorzystanie TIK na zajęciach edukacyjnych - bezpieczny Internet	50	38%	126
16	Rodzice są partnerami szkoły	49	38%	91
4	Uczeń - aktywny uczestnik procesu uczenia się	45	35%	60
10	Praca z uczniem młodszym	44	34%	89
21	Współpraca nauczycieli w prowadzeniu procesów edukacyjnych	38	29%	52
20	Efektywna organizacja pracy zespołów nauczycielskich	37	28%	49
9	Budowa koncepcji pracy szkoły	34	26%	55
11	Praca z uczniem zdolnym	28	22%	46
6	Oferta edukacyjna drogą do właściwej realizacji podstawy programowej	22	17%	33
14	Projekt edukacyjny w szkole	16	12%	18
5	Wykorzystanie EWD w ewaluacji wewnętrznej szkoły	15	12%	17
18	Szkoła promuje wartość edukacji	12	9%	17
15	Współpraca szkoły ze środowiskiem lokalnym	7	5%	7
22	Jak efektywnie wykorzystać wyposażenie i warunki lokalowe szkoły	6	5%	7
24	Pierwszy/drugi rok pracy dyrektora szkoły	1	1%	1
19	Doradztwo edukacyjno-zawodowe w szkole	0	0%	0

Tabela 2 Zestawienie ofert doskonalenia wybieranych przez szkoły podstawowe (częstości).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Gimnazja

W gimnazjach na pierwszym miejscu nie było zmian w stosunku do roku poprzedniego. Najczęściej wybieraną ofertą były „**Techniki uczenia się i metody motywujące do nauki**”. Wybrano ją w 82 powiatach, co stanowi 63% wszystkich powiatów i w 169 placówkach. Mimo że ta oferta zajmuje nadal miejsce pierwsze pod względem popularności, to w tym roku była realizowana w mniejszej liczbie placówek. W zeszłym roku wybrano ją w 111 powiatach i realizowano w 323 szkołach.

Na drugim miejscu w stosunku do przedniego roku nastąpiła zmiana. W 66 powiatach (51%) wybrano „**Ocenianie kształtujące**”, która w zeszłym roku była na miejscu 7 (wybrane przez 38 powiatów – 28%).

Oferty z pierwszych sześciu miejsc były realizowane przez znaczące liczby placówek (każda powyżej 100).

Najrzadziej wybieraną ofertą przez gimnazja była „Jak efektywnie wykorzystać wyposażenie i warunki lokalowe szkoły”. Wybrały ją 3 powiaty i realizowały 4 gimnazja.

Natomiast w gimnazjach w tym roku nie zrealizowano ani razu ofert: „**Pierwszy/drugi rok pracy dyrektora szkoły**” oraz „**Praca z uczniem młodszym**”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Nr oferty	Tytuł oferty	Liczba badanych powiatów, w których realizowana była oferta	% z badanych powiatów, w których realizowana była oferta	Liczba gimnazjów realizujących daną ofertę
3	Techniki uczenia się i metody motywujące do nauki	82	63%	169
2	Ocenianie kształtujące	66	51%	125
7	Wspieranie wychowawców klas - bezpieczna szkoła	64	49%	111
1	Jak pomóc uczniowi osiągnąć sukces edukacyjny	62	48%	124
17	Nauczyciel 45+	54	42%	126
8	Postawy uczniowskie. Jak je kształtować?	52	40%	102
12	Praca z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	47	36%	78
13	Wykorzystanie TIK na zajęciach edukacyjnych - bezpieczny Internet	43	33%	69
5	Wykorzystanie EWD w ewaluacji wewnętrznej szkoły	34	26%	48
16	Rodzice są partnerami szkoły	33	25%	49
4	Uczeń - aktywny uczestnik procesu uczenia się	33	25%	52
23	Jak i po co prowadzić ewaluację wewnętrzną?	24	18%	30
21	Współpraca nauczycieli w prowadzeniu procesów edukacyjnych	24	18%	29
9	Budowa koncepcji pracy szkoły	22	17%	26
20	Efektywna organizacja pracy zespołów nauczycielskich	20	15%	22
11	Praca z uczniem zdolnym	18	14%	30
6	Oferta edukacyjna drogą do właściwej realizacji podstawy programowej	13	10%	13
18	Szkoła promuje wartość edukacji	13	10%	14
15	Współpraca szkoły ze środowiskiem lokalnym	11	8%	11
14	Projekt edukacyjny w szkole	7	5%	8
19	Doradztwo edukacyjno-zawodowe w szkole	6	5%	6
22	Jak efektywnie wykorzystać wyposażenie i warunki lokalowe szkoły	3	2%	4
24	Pierwszy/drugi rok pracy dyrektora szkoły	0	0%	0
10	Praca z uczniem młodszym	0	0%	0

Tabela 3 Zestawienie ofert doskonalenia wybieranych przez gimnazja (częstości).

Licea ogólnokształcące

W liceach najbardziej popularne były trzy oferty: „Techniki uczenia się i metody motywujące do nauki” (wybrane w 38 powiatach), „Jak pomóc uczniowi osiągnąć sukces edukacyjny” (36 powiatów) i „Nauczyciel 45+” (36 powiatów). Nieznacznie różniły się liczby placówek realizujące te oferty (odpowiednio 53, 46, 48). Można zatem uznać, że dwa obszary są szczególnie istotne w liceach: wsparcie ucznia i wsparcie

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego nauczyciela po 45 roku życia. Wsparcie ucznia i motywowanie go jest tendencją, która utrzymuje się od zeszłego roku. Te same oferty znalazły się wówczas na pierwszym i drugim miejscu.

Niepokojące jest natomiast, że tylko jeden powiat (i jedna szkoła) wybrał do realizacji ofertę „**Doradztwo edukacyjno-zawodowe w szkole**”. Kwestia wspierania ucznia w ukierunkowaniu go w dalszej nauce i/lub wyborze zawodu jest jak widać jest marginalizowana i niedoceniana przez szkoły ponadgimnazjalne, mimo że na tym etapie kształcenia ma to duże znaczenie.

Aż trzy z 24 ofert doskonalenia nie były wybrane do realizacji przez żadne liceum: „**Jak efektywnie wykorzystać wyposażenie i warunki lokalowe szkoły**”, „**Pierwszy/drugi rok pracy dyrektora szkoły**”, oraz „**Praca z uczniem młodszym**”.

Nr oferty	Tytuł oferty	Liczba badanych powiatów, w których realizowana była oferta	% z badanych powiatów, w których realizowana była oferta	Liczba liceów realizujących daną ofertę
3	Techniki uczenia się i metody motywujące do nauki	38	29%	53
1	Jak pomóc uczniowi osiągnąć sukces edukacyjny	36	28%	46
17	Nauczyciel 45+	36	28%	48
8	Postawy uczniowskie. Jak je kształtować?	20	15%	28
7	Wspieranie wychowawców klas - bezpieczna szkoła	20	15%	23
2	Ocenianie kształtujące	17	13%	18
9	Budowa koncepcji pracy szkoły	16	12%	18
5	Wykorzystanie EWD w ewaluacji wewnętrznej szkoły	15	12%	15
20	Efektywna organizacja pracy zespołów nauczycielskich	13	10%	15
12	Praca z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	13	10%	19
4	Uczeń - aktywny uczestnik procesu uczenia się	12	9%	15
21	Współpraca nauczycieli w prowadzeniu procesów edukacyjnych	10	8%	11
11	Praca z uczniem zdolnym	9	7%	10
18	Szkoła promuje wartość edukacji	9	7%	9
13	Wykorzystanie TIK na zajęciach edukacyjnych - bezpieczny Internet	9	7%	13
16	Rodzice są partnerami szkoły	7	5%	9
23	Jak i po co prowadzić ewaluację wewnętrzną?	6	5%	7
6	Oferta edukacyjna drogą do właściwej realizacji podstawy programowej	6	5%	6
14	Projekt edukacyjny w szkole	5	4%	6
15	Współpraca szkoły ze środowiskiem lokalnym	4	3%	4
19	Doradztwo edukacyjno-zawodowe w szkole	1	1%	1

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

22	Jak efektywnie wykorzystać wyposażenie i warunki lokalowe szkoły	0	0%	0
24	Pierwszy/drugi rok pracy dyrektora szkoły	0	0%	0
10	Praca z uczniem młodszym	0	0%	0

Tabela 4 Zestawienie ofert doskonalenia wybieranych przez licea ogólnokształcące (częstości).

Technika

Zarówno grona pedagogiczne liceów jak i techników najwięcej uwagi i pracy poświęcają wspieraniu uczniów w motywowaniu do nauki. W technikach, podobnie jak w zeszłym roku oferta „**Techniki uczenia się i metody motywujące do nauki**” była wybierana najczęściej (42 powiatów - 59 placówek).

Drugą, najbardziej popularną ofertą była ta dotycząca wspierania nauczyciela po 45 roku życia. Wybrano ją w 33 powiatach (43 placówkach). Warto również zauważyć, że ofertę „**Nauczyciel 45+**” i „**Jak pomóc uczniowi osiągnąć sukces edukacyjny**” realizowano niemal w takiej samej liczbie techników (odpowiednio 43 i 45 placówek).

Po przesłaniu wyborów liceów i techników można odnotować niewielkie zmiany w popularności wybieranych ofert, jednak wśród najczęściej wybierane są te same: dotyczące wspierania uczniów, wsparcia nauczyciela 45+, dotyczące bezpieczeństwa w szkole, czy postaw uczniowskich.

W technikach natomiast najrzadziej wybierane były oferty „**Pierwszy/drugi rok pracy dyrektora szkoły**” (wybrana przez jeden powiat i dwie placówki) oraz „**Jak efektywnie wykorzystać wyposażenie i warunki lokalowe szkoły**” (również jeden powiat i jedna placówka). Ani razu nie wybrano oferty „**Praca z uczniem młodszym**”.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Nr oferty	Tytuł oferty	Liczba badanych powiatów, w których realizowana była oferta	% z badanych powiatów, w których realizowana była oferta	Liczba techników realizujących daną ofertę
3	Techniki uczenia się i metody motywujące do nauki	42	32%	59
17	Nauczyciel 45+	33	25%	43
1	Jak pomóc uczniowi osiągnąć sukces edukacyjny	32	25%	45
7	Wspieranie wychowawców klas - bezpieczna szkoła	22	17%	28
8	Postawy uczniowskie. Jak je kształtować?	18	14%	21
12	Praca z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	18	14%	23
20	Efektywna organizacja pracy zespołów nauczycielskich	17	13%	19
2	Ocenianie kształtujące	14	11%	15
4	Uczeń - aktywny uczestnik procesu uczenia się	14	11%	16
23	Jak i po co prowadzić ewaluację wewnętrzną?	13	10%	15
18	Szkoła promuje wartość edukacji	13	10%	13
13	Wykorzystanie TIK na zajęciach edukacyjnych - bezpieczny Internet	12	9%	12
5	Wykorzystanie EWD w ewaluacji wewnętrznej szkoły	10	8%	13
9	Budowa koncepcji pracy szkoły	9	7%	9
6	Oferta edukacyjna drogą do właściwej realizacji podstawy programowej	8	6%	9
16	Rodzice są partnerami szkoły	8	6%	12
21	Współpraca nauczycieli w prowadzeniu procesów edukacyjnych	8	6%	9
15	Współpraca szkoły ze środowiskiem lokalnym	8	6%	8
19	Doradztwo edukacyjno-zawodowe w szkole	6	5%	6
11	Praca z uczniem zdolnym	4	3%	4
14	Projekt edukacyjny w szkole	4	3%	4
22	Jak efektywnie wykorzystać wyposażenie i warunki lokalowe szkoły	1	1%	1
24	Pierwszy/drugi rok pracy dyrektora szkoły	1	1%	2
10	Praca z uczniem młodszym	0	0%	0

Tabela 5 Zestawienie ofert doskonalenia wybieranych przez technika (częstości).

Zasadnicze szkoły zawodowe

W zasadniczych szkołach zawodowych położono nacisk z jednej strony na wsparcie uczniów (oferta „**Techniki uczenia się i metody aktywujące do nauki**” – wybrane przez 29 powiatów, 33 szkoły), z drugiej zaś na wsparcie wychowawców w zachowaniu bezpieczeństwa w szkole (oferta „**Wspieranie wychowawców klas - bezpieczna szkoła**” – wybrana przez 22 powiaty (28 szkół). W poprzednim roku to właśnie ta oferta była na miejscu pierwszym – wybrana przez 25 powiatów i 35 szkół.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
 Najbardziej wybieranymi ofertami były: „**Projekt edukacyjny w szkole**” (2 powiaty, 2 szkoły) oraz „**Praca z uczniem młodszym**” (1 powiat, jedna szkoła).

Ani razu w szkołach zawodowych nie zostały wybrane trzy oferty: „**Doradztwo edukacyjno-zawodowe w szkole**”, „**Jak efektywnie wykorzystać wyposażenie i warunki lokalowe szkoły**”, oraz „**Pierwszy/drugi rok pracy dyrektora szkoły**”.

Nr oferty	Tytuł oferty	Liczba badanych powiatów, w których realizowana była oferta	% z badanych powiatów, w których realizowana była oferta	Liczba techników realizujących daną ofertę
3	Techniki uczenia się i metody motywujące do nauki	29	22%	33
7	Wspieranie wychowawców klas - bezpieczna szkoła	22	17%	28
17	Nauczyciel 45+	18	14%	21
1	Jak pomóc uczniowi osiągnąć sukces edukacyjny	17	13%	24
8	Postawy uczniowskie. Jak je kształtować?	15	12%	15
2	Ocenianie kształtujące	10	8%	10
12	Praca z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	10	8%	11
13	Wykorzystanie TIK na zajęciach edukacyjnych - bezpieczny Internet	9	7%	9
20	Efektywna organizacja pracy zespołów nauczycielskich	8	6%	8
21	Współpraca nauczycieli w prowadzeniu procesów edukacyjnych	8	6%	8
15	Współpraca szkoły ze środowiskiem lokalnym	8	6%	9
4	Uczeń - aktywny uczestnik procesu uczenia się	7	5%	7
18	Szkoła promuje wartość edukacji	6	5%	7
23	Jak i po co prowadzić ewaluację wewnętrzną?	5	4%	6
16	Rodzice są partnerami szkoły	5	4%	5
6	Oferta edukacyjna drogą do właściwej realizacji podstawy programowej	4	3%	5
11	Praca z uczniem zdolnym	3	2%	3
5	Wykorzystanie EWD w ewaluacji wewnętrznej szkoły	3	2%	3
9	Budowa koncepcji pracy szkoły	2	2%	2
14	Projekt edukacyjny w szkole	2	2%	2
10	Praca z uczniem młodszym	1	1%	1
19	Doradztwo edukacyjno-zawodowe w szkole	0	0%	0
22	Jak efektywnie wykorzystać wyposażenie i warunki lokalowe szkoły	0	0%	0

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

24	Pierwszy/drugi rok pracy dyrektora szkoły	0	0%	0
-----------	--	----------	-----------	----------

Tabela 6 Zestawienie ofert doskonalenia wybieranych przez ZSZ (częstości).

Oferty doskonalenia a RPW

Tytuły RPW

W zdecydowanej większości tytuły RPW szkół były dokładnie takie jak te z katalogu ofert zaproponowanych przez ORE. Niekiedy dodawano rozszerzenie w rodzaju – *RPW szkoły X powiatu Y*. Wyróżnia się tu powiat pyrzycki, gdzie w niemal każdej ofercie tytuł został nieco zmodyfikowany, na przykład:

Oferta ORE nr 2 „Ocenianie kształtujące” opisano:

- * *Wprowadzenie do praktyki szkolnej systemu oceniania kształtującego*
- * *Zwiększenie wiedzy i umiejętności w zakresie posługiwania się metodami oceniania kształtującego*
- * *Nabywanie przez nauczycieli umiejętności stosowania technik oceniania kształtującego.*

Natomiast oferta nr 13: „Wykorzystanie TIK na zajęciach edukacyjnych - bezpieczny Internet” była definiowaną w wybranych RPW następująco:

- * *Podniesienie kompetencji nauczycieli w zakresie wykorzystania technik informacyjnych w pracy dydaktycznej*
- * *Zwiększenie przez nauczycieli wiedzy na temat wykorzystania tablicy interaktywnej.*
- * *Podniesienie kompetencji w zakresie opracowywania katalogu przydatnych stron internetowych oraz programów edukacyjnych.*
- * *Zwiększenie przez nauczycieli wiedzy z zakresu TIK pomocnej w przygotowaniu i prowadzeniu zajęć lekcyjnych*

Jednak takie zmiany miały miejsce w nielicznych powiatach. Warto też zauważyć, że tematy niektórych RPW wskazują, że zakres doskonalenia mógł być nieco szerszy niż pojedyncza oferta z katalogu ORE. Na przykład: „Zwiększenie umiejętności nauczycieli w zakresie komunikacji interpersonalnej, ze szczególnym uwzględnieniem postawy asertywnej” czy „Poszerzenie wiedzy na temat zasad prowadzenia zebrań z rodzicami, rozmów indywidualnych oraz spotkań trójstronnych: rodzic-uczeń-nauczyciel”.

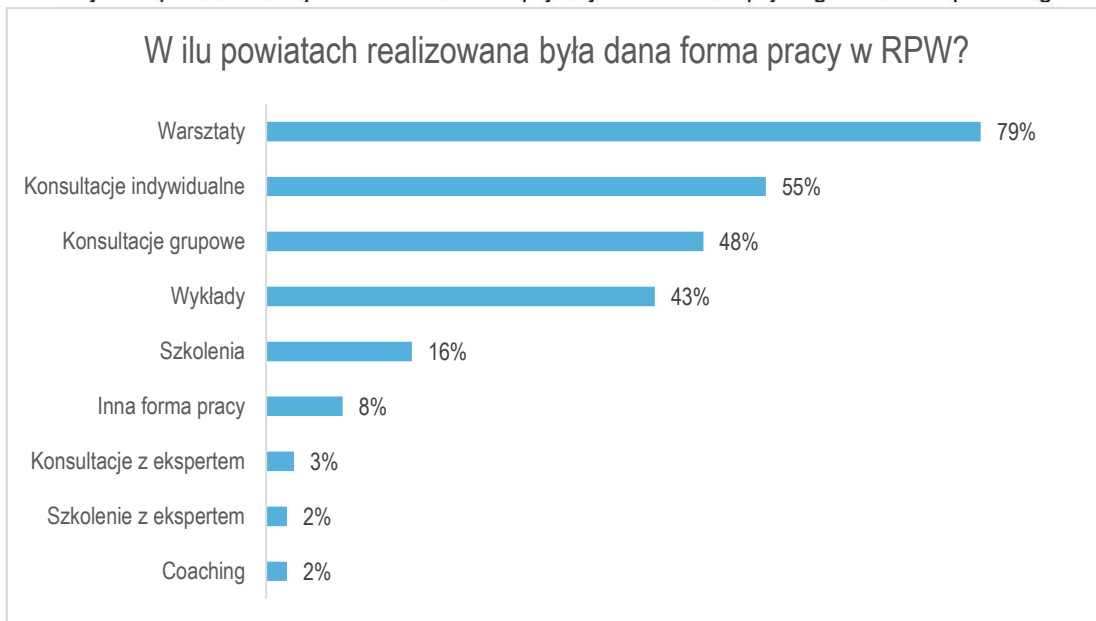
Formy pracy

Szkoły i przedszkola mogły realizować roczny plan wspomaganie wykorzystując różne formy pracy. Najczęściej stosowano te wymagające aktywności i zaangażowania, jak między innymi warsztaty (79%), konsultacje indywidualne (55%) oraz konsultacje grupowe (48%).

Wśród form „inne” (8%) znalazły się pojedynczo wymieniane: doradztwo, prelekcja, superwizja czy wizyta studyjna. Szczegółowo „inne” formy pracy placówek są omawiane przy każdej ofercie doskonalenia, w dalszej części opracowania.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres 6 Zestawienie liczby powiatów, w których realizowano daną formę pracy N=130

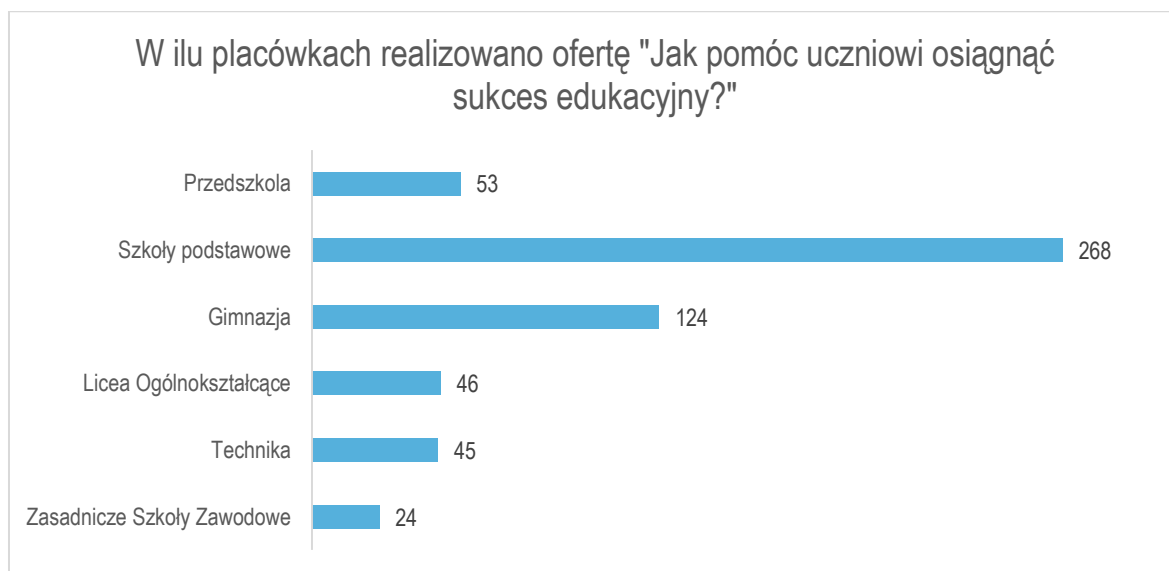
Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

3. Omówienie poszczególnych ofert doskonalenia

1. Jak pomóc uczniowi osiągnąć sukces edukacyjny?

Na 130 powiatów, oferta nr 1 była realizowana w 118 powiatach. Ofertę realizowano w sumie w 560 placówkach. Najczęściej tę ofertę wybierano w szkołach podstawowych (268 placówek), oraz – o połowę rzadziej – w gimnazjach.

Tak jak w zeszłym roku, ten temat był najrzadziej realizowany w zasadniczych szkołach zawodowych – tylko w 24 placówkach.

Wykres 7 Liczba placówek wybierających ofertę 1 N=560

Jeśli spojrzymy na dany typ szkoły w sumie projektów, okazuje się, że z pierwszej oferty skorzystało średnio 11% placówek.

Typ szkoły	Liczba placówek, w których ofertę realizowano	Suma placówek biorących udział w projektach	Odsetek
Przedszkola	53	748	7%
Szkoły podstawowe	268	2309	12%
Gimnazja	124	1246	10%
Licea Ogólnokształcące	46	374	12%
Technika	45	386	12%
Zasadnicze Szkoły Zawodowe	24	217	11%

Tabela 7 Zestawienie liczby szkół realizujących ofertę nr 1 spośród wszystkich szkół danego typu.

Relacja: temat oferty a obszar wspomagania (tożsamość/autonomiczność określenia obszaru w ramach danej oferty)

Przy tworzeniu rocznych planów wspomagania placówki posługiwały się przede wszystkim nazwą oferty doskonalenia.

Zdarzało się sporadycznie, że szkoły łączyły nazwy kilku ofert w jedną nazwę RPW. Częściej dodawały do nich nazwę lub numer szkoły, w której był realizowany dany RPW.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
W tych nielicznych przypadkach, w których wpisano inną nazwę RPW, użyto między innymi następujących określeń:

- * Podniesienie kompetencji nauczycieli w obszarze diagnozowania potrzeb i możliwości uczniów oraz wdrażania wniosków z analiz
- * Efektywne wspieranie ucznia w procesie uczenia się i rozwijania zainteresowań. Wykorzystywanie strategii wspierających uczenie się; Strategie uczenia się oraz indywidualizacja procesu edukacji i właściwa organizacji środowiska edukacyjnego
- * SP1. Poprawa kompetencji nauczycieli w zakresie efektywnych metod i form pracy oraz wykorzystywania i dostosowania ich do potrzeb i możliwości uczniów; SP2. uczniowie osiągają niskie wyniki na sprawdzianie szóstoklasisty

Kompletna lista tematów, innych niż tytuł oferty lub nazwa placówki oświatowej znajduje się w aneksie do raportu.

Zakresy tematyczne doskonalenia w szkołach/przedszkolach a tematyka ofert i obszary wspomagania

Zakres tematyczny poszczególnych działań w ramach RPW dotyczył m.in.:

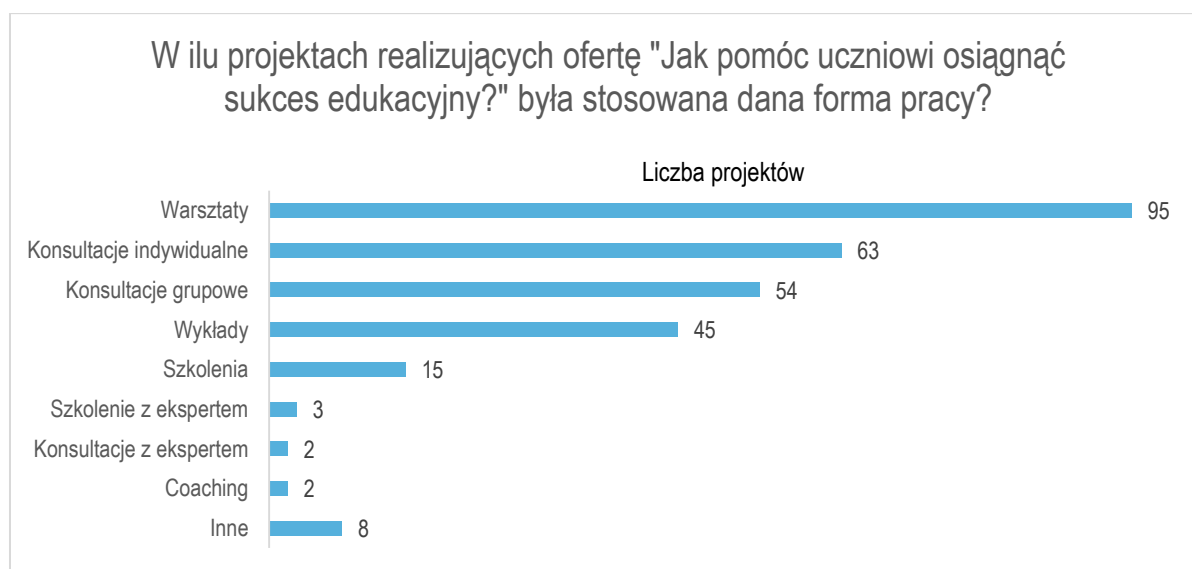
Przedszkole	<p>Indywidualizacja pracy z dzieckiem w przedszkolu. Kształtowanie inteligencji emocjonalnej u 5-6 latków, które idą do szkoły. Wpływ mass mediów na rozwój dziecka. Jak pracować w przedszkolu z dzieckiem zdolnym aby skutecznie wykorzystać jego potencjał. Rozwijanie praktycznych umiejętności pracy z dziećmi wykazującymi trudności edukacyjne, emocjonalne i wychowawcze.</p>
Szkoła Podstawowa	<p>Zwiększenie umiejętności nauczycieli w zakresie diagnozowania potrzeb i możliwości uczniów. Neurodydaktyka w służbie uczenia się. Postrzeganie świata przez dziecko z zaburzoną sferą sensoryczną. Rozpoznawanie predyspozycji uczniów i stylów uczenia się rozwijania myślenia analogicznego, abstrakcyjnego, twórczego. Współpraca z rodzicami uczniów w zakresie motywowania dzieci do uczenia się.</p>
Gimnazjum	<p>Problemy wychowawcze i dydaktyczne wieku dojrzewania. .Diagnoza umiejętności i predyspozycji ucznia w kontekście osiągnięcia sukcesu edukacyjnego. Techniki uczenia się. Wdrażanie ucznia do planowania swojej pracy. Indywidualne strategie uczenia się oraz metody pracy dopasowane do indywidualnych potrzeb rozwojowych uczniów z uwzględnieniem potrzeb dziewcząt i chłopców. Rozpoznawanie indywidualnych strategii uczenia się oraz dopasowywania metod pracy do indywidualnych potrzeb rozwojowych.</p>
Szkoła ponadgimnazjalna	<p>Zasady efektywnej komunikacji w aspekcie motywowania uczniów do nauk. Procesy uczenia się i strategie osiągania sukcesów edukacyjnych przez uczniów. Wzbudzanie u uczniów motywacji do rozwoju (rodzaje motywacji, źródła motywacji do nauki i działania, zasady wzmacniania motywacji, motywowanie do nauki uczniów osiągających niskie wyniki w nauce).</p>

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Jak pracować z uczniem o niskich osiągnięciach edukacyjnych (nabycie umiejętności dostosowania stylu pracy oraz metod do możliwości rozwojowych ucznia).
Budowa i wdrażanie programu naprawczego w celu podniesienia osiągnięć edukacyjnych uczniów z przedmiotów zawodowych,

Formy doskonalenia ze szczególnym uwzględnieniem udziału form aktywnych oraz czasu trwania form doskonalenia

Podczas doskonalenia w ramach oferty nr 1, najczęściej wykorzystywano aktywne formy pracy, takie jak warsztaty (prawie $\frac{3}{4}$ projektów), konsultacje indywidualne (połowa projektów) i – niewiele mniej – konsultacje grupowe (43% projektów).

Wykres 8 Liczba projektów, w których były stosowane dane formy pracy w ofercie nr 1 N=118.

W sprawozdaniach objętych analizą, koordynatorzy projektów mieli podać łącznie ile czasu poświęcono na daną formę pracy w ramach wybranej oferty doskonalenia. W poniższej tabeli przedstawiono zsumowany i średni czas pracy:

Forma pracy	Liczba godzin w projekcie na daną formę pracy	
	Suma	Średnia
Warsztaty	9831,5	104,59
Szkolenie z ekspertem	253,0	84,33
Konsultacje indywidualne	5222,5	84,23
Konsultacje grupowe	3928,0	74,11
Konsultacje z ekspertem	143,0	71,50
Wykłady	2725,5	60,57
Szkolenia	560,0	37,33
Coaching	74,0	37,00
Inne	260,5	32,56

Tabela 8 Suma i średnia liczba godzin w projekcie na daną formę pracy w ofercie nr 1.

Warsztaty były jedną z głównych form pracy, poświęcono na nie dużo czasu – średnio 105 godzin w projekcie. Z drugiej strony najrzadziej stosowano coaching – tę formę pracy wybrano tylko w 2 powiatach – jarosławskim i

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego jasielskim, przy czym w sprawozdaniu jest duża dysproporcja czasu pracy dla tej formy. W powiecie jarosławskim na coaching poświęcono 9 godzin, zaś w jasielskim – 65 godzin.

Choć szkolenia z ekspertem były jedną z najrzadziej wybieranych form pracy (3 projekty), poświęcono na nie dużą liczbę godzin – porównywalnie do pracy w ramach konsultacji indywidualnych.

Inne formy pracy stosowane w realizacji oferty doskonalenia nr 1, które wymieniano w sprawozdaniach to np.:

- * Spotkania z rodzicami
- * Rada szkoleniowa
- * Poradnictwo
- * Wdrożenia
- * Zajęcia pokazowe

2. Ocenianie kształtujące

Na 130 powiatów, oferta nr 2 była realizowana w 92 powiatach, w 408 placówkach.

Najczęściej z oferty korzystały szkoły podstawowe (224 placówki), oraz w gimnazjach (125 szkół). Oferta najrzadziej była realizowana w zasadniczych szkołach zawodowych – tylko w 10 placówkach.

Wykres 9 Liczba placówek wybierających ofertę 2 N=408

W odniesieniu do ogólnej liczby placówek danego typu, które wzięły udział w projektach powiatowych, ta oferta doskonalenia, była wykorzystana w średnio 6% placówek, w najmniejszym stopniu w przedszkolach – spośród 748 przedszkoli, oferta była realizowana tylko w 16.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Typ szkoły	Liczba placówek, w których ofertę realizowano	Suma placówek, w których ofertę nr 2 realizowano	Odsetek
Przedszkola	16	748	2%
Szkoły podstawowe	224	2309	10%
Gimnazja	125	1246	10%
Licea Ogólnokształcące	18	374	5%
Technika	15	386	4%
Zasadnicze Szkoły Zawodowe	10	217	5%

Tabela 9 Zestawienie liczby szkół realizujących ofertę nr 2 spośród wszystkich szkół danego typu.

Relacja pomiędzy tematem oferty a obszarem wspomagania (tożsamość/autonomiczność określenia obszaru w ramach danej oferty)

W tych nielicznych przypadkach, w których wpisano inną nazwę RPW niż nazwa oferty i/lub nazwa placówki oświatowej, autorzy RPW zwracali uwagę, że ocenianie kształtujące w tym wypadku jest elementem wsparcia, które obejmuje szerszy zakres.

Wśród autonomicznych tytułów RPW pojawiły się m. in.:

- * Strategie uczenia się oraz indywidualizacja procesu edukacji i właściwa organizacji środowiska edukacyjnego
- * Ocenianie kształtujące elementem wspierania rozwoju ucznia
- * Praktyczne wykorzystanie oceniania kształtującego i wniosków z ewaluacji do doskonalenia pracy nauczyciela
- * Zwiększenie wiedzy i umiejętności w zakresie posługiwania się metodami oceniania kształtującego, w celu zwiększenie motywacji uczniów oraz ich poczucia odpowiedzialności za procesy edukacyjne i uzyskane efekty-osięgnięcia edukacyjne. Podniesienie umiejętności w zakresie dostosowania metod pracy do indywidualnych potrzeb i możliwości uczniów

Kompletna lista tematów innych niż tytuł oferty lub nazwa placówki oświatowej znajduje się w aneksie do raportu.

Zakresy tematyczne doskonalenia w szkołach/przedszkolach a tematyka ofert i obszary wspomagania

Zakres tematyczny poszczególnych działań w ramach RPW dotyczył m.in.:

Przedszkole	Ocenianie kształtujące – filozofia, idea i zasady Posługiwanie się językiem dziecka. Korzyści i trudności wynikające z wprowadzenia oceniania kształtującego w przedszkolu. Współpraca z rodzicami w ocenianiu kształtującym. Informacja zwrotna w ocenianiu kształtującym. Strategie pozwalające poznać jak dzieci się uczą.
Szkoła	Metody oceniania kształtującego a motywacja uczniów na poziomie szkoły podstawowej.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Podstawowa	Zasady projektowania zajęć edukacyjnych z wykorzystaniem zasad oceniania kształtującego. Korzyści i trudności wynikające z wprowadzenia oceniania kształtującego. Ocenianie kształtujące a sumujące. Zastosowanie elementów oceniania kształtującego na zajęciach lekcyjnych w celu zwiększenia efektywności uczenia się. Formułowanie celów lekcji i kryteriów oceniania w języku ucznia do lekcji, sprawdzianu, pracy domowej.
Gimnazjum	Rola informacji zwrotnej w procesie uczenia się. Określanie celów lekcji i ustalenie kryteriów sukcesu dla poszczególnych przedmiotów nauczania. Formułowanie pytań kluczowych. Wprowadzanie samooceny i oceny koleżeńskiej. Rola i wsparcie rodziców przy wprowadzaniu oceniania kształtującego. Formułowanie celów w języku ucznia i nauczyciela.
Szkoła ponadgimnazjalna	Ocenianie kształtujące – doskonalenie umiejętności. Redagowanie kryteriów oceniania. Ocenianie kształtujące i sumujące podobieństwa i różnice. Ocenianie kształtujące jako metoda nauczania i oceniania sprzyjająca uczeniu się. Specyfika oceniania na lekcjach wychowania fizycznego.

Formy doskonalenia ze szczególnym uwzględnieniem udziału form aktywnych oraz czasu trwania form doskonalenia

W przypadku tej oferty, także najczęściej stosowaną formą doskonalenia były warsztaty, wykorzystywano je w 72 na 92 projekty, gdzie realizowana była ta oferta. W połowie powiatów odbywały się też konsultacje indywidualne, a także – w 41 powiatach – konsultacje grupowe. Jest to oferta, gdzie zdecydowanie większy nacisk kładziono na aktywne formy pracy w porównaniu do wykładu czy szkolenia z ekspertem.

Wykres 10 Liczba projektów, w których były stosowane dane formy pracy w ofercie nr 2 N=92.

Choć warsztaty były najchętniej wybieraną formą pracy, to poświęcano na nie średnio mniej czasu, niż na szkolenia z ekspertem.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
W sprawozdaniach z realizacji tej oferty w ogóle nie wskazano coachingu – być może więc nie zastosowano tej formy pracy. Ważne jest też, że niewiele czasu poświęcono na wykłady.

Forma pracy	Liczba godzin w projekcie przeznaczona na daną formę pracy	
	Suma	Średnia
Szkolenie z ekspertem	330,0	110,00
Warsztaty	4871,5	68,61
Konsultacje indywidualne	2113,0	46,96
Konsultacje grupowe	1376,0	34,40
Szkolenia	415,0	31,92
Konsultacje z ekspertem	88,0	29,33
Wykłady	641,0	20,68
Coaching	0	0
Inne	26,0	8,67

Tabela 10 Suma i średnia liczba godzin w projekcie na daną formę pracy w ofercie nr 2.

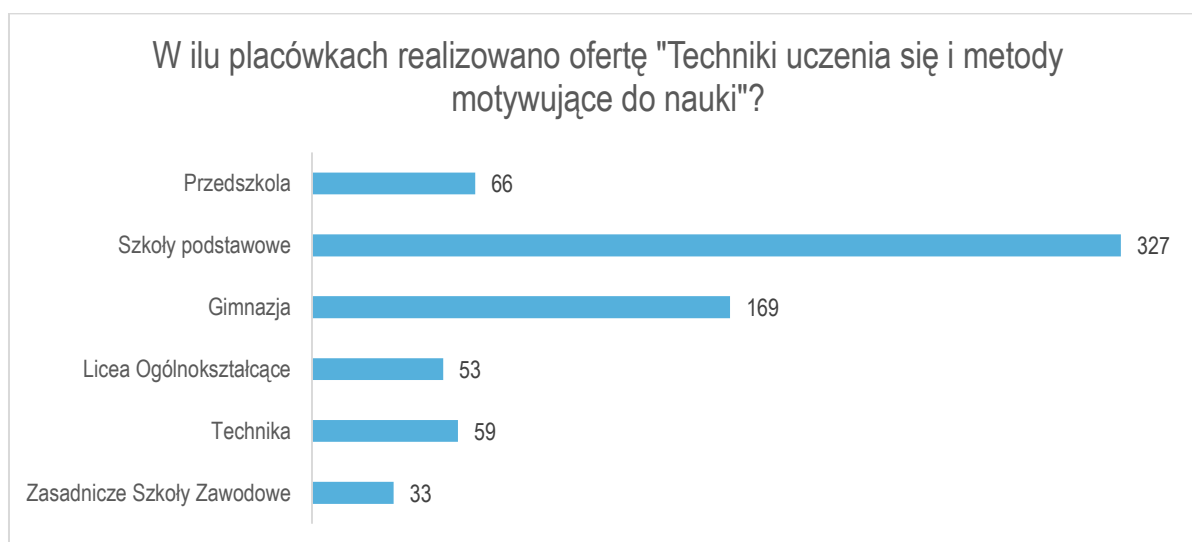
Inne formy pracy, wymienione w sprawozdaniach to np.:

- * Lekcja otwarta
- * Panel dyskusyjny
- * Rada szkoleniowa

3. Techniki uczenia się i metody motywujące do nauki

Na 130 powiatów, oferta dotycząca technik uczenia się była realizowana w 123 powiatach, w sumie w 707 szkołach i przedszkolach.

Szczegółowy rozkład poszczególnych placówek pokazano na poniższym wykresie:

Wykres 11 Liczba placówek wybierających ofertę nr 3 N=707.

Oferta była realizowana w 15% szkół ponadgimnazjalnych, które przystąpiły do projektów doskonalenia w powiatach, ale tylko w 9% przedszkoli.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Typ szkoły	Liczba placówek, w których ofertę	placówek, w realizowano	Suma placówek biorących udział w projektach	Odsetek
Przedszkola	66		748	9%
Szkoły podstawowe	327		2309	14%
Gimnazja	169		1246	14%
Licea Ogólnokształcące	53		374	14%
Technika	59		386	15%
Zasadnicze Szkoły Zawodowe	33		217	15%

Tabela 11 Zestawienie liczby szkół realizujących ofertę nr 3 spośród wszystkich szkół danego typu.

Relacja pomiędzy tematem oferty a obszarem wspomagania (tożsamość/autonomiczność określenia obszaru w ramach danej oferty)

Autorzy RPW w tych przypadkach, gdy nadawali autonomiczną nazwę tego planu, przeważnie nawiązywali do doskonalenia warsztatu pracy nauczycieli i wsparcia efektów pracy szkoły. Pojawiały się także elementy związane z kontaktami z rodzicami, lub wskazujące na ostateczny efekt kształcenia – zdawalność egzaminów lub wejście absolwentów na rynek pracy.

Wśród autonomicznych tytułów RPW pojawiły się m. in.:

- * Zwiększenie efektywności procesów edukacyjnych poprzez podniesienie kompetencji nauczycieli w zakresie technik nauczania i uczenia się oraz metod motywowania.
- * Podniesienie wyników nauczania poprzez modyfikację warsztatu pracy nauczycieli.
- * Zwiększenie kompetencji nauczycieli z zakresu technik uczenia się i motywacji poprawiają efektywność pracy oraz współpracę z rodzicami.
- * Zwiększenie kompetencji nauczycieli i uczniów w zakresie technik uczenia się i zapamiętywania.
- * Techniki uczenia się i metody motywujące do nauki wpływają na zwiększenie frekwencji, przygotowanie do egzaminu, przygotowanie do wejścia na rynek pracy

Kompletna lista tematów, innych niż tytuł oferty lub nazwa placówki oświatowej znajduje się w aneksie do raportu.

Zakresy tematyczne doskonalenia w szkołach/przedszkolach a tematyka ofert i obszary wspomagania

Zakres tematyczny poszczególnych działań w ramach RPW dotyczył m.in.:

Przedszkole	Dzieci z zespołem Aspergera w grupie przedszkolnej. Warsztaty pt.: „Jak zaplanować ciekawe i angażujące uczniów zajęcia z wykorzystaniem metod aktywnych?” Odpowiedni dobór metod i technik w celu właściwej realizacji podstawy programowej oraz przygotowania dziecka do podjęcia nauki w szkole lub do osiągnięcia dojrzałości szkolnej. Rozwój fizyczny dziecka – nowoczesne metody i formy pracy stosowane podczas zajęć ruchowych z dziećmi w przedszkolu
Szkoła	Metody motywujące do nauki i sposoby wpływania na pozytywną współpracę w zespole

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

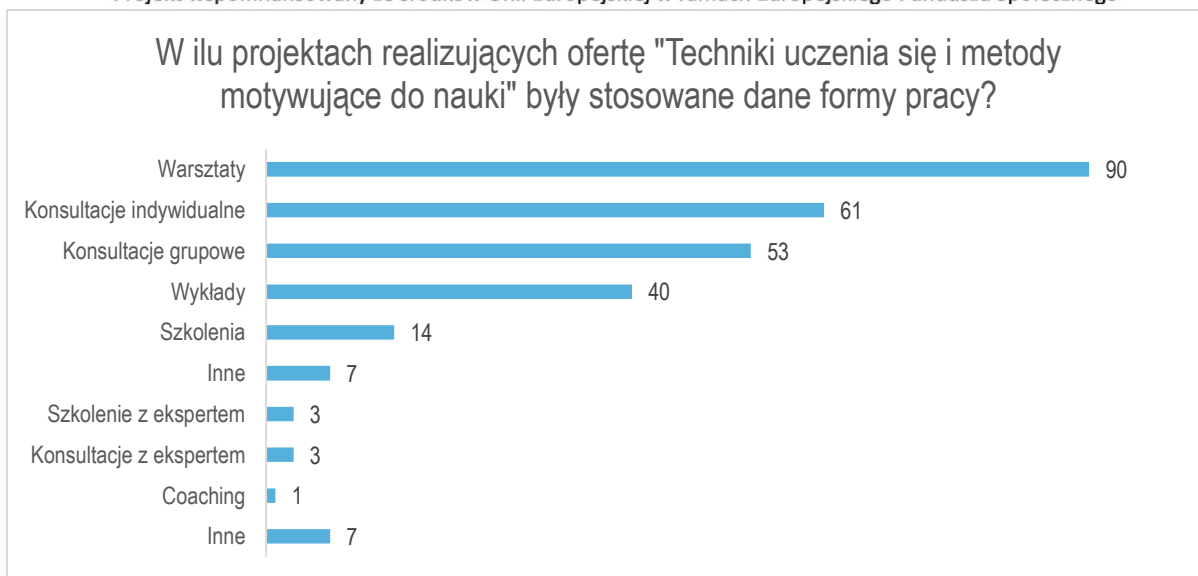
Podstawowa	<p>klasowym.</p> <p>Sposoby dobrej współpracy z rodzicami w zakresie motywowania uczniów do nauki.</p> <p>Metody aktywizujące – szansa na indywidualizację nauczania, rozwijanie kompetencji poznawczych, społecznych i twórczych uczniów.</p> <p>Styl uczenia się, – co pomaga, co przeszkadza w nauce?</p> <p>Efektywność procesów edukacyjnych, czyli o kompetencjach nauczyciela w obszarze stosowania metod aktywizujących.</p>
Gimnazjum	<p>Autodiagnoza umiejętności w zakresie uczenia się.</p> <p>Nowoczesne metody aktywizujące – Jak prowadzić lekcje, by zaciekać ucznia?</p> <p>Strategia rozpoznawania stylów i preferencji w procesie uczenia się.</p> <p>Metody i formy pracy ułatwiające indywidualizację nauczania, angażujące uczniów emocjonalnie, budzące motywację oraz zachęcające do samodzielnego myślenia.</p> <p>Diagnoza potrzeb: dobór czynników motywujących w zależności od ucznia, sytuacji, relacji w zespole klasowym.</p>
Szkoła ponadgimnazjalna	<p>Aktywizujące metody i techniki zdobywania wiedzy przez samego ucznia.</p> <p>Metody nauczania jako sposób komunikacji między nauczycielem i uczniami.</p> <p>Prawny aspekt motywacji do nauki w świetle obowiązującego prawa polskiego.</p> <p>Nauka, – po co mi to? W poszukiwaniu motywacji. Styl uczenia się, – co pomaga/co przeszkadza w nauce. Poszukiwanie mocnych stron ucznia.</p> <p>Zwiększenie efektywności procesów edukacyjnych poprzez podniesienie kompetencji nauczycieli i uczniów w zakresie technik nauczania i uczenia się oraz metod motywowania do nauki.</p>

Formy doskonalenia ze szczególnym uwzględnieniem udziału form aktywnych oraz czasu trwania form doskonalenia

Spośród 123 powiatów, w których była realizowana oferta nr 3 dotycząca technik uczenia się, w 90 z nich (73%) pracowano metodą warsztatową. Dalej – w 50% przypadków – zdecydowano się na konsultacje indywidualne lub – w 43% - na konsultacje grupowe.

Coaching został wymieniony, jako forma pracy tylko w jednym projekcie w powiecie jasielskim.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres 12 Liczba projektów, w których były stosowane dane formy pracy w ofercie nr 3 N=123.

Na podstawie danych dotyczących średniego czasu trwania poszczególnych form pracy w ramach oferty doskonalenia można wywnioskować, że choć szkolenia z ekspertem, nie były najpopularniejszą formą pracy, gdy się odbywały, poświęcono na nie znaczną liczbę godzin. Z drugiej strony na konsultacje z ekspertem i wykłady poświęcono najmniej czasu. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela:

Forma pracy	Liczba godzin w projekcie na daną formę pracy	
	Suma	Średnia
Szkolenie z ekspertem	447,0	149,00
Warsztaty	8326,5	92,52
Konsultacje indywidualne	3443,5	56,45
Szkolenia	657,5	46,96
Konsultacje grupowe	2458,0	46,38
Coaching	40,0	40,00
Inne	228,5	32,64
Wykłady	1061,0	26,53
Konsultacje z ekspertem	71,0	23,67

Tabela 12 Suma i średnia liczba godzin w projekcie na daną formę pracy w ofercie 3.

Inne formy pracy, wymienione w sprawozdaniach to np.:

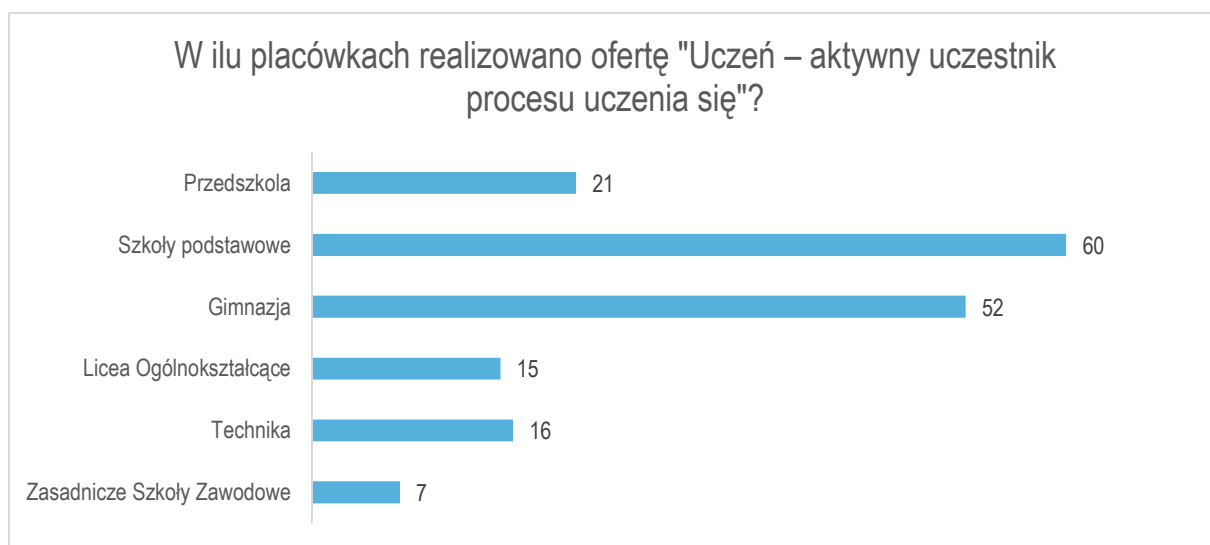
Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- * Doradztwo
- * Superwizje
- * Opracowania i wdrożenia
- * Zajęcia biblioteczne
- * Rada szkoleniowa
- * Konferencje
- * Seminaria i spotkania informacyjne

4. Uczeń - aktywny uczestnik procesu uczenia się

Ofertę numer 4 – „Uczeń – aktywny uczestnik procesu uczenia się” realizowano w ponad połowie powiatów, które przysłały sprawozdania, to znaczy w 74 z nich, dokładnie w 171 placówkach oświatowych.

Oferta była kierowana głównie do szkół podstawowych i gimnazjów (odpowiednio 60 i 52 placówek). Najrzadziej zaś była realizowana w szkołach zawodowych (według sprawozdań, realizowało ją tylko w 7 placówkach).

Wykres 13 Liczba placówek wybierających ofertę nr 4 N=171.

Ta oferta doskonalenia była realizowana zaledwie w 3,5% szkół biorących udział w projektach. Odsetek szkół w stosunku do liczby wszystkich szkół danego typu pokazuje poniższa tabela:

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Typ szkoły	Liczba placówek, w których ofertę realizowano	Suma placówek biorących udział w projektach	Odsetek
Przedszkola	21	748	3%
Szkoły podstawowe	60	2309	3%
Gimnazja	52	1246	4%
Licea Ogólnokształcące	15	374	4%
Technika	16	386	4%
Zasadnicze Szkoły Zawodowe	7	217	3%

Tabela 13 Zestawienie liczby szkół realizujących ofertę nr 4 spośród wszystkich szkół danego typu.

Relacja pomiędzy tematem oferty a obszarem wspomaganie (tożsamość/autonomiczność określenia obszaru w ramach danej oferty)

W pięciu przypadkach autorzy RPW zdecydowali się nadać im nazwy różne od nazwy oferty. Były to:

- * Jak włączyć ucznia w proces świadomego uczenia się?
- * Techniki uczenia się wspierające uczniów w samodzielnym nabywaniu wiedzy i umiejętności jako jeden z czynników wpływających na EWD
- * Udoskonalenie systemu organizowania procesów edukacyjnych w kontekście uczestnictwa uczniów
- * Uaktywnienie uczniów w procesie uczenia się w celu podwyższenia wyników w nauce oraz na egzaminie maturalnym
- * Uaktywnienie uczniów w procesie uczenia się w celu podwyższenia wyników w nauce oraz na egzaminie maturalnym i zawodowym

Zakresy tematyczne doskonalenia w szkołach/przedszkolach a tematyka ofert i obszary wspomaganie

Zakres tematyczny poszczególnych działań w ramach RPW dotyczył m.in.:

Przedszkole	<p>Metody pobudzające dziecko do aktywności w oparciu o wielozmysłowe poznanie rzeczywistości.</p> <p>Sposoby zaangażowania dzieci w zajęcia prowadzone w przedszkolu i ich chętnie uczestnictwo.</p> <p>Teatr-dziecko-aktor. Gra sceniczna. Jak uczyć dziecko bycia aktorem?</p> <p>Rozwój dziecka poprzez ruch i działalność plastyczną.</p> <p>Podniesienie kompetencji nauczycieli w zakresie metod pobudzania naturalnej ciekawości dzieci, wzbudzania motywacji do działania z pasją celem wspierania najmłodszych w rozwijaniu zdolności.</p>
Szkoła Podstawowa	<p>Praca z uczniem niedostosowanym społecznie lub zagrożonym niedostosowaniem wynikającym z trudnej sytuacji rodzinnej(rozbita rodzina, patologie, eurosieroty, nadopiekuńczość).</p> <p>Praca z grupą uczniów o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych.</p> <p>Aktywność uczniowska w procesie uczenia się- jak kształtować postawy uczniowskie?</p>

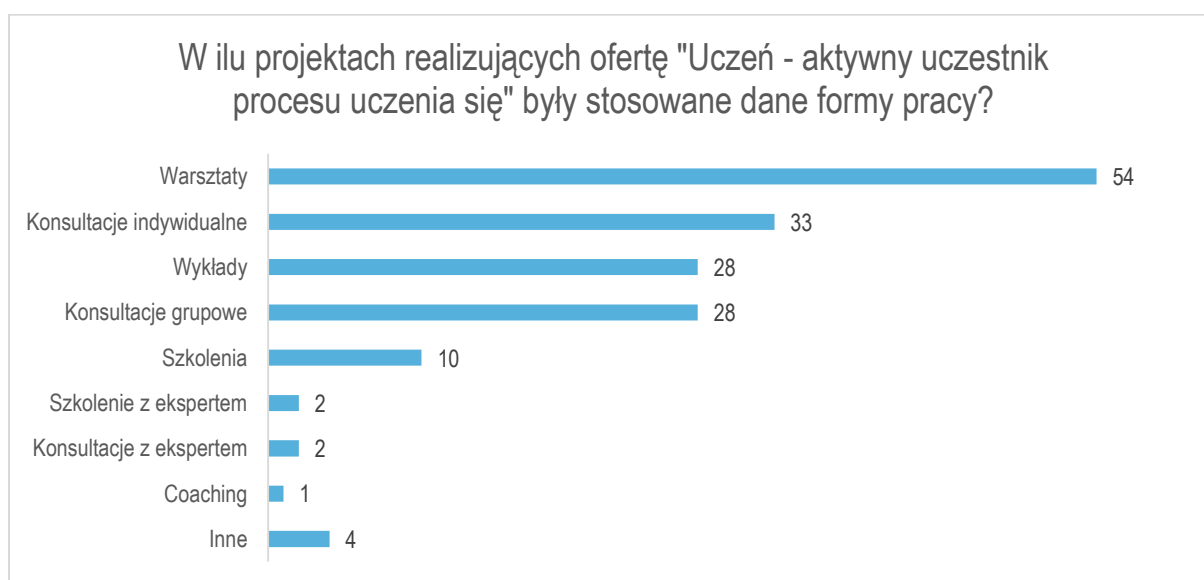
Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

	Jak budować wiarę w siebie i wytrwałość, jako niezbędne czynniki sprzyjające podejmowaniu pracy i wysiłku? Współczesne badania dotyczące rozwoju dziecka na I i II etapie edukacyjnym.
Gimnazjum	Organizacja przestrzeni w sali lekcyjnej. Sztuka pozytywnej komunikacji. Procesy poznawczo - motywacyjne nastolatków. Wsparcie uczniów w samodzielnym nabywaniu wiedzy poprzez naukę uczenia się. Motywowanie uczniów – aby uczniom chciało się chcieć.
Szkoła ponadgimnazjalna	Metody nauczania, jako sposób komunikacji między nauczycielem i uczniami. Sztuka pozytywnej komunikacji w kształtowaniu środowiska edukacyjnego. Poznanie metod pracy z uczniami, które zachęcą ich do twórczego poszukiwania wiedzy. Współpraca z rodzicami uczniów szkoły ponadgimnazjalnej, zwłaszcza w obszarze wspierania rozwoju dziecka, motywowania do nauki, rozbudzania ciekawości intelektualnej, kształtowania poczucia własnej wartości dzieci oraz zainteresowania rodziców osiągnięciami dydaktycznymi dzieci. Sposoby skutecznego zapamiętywania – jak nauczyć swoich uczniów korzystania z nich.

Formy doskonalenia ze szczególnym uwzględnieniem udziału form aktywnych oraz czasu trwania form doskonalenia

W 73% - to jest 54 przypadków – pracowano w tej ofercie w formie warsztatowej. Spośród aktywnych form pracy, wykorzystywano także konsultacje indywidualne (45% projektów, to jest 33 przypadki) i konsultacje grupowe (38% projektów, czyli 33).

Jedyny projekt, w którym zastosowano coaching pochodził z powiatu jasielskiego. Ponadto tylko w 2 projektach wymieniono w sprawozdaniach szkolenia lub konsultacje z ekspertem – były to powiat nowotarski, polkowicki i Miasto Szczecin.

Wykres 14 Liczba projektów, w których były stosowane dane formy pracy w ofercie nr 4 N=74.

Najwięcej czasu poświęcono na szkolenia z ekspertem oraz warsztaty (średnio 37 godzin). Szczegółowe dane pokazuje poniższa tabela:

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Forma pracy	Liczba godzin w projekcie na daną formę pracy	
	Suma	Średnia
Szkolenie z ekspertem	74,0	37,00
Warsztaty	1951,0	36,81
Konsultacje z ekspertem	54,0	27,00
Konsultacje indywidualne	612,5	19,76
Konsultacje grupowe	408,0	15,69
Szkolenia	153,0	15,30
Wykłady	361,5	13,39
Coaching	5,0	5,00
Inne	76,0	19,00

Tabela 14 Suma i średnia liczba godzin w projekcie na daną formę pracy w ofercie nr 4.

Inne formy pracy, wymienione w sprawozdaniach to np.:

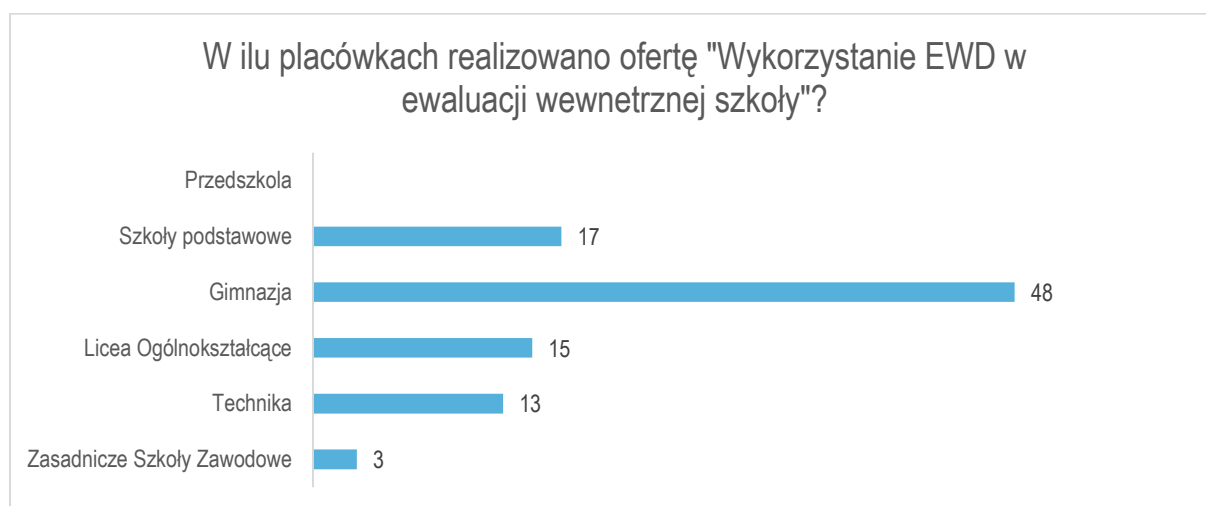
- * Wizyta studyjna
- * Opracowania i wdrożenia
- * Zajęcia biblioteczne
- * Konferencje

5. Wykorzystanie EWD w ewaluacji wewnętrznej szkoły

Ofertę realizowano w 53 projektach spośród 130. Ze sprawozdań wynika, że 96 szkół korzystało z niej.

Wskaźnik EWD nie może być wykorzystywany w przedszkolach, zatem oferta nie była realizowana w żadnej tego typu placówce, także w niewielkim stopniu była ona realizowana w zasadniczych szkołach zawodowych.

W grupie placówek najchętniej korzystających z oferty nr 5, znalazło się najwięcej gimnazjów.

Wykres 15 Liczba placówek wybierających ofertę nr 5 N=96.

Z tej oferty doskonalenia korzystało średnio 3% szkół, które przystąpiły do realizacji projektów w poszczególnych powiatach.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Typ szkoły	Liczba placówek, w których ofertę realizowano	Suma placówek biorących udział w projektach	Odsetek
Szkoły podstawowe	17	2309	1%
Gimnazja	48	1246	4%
Licea Ogólnokształcące	15	374	4%
Technika	13	386	3%
Zasadnicze Szkoły Zawodowe	3	217	1%

Tabela 15 Zestawienie liczby szkół realizujących ofertę nr 5 spośród wszystkich szkół danego typu.

Relacja pomiędzy tematem oferty a obszarem wspomagania (tożsamość/autonomiczność określenia obszaru w ramach danej oferty)

W sprawozdaniach nadesłanych przez koordynatorów projektów, znalazły się tylko trzy nazwy tytułów RPW inne niż nazwy oferty lub placówek oświatowych, które z nich korzystały.

Były to:

- * EWD jako czynnik ewaluacji i promocji szkoły;
- * Zastosowanie EWD jako czynnika projakościowego, wspierającego aktywność ucznia w procesie uczenia się
- * Efekty

Zakresy tematyczne doskonalenia w szkołach/przedszkolach a tematyka ofert i obszary wspomagania

Zakres tematyczny poszczególnych działań w ramach RPW dotyczył m.in.:

Przedszkole	Analiza wyników egzaminów zewnętrznych z wykorzystaniem arkusza MS Excel. Poznanie koncepcji EWD Obsługa kalkulatora EWD Plus.
Szkoła Podstawowa	Edukacyjna Wartość Dodana – Co to jest? Po co jest wyznaczana? Jak może być wykorzystywana przez różnych interesariuszy szkoły? Analiza wyników egzaminów zewnętrznych z wykorzystaniem arkusza MS Excel. Doskonalenie umiejętności posługiwania się nowoczesnymi technologiami ze szczególnym uwzględnieniem umiejętności stosowania i wykorzystania arkusza kalkulacyjnego. Jak wykorzystać analizy wyników OBUT/sprawdzianu/EWD do analizy i planowania procesu dydaktycznego w szkole/klasach? Ewaluacja w obszarze wykorzystanie wyników egzaminów zewnętrznych.
Gimnazjum	Koncepcja EWD, procedura tworzenia EWD, poznanie technik obliczeniowych EWD, skale pomiarowe. Wykorzystanie trzyletnich wyników EWD w podnoszeniu efektywności pracy szkoły. EWD po egzaminach zewnętrznych w pracy zespołów zadaniowych. Jak doskonalić pracę szkoły wykorzystując koncepcję EWD?)Kształcenie kompetencji nauczycieli w obszarze analizowania i interpretowania informacji dostępnych na platformach EWD.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

<p>Szkoła ponadgimnazjalna</p>	<p>Zastosowanie EWD w celu poprawy jakości nauczania – symulacje i działania praktyczne Doskonalenie przez nauczycieli umiejętności w zakresie tworzenia analiz z wykorzystaniem kalkulatora EWD. Koncepcja i metodologia szacowania rocznych oraz trzyletnich wskaźników edukacyjnej wartości dodanej. Przeprowadzanie analiz jednorocznych z wykorzystaniem kalkulatora EWD. Ewaluacja a EWD. Edukacyjna Wartość Dodana – Co to jest? Po co jest wyznaczana? Stan i perspektywy prac nad polskim modelem EWD.</p>
---------------------------------------	---

Formy doskonalenia ze szczególnym uwzględnieniem udziału form aktywnych oraz czasu trwania form doskonalenia

W ramach oferty pracowano głównie w formie warsztatów (39 projektów, co daje 74%) lub w poprzez konsultacje indywidualne (28 projektów, czyli 53% przypadków). Konsultacje grupowe i wykłady znajdują się na trzecim i czwartym miejscu – tymi metodami pracowano w odpowiednio 42% i 38% projektów opartych na ofercie nr 5.

Wykres 16 Liczba projektów, w których były stosowane dane formy pracy w ofercie nr 5 N=53.

W przypadku tej oferty, na szkolenia poświęcono średnio 20 godzin, podobnie wygląda średni czas, jaki poświęcono na konsultacje grupowe i indywidualne.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Forma pracy	Liczba godzin w projekcie na daną formę pracy	
	Suma	Średnia
Warsztaty	1184,5	31,17
Konsultacje grupowe	391,0	19,55
Konsultacje indywidualne	490,5	18,17
Szkolenia	112,0	14,00
Konsultacje z ekspertem	25,0	12,50
Szkolenie z ekspertem	12,0	12,00
Wykłady	184,5	9,71
Coaching	12,0	6,00
Inne	1,5	1,50

Tabela 16 Suma i średnia liczba godzin w projekcie na daną formę pracy w ofercie nr 5.

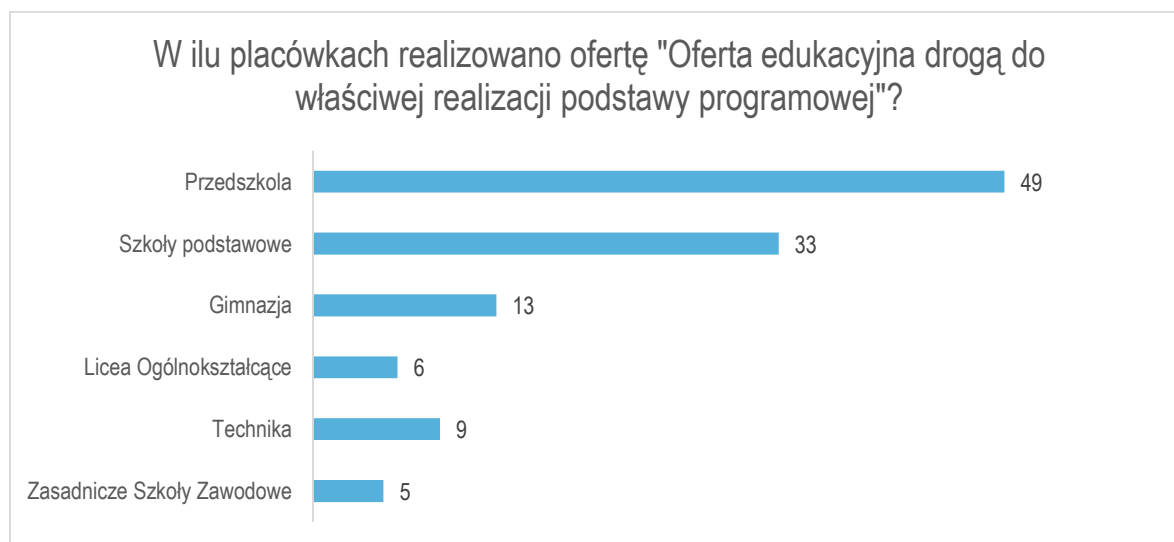
Spośród innych form pracy wymieniono w sprawozdaniach:

* Zajęcia biblioteczne

6. Oferta edukacyjna drogą do właściwej realizacji podstawy programowej

Oferta doskonalenia numer 6 była realizowana w 51 powiatach ze 130, które przesłały sprawozdania, w tym w 115 placówkach oświatowych.

Najczęściej z tej oferty korzystały przedszkola (49 placówek) i szkoły podstawowe (33 placówki). Pozostałe typy szkół realizowały tą ofertę zdecydowanie rzadziej, przy czym najmniej było liceów (6 placówek) i szkół zawodowych (5 placówek).

Wykres 17 Liczba placówek wybierających ofertę nr 6 N=115.

Oferta była realizowana w średnio 3% szkół biorących udział w projektach. Szczegółowe dane dla poszczególnych typów placówek zostały pokazane w poniższej tabeli:

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Typ szkoły	Liczba placówek, w których ofertę realizowano	Suma placówek biorących udział w projektach	Odsetek
Przedszkola	49	748	7%
Szkoły podstawowe	33	2309	1%
Gimnazja	13	1246	1%
Licea Ogólnokształcące	6	374	2%
Technika	9	386	2%
Zasadnicze Szkoły Zawodowe	5	217	2%

Tabela 17 Zestawienie liczby szkół realizujących ofertę nr 6 spośród wszystkich szkół danego typu.

Relacja pomiędzy tematem oferty a obszarem wspomaganie (tożsamość/autonomiczność określenia obszaru w ramach danej oferty)

Większość autorów RPW, wykorzystywała w nazwach tytuł oferty z katalogu ORE i/lub nazwę szkoły lub przedszkola. W tych nielicznych przypadkach, gdy nadano inną nazwę wskazywano na nowatorskie metody pracy lub wprowadzanie innowacji pedagogicznych.

W jednym przypadku, warty jednak odnotowania, odwołano się do pozyskiwania środków pozabudżetowych – dotyczyło to dwóch szkół podstawowych w powiecie bartoszyckim. Przykłady tytułów RPW przedstawiono poniżej:

- * Nabycie umiejętności projektowania innowacji pedagogicznej
- * Wzbogacenie oferty edukacyjnej szkoły poprzez wdrożenie nowatorskich metod pracy z dziećmi
- * Zwiększenie wiedzy na temat projektów edukacyjnych i autorskich programów edukacyjnych
- * Pozyskiwanie środków pozabudżetowych w celu rozszerzenia oferty edukacyjnej

Zakresy tematyczne doskonalenia w szkołach/przedszkolach a tematyka ofert i obszary wspomaganie

Zakres tematyczny poszczególnych działań w ramach RPW dotyczył m.in.:

Przedszkole	Zabawy badawcze w zakresie przyrody ożywionej i nieożywionej dla przedszkolaków. Projekt edukacyjny w przedszkolu. Jak zaciekać dziecko projektem? Metody wzmacniania motywacji wewnętrznej ucznia młodszego oraz jego samodzielności jako element oferty edukacyjnej. Monitorowanie realizacji podstawy programowej. Tworzenie narzędzi oraz sposoby dokumentowania. Konstruowanie autorskich programów zajęć dydaktyczno-wychowawczych rozszerzających ofertę edukacyjną przedszkola.
Szkoła Podstawowa	Dokumenty prawne określające podstawę programową oraz sposoby monitorowania realizacji podstawy programowej. Oferta edukacyjna drogą do właściwej realizacji podstawy programowej. Rozwijanie myślenia twórczego uczniów - metody interdyscyplinarne w odniesieniu do założeń podstawy programowej

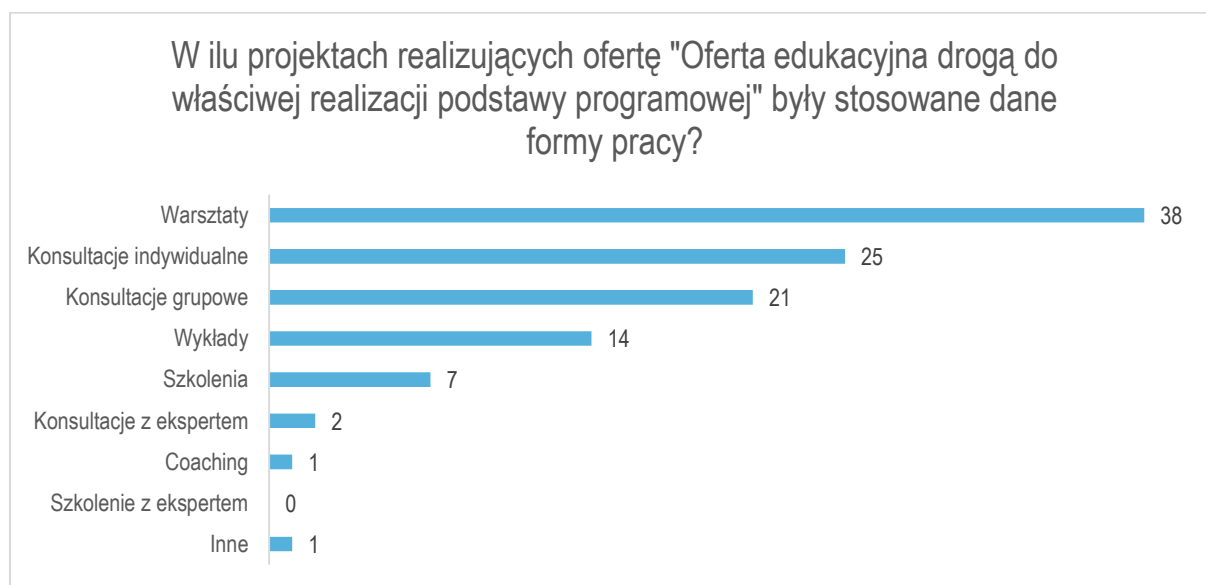
Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

	System interwencji i współpracy wychowawczej. Rozpoznawanie potrzeb wychowawczych uczniów, procedury postępowania w sytuacjach trudnych. Jak dostosować program nauczania do obowiązującej podstawy programowej.
Gimnazjum	Monitoring realizacji podstawy programowej. Innowacje w szkole - dlaczego warto je podejmować? Dokumenty prawne określające podstawę programową oraz sposoby monitorowania realizacji podstawy programowej. Założenia podstawy programowej jako źródło inspiracji. Tworzenie autorskich programów nauczania.
Szkoła ponadgimnazjalna	Właściwa realizacja podstawy programowej gwarantem potrzeb uczniów. Czynniki warunkujące efekty kształcenia, sposoby ich analizy i wykorzystywania ich przy wyznaczaniu kierunków pracy – sposoby podnoszenia efektów kształcenia. Taksonomiczne ujęcie celów kształcenia oraz ich praktyczne stosowanie –formułowanie, przykłady, organizacja przebiegu lekcji z uwzględnieniem realizacji celów. Metody i narzędzia analizowania oferty edukacyjnej zajęć lekcyjnych i pozalekcyjnych pod kątem realizacji podstawy programowej. Monitoring realizacji podstawy programowej.

Formy doskonalenia ze szczególnym uwzględnieniem udziału form aktywnych oraz czasu trwania form doskonalenia

Podczas realizacji tej oferty doskonalenia, pracowano przede wszystkim w formie warsztatowej – taką formę pracy wpisano w 38 sprawozdaniach, czyli w 75% powiatów, w których realizowana była ta oferta. Na drugim miejscu były konsultacje indywidualne (25, czyli 49% powiatów) i konsultacje grupowe (21, czyli 41% powiatów).

W sprawozdaniach nie wymieniono szkoleń z ekspertem, natomiast coaching pojawił się 1 raz, a konsultacje z ekspertem – 2 razy.

Wykres 18 Liczba projektów, w których były stosowane dane formy pracy w ofercie nr 6 N=51.

W ofercie poświęcono podobną liczbę godzin na warsztaty, co na konsultacje indywidualne (według średnich jest to odpowiednio 37 i 29 godzin).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Forma pracy	Liczba godzin w projekcie na daną formę pracy	
	Suma	Średnia
Warsztaty	1365,5	36,91
Konsultacje indywidualne	705,5	29,40
Konsultacje grupowe	397,0	19,85
Konsultacje z ekspertem	33,0	16,50
Szkolenia	109,5	15,64
Wykłady	200,0	15,38
Coaching	5,0	5,00
Inne	1,5	1,50

Tabela 18 Suma i średnia liczba godzin w projekcie na daną formę pracy w ofercie nr 6.

W sprawozdaniach inna forma pracy pojawiła się tylko raz, w przypadku powiatu starogardzkiego, były to:

* Zajęcia biblioteczne

7. Wspieranie wychowawców klas - bezpieczna szkoła

Wsparcia dla wychowawców klas było realizowane w ramach ofert doskonalenia w 103 powiatach ze 130, co przekłada się na 406 przedszkoli i szkół.

Przy czym najczęściej tą ofertę kierowano do szkół podstawowych (194 placówek) i gimnazjów (111 szkół).

Wykres 19 Liczba placówek wybierających ofertę nr 7 N=406.

Jeśli porównamy liczbę placówek realizujących ofertę nr 7, do liczby wszystkich placówek danego typu. Okazuje się, że ta oferta była realizowana głównie w liceach – aż 30% liceów, które wzięło udział w projektach, doskonalono się według tej oferty.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Typ szkoły	Liczba placówek, w których ofertę	Suma placówek biorących udział w projektach	Odsetek
Przedszkola	22	748	0%
Szkoły podstawowe	194	2309	1%
Gimnazja	111	1246	16%
Licea Ogólnokształcące	23	374	30%
Technika	28	386	6%
Zasadnicze Szkoły Zawodowe	28	217	13%

Tabela 19 Zestawienie liczby szkół realizujących ofertę nr 7 spośród wszystkich szkół danego typu.

Relacja pomiędzy tematem oferty a obszarem wspomagania (tożsamość/autonomiczność określenia obszaru w ramach danej oferty)

Tak jak w przypadku poprzednich ofert, tak i teraz autorzy RPW, przeważnie używali w nazwie programu tytułu oferty i/lub nazwy placówki oświatowej.

Spśród 406 placówek, w których realizowano ofertę nr 7, udało się zidentyfikować 9 autonomicznych nazw RPW – ich przykłady znajdują się poniżej, a kompletna lista w aneksie do raportu:

- * Wsparcie nauczycieli w zakresie osiągnięcia zaplanowanych efektów wychowawczych
- * Zwiększenie wiedzy i umiejętności nauczycieli z zakresu radzenia sobie z dziećmi przejawiającymi trudne wychowawczo zachowania
- * Podniesienie kompetencji uczestników szkolenia w zakresie rozwiązywania konfliktów w zespole uczniowskim przy czynnym udziale rodziców; Zbudowanie kompleksowego wsparcia pracy wychowawcze zgodnego z ideami TZA-ART.
- * Podniesienie kompetencji nauczycieli w zakresie stosowania zasad komunikacji, w szczególności w kontakcie z uczniem trudnym wychowawczo

Zakresy tematyczne doskonalenia w szkołach/przedszkolach a tematyka ofert i obszary wspomagania

Zakres tematyczny poszczególnych działań w ramach RPW dotyczył m.in.:

Przedszkole	<p>Agresja u dzieci – podłoże i metody reagowania na takie sytuacje.</p> <p>Metody rozpoznawania i reagowania w sytuacjach zaburzeń psychicznych, dwubiegunowości, onanizmu dziecięcego, agresji wobec rówieśników i nauczyciela oraz autoagresji.</p> <p>Doskonalenie umiejętności nauczyciela w pracy z dzieckiem z zaburzeniami emocjonalnymi. Jak wzmacniać poczucie własnej wartości dziecka? Dlaczego warto stosować pochwały?</p> <p>Procesy integracji sensorycznej. Zaburzenia przetwarzania sensorycznego. Symptomy nieprawidłowości rozwojowych i ich rozpoznawanie.</p>
Szkoła Podstawowa	<p>Doskonalenie kompetencji wychowawczych dostosowanych do wieku uczniów, metody pracy z grupa klasową.</p>

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

	<p>Wpływ nauczyciela na kształtowanie określonych postaw i zachowań u uczniów. Twórczy nauczyciel a teoria inteligencji wielorakich. Współczesne zagrożenia dzieci i młodzieży. Uzależnienia i substancje uzależniające. Cyberprzemoc. Zapewnienie bezpieczeństwa w szkole w świetle przepisów obowiązującego prawa.</p>
Gimnazjum	<p>Sposoby zachęcenia rodziców do współpracy z wychowawcą klasowym. Wypracowanie metod integrowania klasy i socjalizowanie uczniów i rodziców. Umiejętności psychospołeczne nauczyciela. Jak skutecznie komunikować się z rodzicami, by być słuchanym i zrozumianym? Wybrane techniki i metody ułatwiające współpracę z rodzicami. Współpraca szkoły z instytucjami wspomagającymi w sytuacjach zagrożeń dla bezpieczeństwa uczniów.</p>
Szkoła ponadgimnazjalna	<p>Jak radzić sobie z agresją i przemocą wśród uczniów? Ochrona danych osobowych w pracy wychowawcy klasy. Ofiara klasowa - sposoby pozyskania akceptacji w grupie (Mobbing uczniowski, praca z ofiarą i agresorem).. Geneza opozycyjno - buntowniczych zachowań uczniów i twórcze sposoby radzenia sobie z problemem. Dynamika grupy i role grupowe w zespole klasowym - specyfika grup młodzieżowych.</p>

Formy doskonalenia ze szczególnym uwzględnieniem udziału form aktywnych oraz czasu trwania form doskonalenia

Podobnie do wcześniejszych ofert, tak i w tym przypadku przede wszystkim pracowano na warsztatach (74 powiaty, czyli 72%). W dalszej kolejności używano konsultacji indywidualnych (51 powiatów, czyli 50%) lub konsultacji grupowych (41 powiatów, czyli 40%).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
 Wykres 20 Liczba projektów, w których były stosowane dane formy pracy w ofercie nr 7 N=103.

Jeśli spojrzymy na średni czas, jaki przypisano do danej formy pracy w sprawozdaniach, okazuje się, że choć warsztaty były najczęściej stosowane i poświęcano na nie najwięcej czasu, to równie dużo poświęcono go na szkolenia z ekspertem, które wystąpiły tylko w 3 powiatach.

Forma pracy	Liczba godzin w projekcie na daną formę pracy	
	Suma	Średnia
Warsztaty	3901,0	53,44
Szkolenie z ekspertem	159,0	53,00
Konsultacje indywidualne	1996,9	40,75
Coaching	35,0	35,00
Konsultacje grupowe	1222,7	30,57
Szkolenia	451,5	28,22
Wykłady	786,5	24,58
Konsultacje z ekspertem	47,0	23,50
Inne	172,0	42,00

Tabela 20 Suma i średnia liczba godzin w projekcie na daną formę pracy w ofercie nr 7.

Inne formy pracy w ramach oferty to:

- * Superwizje
- * Obserwacje lekcji, rady pedagogiczne, spotkanie pokazowe z młodzieżą (warsztaty pod superwizją)
- * Rada szkoleniowa
- * Konferencje

Warto tu zwrócić uwagę na powiat żywiecki, który odnotował 96 godzin pracy w formie konferencji.

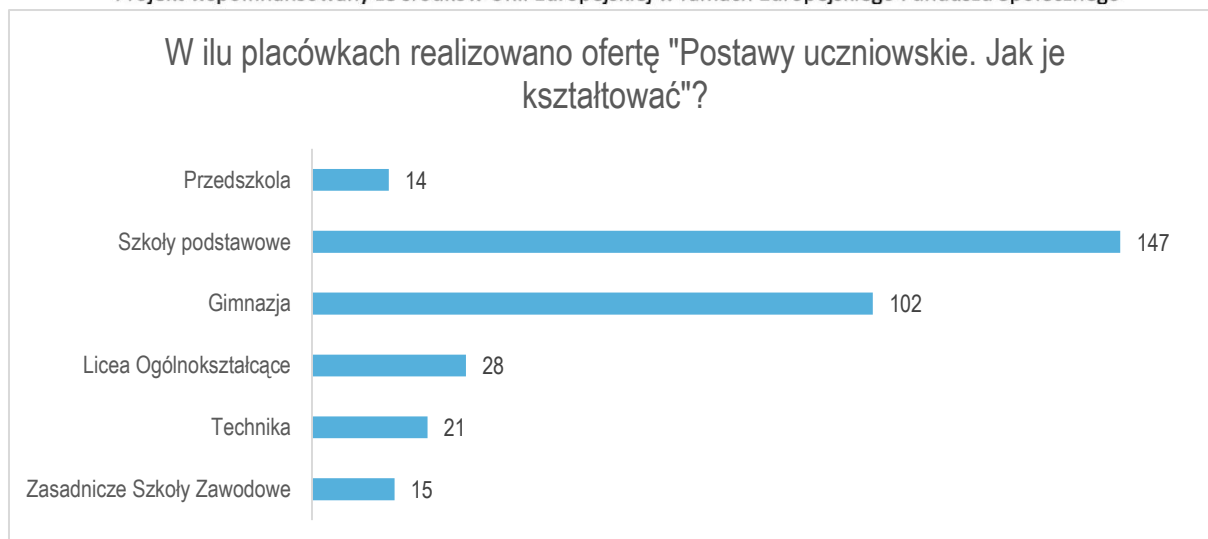
8. Postawy uczniowskie. Jak je kształtować?

Ofertę realizowano w 96 powiatach ze 130, z których nadesłano sprawozdania. W tych powiatach ofertę numer 8 realizowało w sumie 327 przedszkoli i szkół.

Oferta była kierowana przede wszystkim do szkół podstawowych (147 placówek) i gimnazjów (102 placówki). Najbardziej była realizowana w przedszkolach (14 placówek) i szkołach zawodowych (15 placówek).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres 21 Liczba placówek wybierających ofertę nr 8 N=327.

Oferta była realizowana przede wszystkim w liceach – 27% wszystkich placówek biorących udział w projektach.

Typ szkoły	Liczba placówek, w których realizowano ofertę	Suma placówek biorących udział w projektach	Odsetek
Przedszkola	14	748	0%
Szkoły podstawowe	147	2309	1%
Gimnazja	102	1246	12%
Licea Ogólnokształcące	28	374	27%
Technika	21	386	7%
Zasadnicze Szkoły Zawodowe	15	217	10%

Tabela 21 Zestawienie liczby szkół realizujących ofertę nr 8 spośród wszystkich szkół danego typu.

Relacja pomiędzy tematem oferty a obszarem wspomaganie (tożsamość/autonomiczność określenia obszaru w ramach danej oferty)

Spośród nazw RPW, które różniły się od tytułu oferty lub nazwy placówki oświatowej, w której prawdopodobnie była realizowana, można wskazać na dwie tendencje – odnośnienie się do warsztatu nauczyciela (podniesienie kompetencji i doskonalenie), lub druga – możliwość aktywizowania uczniów.

Przykłady użyte w sprawozdaniach znajdują się poniżej:

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- * Doskonalenie przez wychowawców i nauczycieli umiejętności współpracy w podejmowanych działaniach i procesach wychowawczych; Podniesienie kompetencji uczestników szkolenia w zakresie kształtowania postaw uczniowskich. Wypracowanie metod pomagających w kształtowaniu postaw uczniowskich zgodnych z ogólnie przyjętymi normami, z systemem wartości promowanym w szkole;
- * Postawy uczniowskie. Jak je kształtować? Autorytet nauczyciela
- * Doskonalenie przez wychowawców i nauczycieli umiejętności współpracy w podejmowanych działaniach i procesach wychowawczych
- * Zaktywizowanie uczniów w inicjowanie działań na rzecz własnego rozwoju, rozwoju szkoły i społeczności lokalnej.

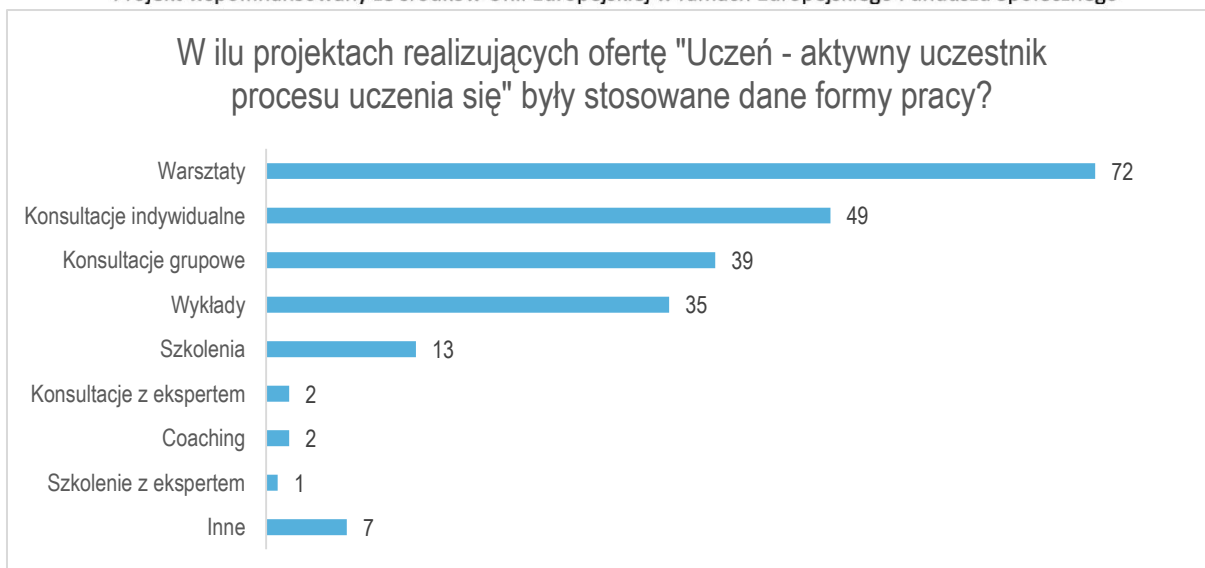
Zakresy tematyczne doskonalenia w szkołach/przedszkolach a tematyka ofert i obszary wspomagania

Zakres tematyczny poszczególnych działań w ramach RPW dotyczył m.in.:

Przedszkole	Trudne tematy w przedszkolu. Jak zachować się wobec dziecka? Jak o tym rozmawiać? Promowanie używania języka wrażliwego na płęć. Skuteczna komunikacja - rodzice i nauczyciele w koalicji dla dobra dziecka. Warsztat z diagnozy systemu wartości, postaw i zachowań. Wiedza i umiejętności podstawą budowania autorytetu wychowawcy wobec dziecka.
Szkoła Podstawowa	Nauczyciel jako przewodnik życiowy ucznia. Skuteczne kształcenie i wdrażanie wśród uczniów pożądaných postaw i norm społecznych. Przyczyny trudnych zachowań dzieci i ich konsekwencje w relacji z nauczycielem. Sztuka prowadzenia lekcji wychowawczych. Pomysłowy wychowawca- jak przygotować skuteczny program wychowawczy i opiekuńczy i profilaktyki.
Gimnazjum	Czynniki wpływające na kształtowanie postaw uczniowskich Doskonalenie umiejętności analizy sytuacji wychowawczej szkoły i klasy za pomocą odpowiednich narzędzi diagnostycznych. Jak uchronić młodzież przed niewłaściwymi wyborami (sekty, używki)? Prowokacyjne i agresywne zachowania uczniów w trudnej sytuacji społecznej. Oczekiwane kompetencje społeczne i osobowościowe uczniów.
Szkoła ponadgimnazjalna	Rola, zadania i odpowiedzialność wychowawcy. Współpraca i konsekwencja nauczycieli w kształtowaniu pożądaných postaw uczniowskich. Skuteczne motywowanie uczniów do nauki, aktywnego uczestnictwa w zajęciach i brania odpowiedzialności za swój rozwój. Jak tworzyć atmosferę prawidłowej mobilizacji? Postępowanie z uczniem agresywnym. Profilaktyka agresji i przemocy w szkole.

Formy doskonalenia ze szczególnym uwzględnieniem udziału form aktywnych oraz czasu trwania form doskonalenia

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres 22 Liczba projektów, w których były stosowane dane formy pracy w ofercie 8 N=96.

Najwyższa średnia, jeśli chodzi o czas spędzony na pracy w danej formie, dotyczy szkoleń z ekspertem i tylko jednego powiatu – Szczecina. Na inne formy pracy poświęcano zdecydowanie mniej czasu.

Forma pracy	Liczba godzin w projekcie na daną formę pracy	
	Suma	Średnia
Szkolenie z ekspertem	275,0	275,00
Warsztaty	3295,0	46,41
Konsultacje indywidualne	1652,0	34,42
Konsultacje grupowe	1156,0	30,42
Szkolenia	370,0	28,46
Konsultacje z ekspertem	33,0	16,50
Wykłady	523,0	15,85
Coaching	30,0	15,00
Inne	64,0	9,14

Tabela 22 Suma i średnia liczba godzin w projekcie na daną formę pracy w ofercie 8.

Inne formy pracy wykazane w sprawozdaniach to:

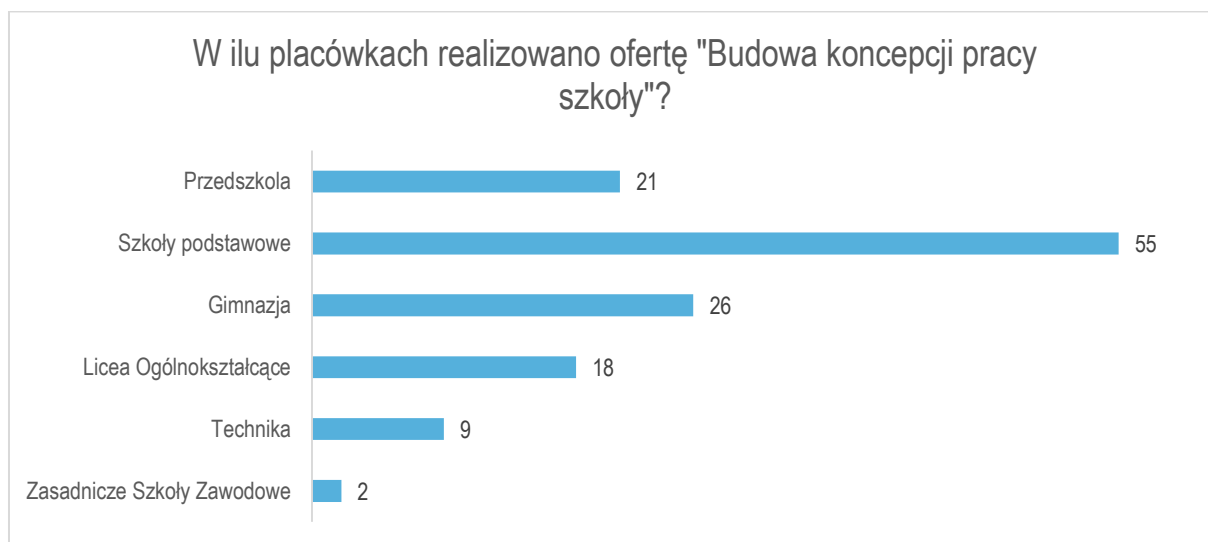
- * Doradztwo
- * Superwizje
- * Prelekcje
- * Zajęcia biblioteczne
- * Rada szkoleniowa
- * Seminarium
- * Konferencje

9. Budowa koncepcji pracy szkoły

Ofertę doskonalenia wybrano do realizacji w 60 powiatach ze 130, które przysłały sprawozdania. W sumie skorzystało z niej 131 szkół i przedszkoli.

Najczęściej korzystały z niej szkoły podstawowe (55 placówek), o połowę mniej było gimnazjów (26 placówek) i przedszkoli (21 placówek).

Z oferty skorzystały tylko 2 zasadnicze szkoły zawodowe.

Wykres 23 Liczba placówek wybierających ofertę nr 9 N=131.

Ofertę realizowało średnio 4% szkół biorących udział w projektach powiatowych. Szczegółowe dane pokazuje poniższa tabela:

Typ szkoły	Liczba placówek, w których ofertę realizowano	Suma placówek biorących udział w projektach	Odsetek
Przedszkola	21	748	0%
Szkoły podstawowe	55	2309	1%
Gimnazja	26	1246	4%
Licea Ogólnokształcące	18	374	7%
Technika	9	386	5%
Zasadnicze Szkoły Zawodowe	2	217	4%

Tabela 23 Zestawienie liczby szkół realizujących ofertę nr 9 spośród wszystkich szkół danego typu.

Relacja pomiędzy tematem oferty a obszarem wspomaganie (tożsamość/autonomiczność określenia obszaru w ramach danej oferty)

Większość spośród 131 szkół i przedszkoli, nadała nazwę RPW dokładnie taką jak nazwa oferty doskonalenia, dodając do niej nazwę placówki.

W kilku przypadkach, gdy nadano inną nazwę, odwoływano się do potrzeb szkoły. Przykłady znajdują się poniżej:

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- * Zespołowe wypracowanie koncepcji pracy szkoły zgodnie z aktualnymi potrzebami;
- * Podejmowanie działań i decyzji spójnych z koncepcją pracy szkoły.

Zakresy tematyczne doskonalenia w szkołach/przedszkolach a tematyka ofert i obszary wspomagania

Zakres tematyczny poszczególnych działań w ramach RPW dotyczył m.in.:

Przedszkole	<p>Stworzenie spójnej i wypracowanej przez całe grono pedagogiczne koncepcji pracy przedszkola.</p> <p>Samodzielne diagnozowanie potrzeb placówki i tworzenie odpowiadającej na nie koncepcji pracy wspólnie z rodzicami.</p> <p>Planowanie pracy nauczyciela w oparciu o koncepcję pracy przedszkola.</p> <p>Wykorzystanie technik relaksacyjnych w przedszkolu.</p> <p>Obowiązki nauczyciela wynikające z realizacji prawa oświatowego.</p>
Szkoła Podstawowa	<p>Koncepcja pracy szkoły jako strategia działania.</p> <p>Dobór posiadanej dokumentacji szkoły pod kątem jej przydatności w procesie tworzenia koncepcji pracy szkoły (np. raporty z ewaluacji wewnętrznej, dokumentacja z nadzoru pedagogicznego, inne dokumenty).</p> <p>Procedury okresowego ewaluowania i modyfikowania koncepcji pracy szkoły.</p> <p>Kluczowe idee, określanie wspólnych wartości, celów i sposobów ich realizacji w budowaniu koncepcji pracy szkoły.</p> <p>Rozwiązywanie problemów wynikających z koncepcji pracy szkoły.</p>
Gimnazjum	<p>Zwiększenie wiedzy nauczycieli w zakresie metod angażujących uczniów w proces lekcyjny.</p> <p>Przeprowadzenie diagnozy źródeł budowania koncepcji pracy szkoły (diagnoza potrzeb dzieci, określenie specyfiki szkoły, diagnoza potrzeb środowiska lokalnego).</p> <p>Określenie kierunków rozwoju placówki – celów strategicznych na przykładzie przeprowadzonej analizy mocnych i słabych stron.</p> <p>Wartości i wizja szkoły ukierunkowanej na rozwój. Zgodność wizji szkoły z wyznaczonymi wartościami.</p> <p>Poznanie innych narzędzi niż ankieta do właściwego zdiagnozowania potrzeb szkoły.</p>
Szkoła ponadgimnazjalna	<p>Efektywne współdziałanie zespołu nauczycieli na rzecz budowania koncepcji pracy szkoły (metody projekcji przyszłości, cele, odbiorcy, zmiana i opór, diagnoza, plany zadań, monitoring i ewaluacja)</p> <p>Model absolwenta szkoły jako element koncepcji.</p> <p>Badanie i określanie pożądanego kierunku rozwoju szkoły. Procedury i narzędzia badawcze angażujące całą społeczność szkolną.</p> <p>Rodzaje działań sprzyjających budowie koncepcji pracy szkoły.</p> <p>Opracowanie charakterystyki szkoły oraz diagnozy jej potrzeb i możliwości.</p>

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Formy doskonalenia ze szczególnym uwzględnieniem udziału form aktywnych oraz czasu trwania form doskonalenia

Najczęściej stosowaną formą pracy, były warsztaty (47 powiatów, co daje 78% powiatów realizujących projekty według tej oferty). Nieco rzadziej pracowano w formie konsultacji indywidualnych (31 powiatów, czyli 52%) lub grupowych (27 powiatów, czyli 45%).

W niewielkim stopniu wykazywano w sprawozdaniach szkolenia lub konsultacje z ekspertem (2 powiaty, co daje 3%).

Wykres 24 Liczba projektów, w których były stosowane dane formy pracy w ofercie 9 N=60.

Warsztaty realizowane w ramach oferty były stosunkowo krótkie – w ramach jednego projektu zajmowały średnio 35 godzin. Niewiel mniej czasu poświęcono na szkolenia z ekspertem – średnio 33 godziny.

Forma pracy	Liczba godzin w projekcie na daną formę pracy	
	Suma	Średnia
Warsztaty	1621,0	34,49
Szkolenie z ekspertem	65,0	32,50
Konsultacje indywidualne	813,0	27,10
Konsultacje grupowe	588,0	22,62
Konsultacje z ekspertem	33,0	16,50
Szkolenia	115,0	16,43
Wykłady	324,5	14,11
Coaching		0,00
Inne	45,0	15,00

Tabela 24 Suma i średnia liczba godzin w projekcie na daną formę pracy w ofercie 4.

W trzech przypadkach, gdy podano inne formy pracy, niż te wymienione wyżej, wpisano:

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

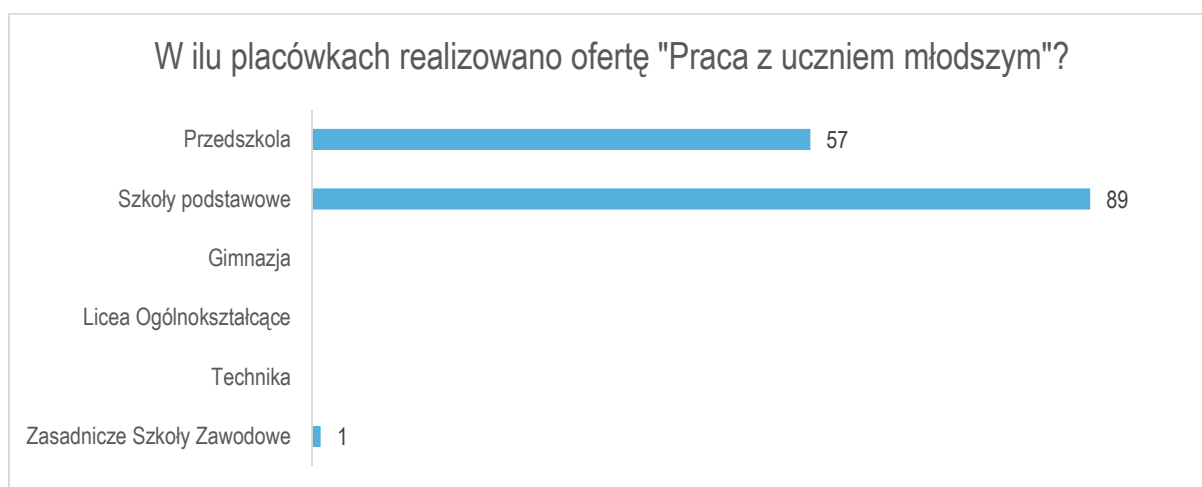
- * Doradztwo
- * Praca z zespołem nauczycieli

10. Praca z uczniem młodszym

Ofertę realizowano w 60 powiatach spośród 130, w sumie w 147 przedszkolach i szkołach.

W związku z obniżeniem wieku obowiązku szkolnego, oferta dotycząca pracy z uczniem młodszym, była realizowana głównie w szkołach podstawowych (89 placówek) i przedszkolach (57 placówek).

Wyjątek stanowi powiat oświęcimski, gdzie ofertę realizowano w zasadniczej szkole zawodowej (ze względu na nietypowość tej sytuacji, istnieje wątpliwość, czy nie jest to pomyłka ze strony osoby przygotowującej sprawozdanie).

Wykres 25 Liczba placówek wybierających ofertę nr 10 N=147.

Z oferty skorzystało 8% przedszkoli, które wzięły udział w projektach i 4% szkół podstawowych.

Typ szkoły	Liczba placówek, w których ofertę	Suma placówek biorących udział w projektach	Odsetek
Przedszkola	57	748	8%
Szkoły podstawowe	89	2309	4%
Gimnazja		1246	0%
Licea Ogólnokształcące		374	0%
Technika		386	0%
Zasadnicze Szkoły Zawodowe	1	217	0%

Tabela 25 Zestawienie liczby szkół realizujących ofertę nr 10 spośród wszystkich szkół danego typu.

Relacja pomiędzy tematem oferty a obszarem wspomagania (tożsamość/autonomiczność określenia obszaru w ramach danej oferty)

W większości przypadków nazwa RPW była taka sama jak tytuł oferty doskonalenia.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

W przypadku przedszkoli, pojawiły się ciekawe tematy związane z rozwojem specyficznych umiejętności u dzieci np.: myślenia matematycznego lub tańca. W kontekście szkoły podstawowej pojawiły się odniesienia do diagnozowania i wsparcia logopedycznego uczniów. Na przykład:

- * Praca z uczniem młodszym- wspomaganie myślenia matematycznego dzieci przedszkolnych;
- * Doskonalenie umiejętności nauczycieli pierwszego i drugiego etapu edukacji w obszarze pracy z dziećmi młodszymi
- * Podniesienie wiedzy w zakresie funkcjonowania dziecka sześciolatniego i umiejętności w zakresie prowadzenia diagnoz. Podniesienie wiedzy w zakresie rozwoju mowy dziecka, umiejętności diagnozowania i prowadzenia podstawowej terapii logopedycznej. Planowanie pracy z uwzględnieniem wielopoziomowości naucznia.

Zakresy tematyczne doskonalenia w szkołach/przedszkolach a tematyka ofert i obszary wspomagania

Zakres tematyczny poszczególnych działań w ramach RPW dotyczył m.in.:

Przedszkole	<p>Tworzenie prac plastycznych z zastosowaniem różnych technik oraz zabaw i ćwiczeń grafomotorycznych.</p> <p>Kreatywność dzieci, rozpoznawania i wspieranie rozwoju dziecka.</p> <p>Terapeutyczne oddziaływania poezji w przedszkolu.</p> <p>Zabawy badawcze i tropiące - opracowanie scenariuszy zabaw w terenie i w sali przedszkolnej.</p> <p>Rozwijanie aktywności twórczej dzieci poprzez stosowanie technik twórczego myślenia oraz wykorzystywanie dziecięcej ekspresji werbalnej, ruchowej i muzycznej.</p>
Szkoła Podstawowa	<p>Aktywizowanie i motywowanie ucznia młodszego - zabawa, ruch, doświadczenie, kreatywność.</p> <p>Doskonalenie umiejętności wdrażania metod z pedagogiki zabawy w pracy z uczniami.</p> <p>Sześciolatek w I klasie. Gotowość dziecka, szkoły, rodziców.</p> <p>Techniki relaksacyjne w pracy z uczniem i dzieckiem młodszym.</p> <p>Profilaktyka edukacji wczesnoszkolnej (rozdzielanie ADHD i nadpobudliwości).</p>
Gimnazjum	
Szkoła ponadgimnazjalna	

Formy doskonalenia ze szczególnym uwzględnieniem udziału form aktywnych oraz czasu trwania form doskonalenia

W ofercie stosowano różne formy pracy, przede wszystkim były to warsztaty (44 powiaty, co daje 73%). W podobnym stopniu korzystano z trzech kolejnych form pracy – konsultacji indywidualnych, wykładów i konsultacji grupowych - wymienia je odpowiednio 27 (45%), 25 (42%) i 24 (40%) powiatów.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres 26 Liczba projektów, w których były stosowane dane formy pracy w ofercie 10 N=147.

Choć wykłady, jako bierna forma pracy, była wymieniana często w sprawozdaniach, poświęcano na nią niewielką ilość czasu – średnio 11 godzin. Warsztaty z kolei, zajmowały średnio 32 godziny.

Szczegółowe dane znajdują się poniżej:

Forma pracy	Liczba godzin w projekcie na daną formę pracy	
	Suma	Średnia
Warsztaty	1319,5	32,18
Konsultacje indywidualne	615,5	24,62
Konsultacje z ekspertem	20,0	20,00
Szkolenia	43,5	14,50
Konsultacje grupowe	284,0	13,52
Szkolenie z ekspertem	27,0	13,50
Wykłady	258,0	11,22
Coaching		0,00
Inne	24,0	12,00

Tabela 26 Suma i średnia liczba godzin w projekcie na daną formę pracy w ofercie 10.

W przypadku innych form pracy, wymieniono:

- * Opracowania i wdrożenia
- * Konferencje

11. Praca z uczniem zdolnym

Ofertę wybrały do realizacji 53 powiaty na 130 dla 111 szkół i przedszkoli. Wśród nich najwięcej było szkół podstawowych (46 placówek) i gimnazjów (30 placówek). Najmniej zaś szkół zawodowych (3 placówki) i techników (4 placówki).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres 27 Liczba placówek wybierających ofertę nr 10 N=111.

Odsetek szkół i przedszkoli, które skorzystały z tej oferty, w ogólnej liczbie szkół danego typu jest znikomy – wynosi średnio 2%.

Typ szkoły	Liczba placówek, w których ofertę realizowano	Suma placówek biorących udział w projektach	Odsetek
Przedszkola	18	748	2%
Szkoły podstawowe	46	2309	2%
Gimnazja	30	1246	2%
Licea Ogólnokształcące	10	374	3%
Technika	4	386	1%
Zasadnicze Szkoły Zawodowe	3	217	1%

Tabela 27 Zestawienie liczby szkół realizujących ofertę nr 2 spośród wszystkich szkół danego typu.

Relacja pomiędzy tematem oferty a obszarem wspomagania (tożsamość/autonomiczność określenia obszaru w ramach danej oferty)

W nazwach RPW używano głównie tytułu oferty.

W tych nielicznych przypadkach, kiedy podano inną nazwę, zwracano przede wszystkim uwagę na odrębność placówek przedszkolnych (zamiana w nazwie uczeń na dziecko), lub na stworzenie ram systemowych dla pracy ze zdolnym uczniem.

Przykłady tytułów RPW znajdują się poniżej, a pełna lista jest w załączniku do raportu:

- * Praca z dzieckiem zdolnym
- * Podniesienie kompetencji uczestników szkolenia w zakresie stosowania metod rozpoznawania ucznia zdolnego, metod i technik pracy z uczniem zdolnym oraz umiejętności motywowania ucznia zdolnego do rozwijania zdolności;
- * Utworzenie i wdrożenie systemu pracy z uczniem zdolnym

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Zakresy tematyczne doskonalenia w szkołach/przedszkolach a tematyka ofert i obszary wspomagania

Zakres tematyczny poszczególnych działań w ramach RPW dotyczył m.in.:

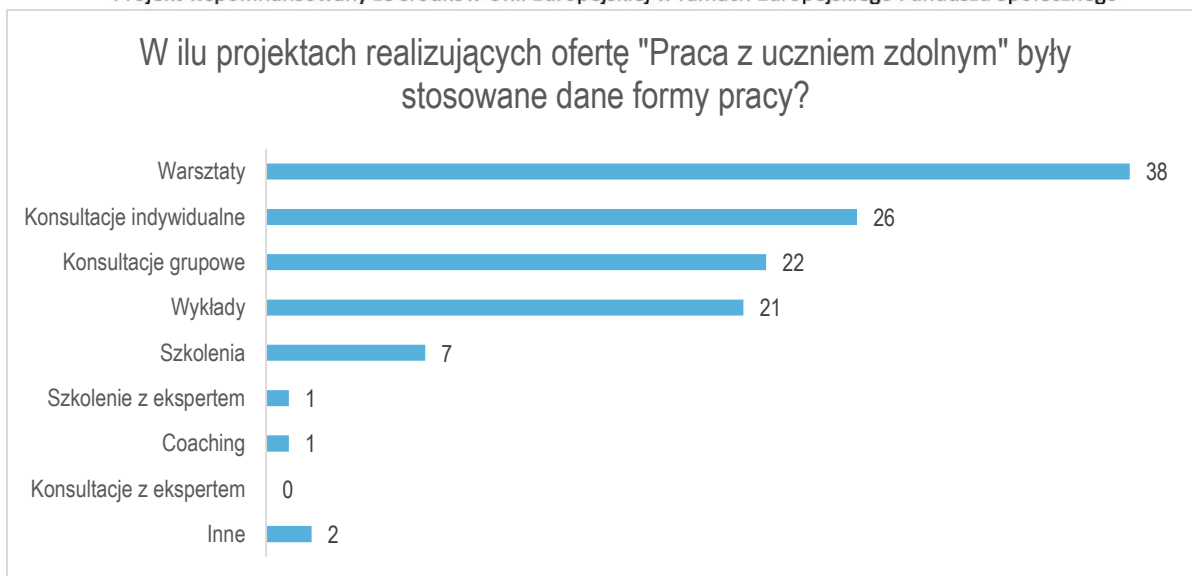
Przedszkole	<p>Neurodydaktyka w służbie edukacji Klucz do uczenie się „matematyka sensoryczna”. Jak rozpoznać dziecko zdolne? Identyfikacja specjalnych potrzeb dziecka zdolnego. W jaki sposób rozwijać zdolności plastyczne u dziecka młodszego. Nauczanie kompatybilne z potrzebami mózgu.</p>
Szkoła Podstawowa	<p>Jak dom i szkoła mogą pomóc dziecku w rozwijaniu jego zdolności. Kim jest uczeń zdolny, jak go rozpoznać? – Jak diagnozować uzdolnienia uczniów? Indywidualizacja procesu edukacji ucznia zdolnego w korelacji ze specyfikacją i możliwościami szkoły. Sytuacja dziecka zdolnego w szkole masowej. Motywowanie uczniów zdolnych do odkrywania i rozwijania swoich zdolności</p>
Gimnazjum	<p>Kluczowe kompetencje nauczyciela, niezbędne w pracy z uczniem zdolnym. Model psychologiczny ucznia zdolnego. Promowanie uczniów zdolnych i propagowanie ich osiągnięć. Tworzenie narzędzi badawczych dla diagnozowania zdolności uczniów z uwzględnieniem rodzica. Pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych na wsparcie działań ukierunkowanych na ucznia zdolnego.</p>
Szkoła ponadgimnazjalna	<p>Formy i metody określania uzdolnień u młodzieży Metoda projektu sposobem na rozwijanie uzdolnień i zainteresowań uczniów. Uczeń zdolny – uczeń o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Samooocena ucznia i ocena koleżeńska. Jak rozwinąć talenty w swojej klasie? Co sprzyja, a co hamuje osiągnięcia szkolne uczniów?</p>

Formy doskonalenia ze szczególnym uwzględnieniem udziału form aktywnych oraz czasu trwania form doskonalenia

W ramach oferty pracowano przede wszystkim przy użyciu aktywnych form pracy – warsztatów (38 powiatów, czyli 72%) lub konsultacji indywidualnych (26 powiatów, czyli 49%).

W ramach projektów nie rozlewano konsultacji z ekspertem, a coaching lub szkolenia z ekspertem zostały wymienione tylko w pojedynczych sprawozdaniach.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres 28 Liczba projektów, w których były stosowane dane formy pracy w ofercie 10 N=53.

Według danych przedstawionych w sprawozdaniach, na warsztaty, szkolenia i konsultacje indywidualne poświęcono podobną liczbę godzin – według średnich odpowiednio 29, 28 i 26 godzin.

Forma pracy	Liczba godzin w projekcie na daną formę pracy	
	Suma	Średnia
Warsztaty	1025,5	29,30
Szkolenia	192,5	27,50
Konsultacje indywidualne	623,5	25,98
Szkolenie z ekspertem	15,0	15,00
Konsultacje grupowe	255,0	13,42
Wykłady	231,0	12,16
Coaching	10,0	10,00
Konsultacje z ekspertem		
Inne	7,5	3,75

Tabela 28 Suma i średnia liczba godzin w projekcie na daną formę pracy w ofercie 11.

Jako inne formy pracy wymieniano w sprawozdaniach:

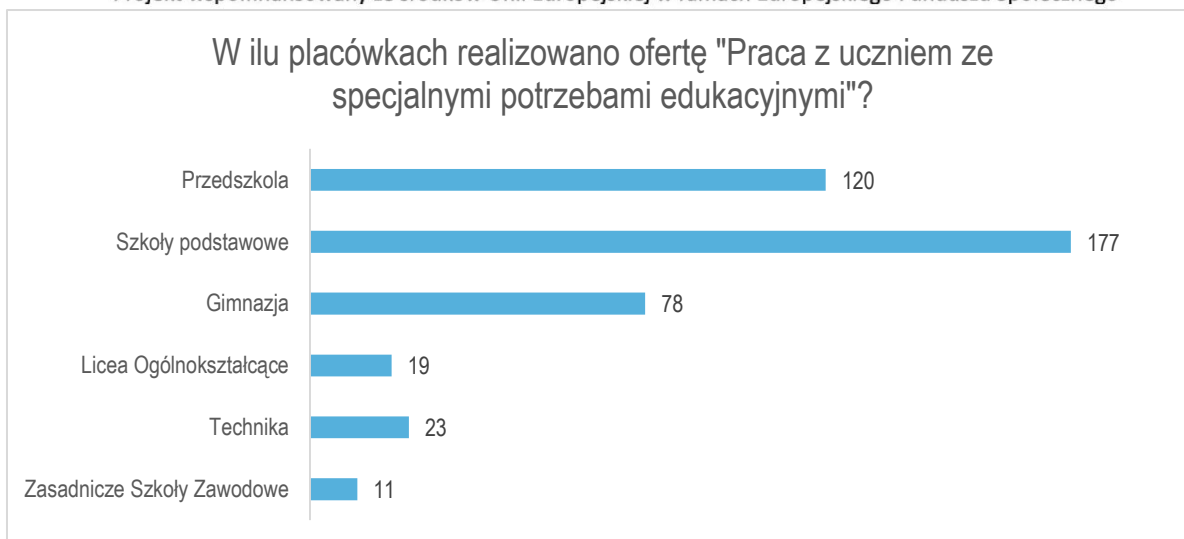
- * Superwizje
- * Zajęcia biblioteczne

12. Praca z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

Ofertę realizowano w 108 powiatach spośród 130. Oferta okazała się potrzebna w 428 placówkach oświatowych.

Z oferty najczęściej korzystały podstawówki (177 placówek), a także przedszkola (120 placówek). Najrzadziej tą tematyką zajmowano się w zasadniczych szkołach zawodowych (11 placówek) i liceach (19 placówek).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres 29 Liczba placówek wybierających ofertę nr 12 N=428.

W porównaniu do innych ofert doskonalenia, z tej skorzystało stosunkowo dużo przedszkoli, spośród tych, które wzięły udział w projektach. Szkoły innego typu, korzystały z tej oferty w mniejszym stopniu.

Typ szkoły	Liczba placówek, w których ofertę realizowano	Suma placówek biorących udział w projektach	Odsetek
Przedszkola	120	748	16%
Szkoły podstawowe	177	2309	8%
Gimnazja	78	1246	6%
Licea Ogólnokształcące	19	374	5%
Technika	23	386	6%
Zasadnicze Szkoły Zawodowe	11	217	5%

Tabela 29 Zestawienie liczby szkół realizujących ofertę nr 12 spośród wszystkich szkół danego typu.

Relacja pomiędzy tematem oferty a obszarem wspomaganie (tożsamość/autonomiczność określenia obszaru w ramach danej oferty)

Oferta numer 12 nie jest wyjątkiem, jeśli chodzi o tematy RPW – większość autorów wykorzystwała do nazwania swojego programu tytuł oferty doskonalenia ORE.

Przykłady innych tematów znajdują się w poniższej ramce, a pełna ich lista – w aneksie do raportu:

- * Tworzenie przez dzieci muzyki, z wykorzystaniem instrumentów perkusyjnych i innych przedmiotów;
- * Doskonalenie wiedzy i umiejętności w zakresie metod pracy z dzieckiem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;
- * Doskonalenie i dostosowanie metod i form pracy do możliwości rozwojowych dzieci
- * Zwiększenie wiedzy i umiejętności uczestników szkolenia w zakresie zespołowego opracowywania i realizowania IPET-ów w oparciu o możliwości organizacyjne swojej placówki

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Zakresy tematyczne doskonalenia w szkołach/przedszkolach a tematyka ofert i obszary wspomagania

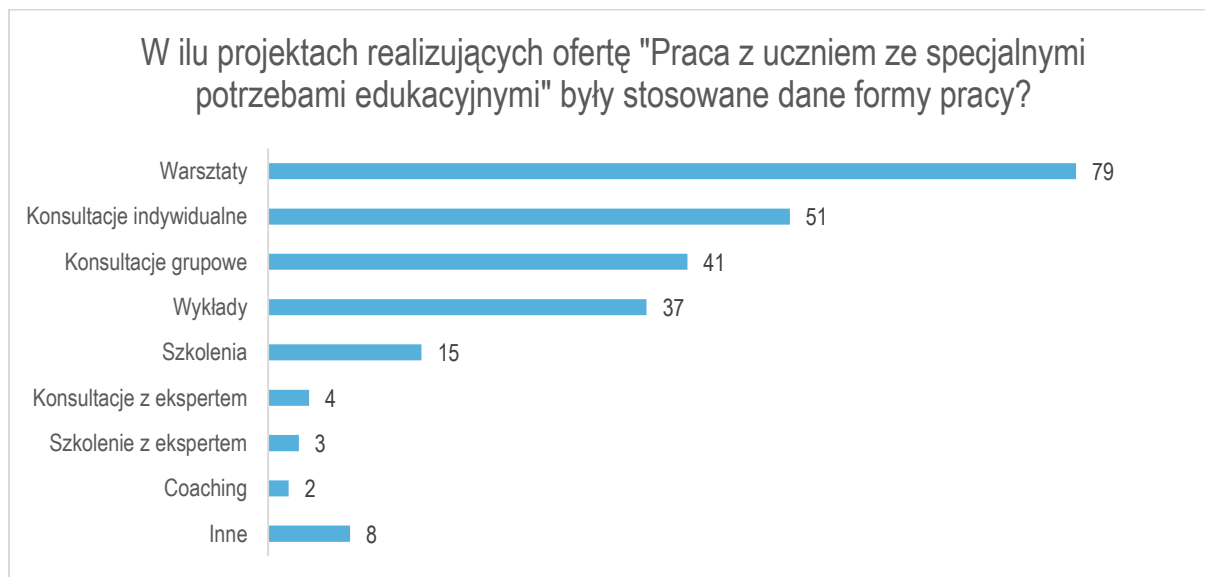
Zakres tematyczny poszczególnych działań w ramach RPW dotyczył m.in.:

<p>Przedszkole</p>	<p>Diagnozowanie specjalnych potrzeb edukacyjnych dzieci ze szczególnym uwzględnieniem autyzmu Nowatorskie metody wspomagania rozwoju dziecka w przedszkolu. Warsztaty doskonalące kompetencje w zakresie diagnozowania potrzeb i możliwości edukacyjnych uczniów oraz uczące dobierania najskuteczniejszych metod i form pracy, dostosowanych do indywidualnych potrzeb rozwojowych uczniów. Radzenie sobie z trudnym zachowaniem u dziecka: nadpobudliwość, agresywność, wycofanie, nieśmiałość. Metody i techniki pracy z wykorzystaniem aktywnych sposobów wspierania rozwoju dziecka w wieku przedszkolnym. Diagnozowanie mocnych i słabych stron ucznia. Sztuka obserwacji pedagogicznej. Projektowanie sytuacji sprzyjających uwidacznianiu kompetencji.</p>
<p>Szkoła Podstawowa</p>	<p>Praca z uczniami, którzy nie wykazują chęci do nauki, mają problem z zapamiętaniem prostych wiadomości, mimo atrakcyjnych form zajęć nie przejawiają zainteresowań Wielopoziomowe nauczanie w zespołach klasowych z dużą liczbą uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Uczeń niepełnosprawny w szkole ogólnodostępnej-budowanie systemu wsparcia i pomocy. Kształtowanie zasad efektywnej współpracy z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi i rodzicami uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Model pracy z uczniem niedostosowanym społecznie lub zagrożonym niedostosowaniem społecznym.</p>
<p>Gimnazjum</p>	<p>Dostosowanie wymagań edukacyjnych do potrzeb ucznia. Indywidualizacja pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. .Model pracy z uczniem niepełnosprawnym - upośledzonym w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym. Jak odnaleźć się w przepisach prawa dotyczących ucznia o specyficznych trudnościach edukacyjnych? Jak rozpoznać przemoc w rodzinie i udzielić pomocy uczniowi. Praktyczne wykorzystanie zaleceń PPP.</p>
<p>Szkoła ponadgimnazjalna</p>	<p>.Analiza orzeczeń i opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej, rozpoznawanie indywidualnych potrzeb uczniów i uczennic Metodyka pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Zakres i sposoby dostosowania wymagań. Dostosowanie krok po kroku-od diagnozy przez planowanie, pracę z uczniem SPE na lekcji do oceny efektów kształcenia. Droga formalnego obiegu dokumentacji ucznia ze SPE. Wsparcie w procesie wdrażania będące odpowiedzią na bieżące potrzeby nauczycieli. Praca z uczniem z zaburzeniami emocji</p>

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Formy doskonalenia ze szczególnym uwzględnieniem udziału form aktywnych oraz czasu trwania form doskonalenia

Podczas pracy w ramach oferty, stosowano najczęściej warsztaty (79 projektów, co stanowi 73% projektów, w których realizowana była ta oferta). W prawie połowie przypadków, odbyły się konsultacje indywidualne (5 powiatów, czyli 47%) lub grupowe (41 powiatów, czyli 38%).

Wykres 30 Liczba projektów, w których były stosowane dane formy pracy w ofercie 12 N=108.

Na warsztaty poświęcono średnio 57 godzin, natomiast na szkolenia z ekspertem, które zostały wymienione tylko w 3 sprawozdaniach powiatowych, poświęcono o 1 godzinę mniej – średnio 43 godziny.

Forma pracy	Liczba godzin w projekcie na daną formę pracy	
	Suma	Średnia
Warsztaty	4415,5	56,61
Szkolenie z ekspertem	129,0	43,00
Konsultacje indywidualne	1843,5	37,62
Konsultacje grupowe	1319,0	32,98
Coaching	51,0	25,50
Szkolenia	376,5	25,10
Wykłady	709,0	19,16
Konsultacje z ekspertem	61,0	15,25
Inne	103,5	12,94

Tabela 30 Suma i średnia liczba godzin w projekcie na daną formę pracy w ofercie 12.

Jako inne formy pracy w sprawozdaniach wymieniano:

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

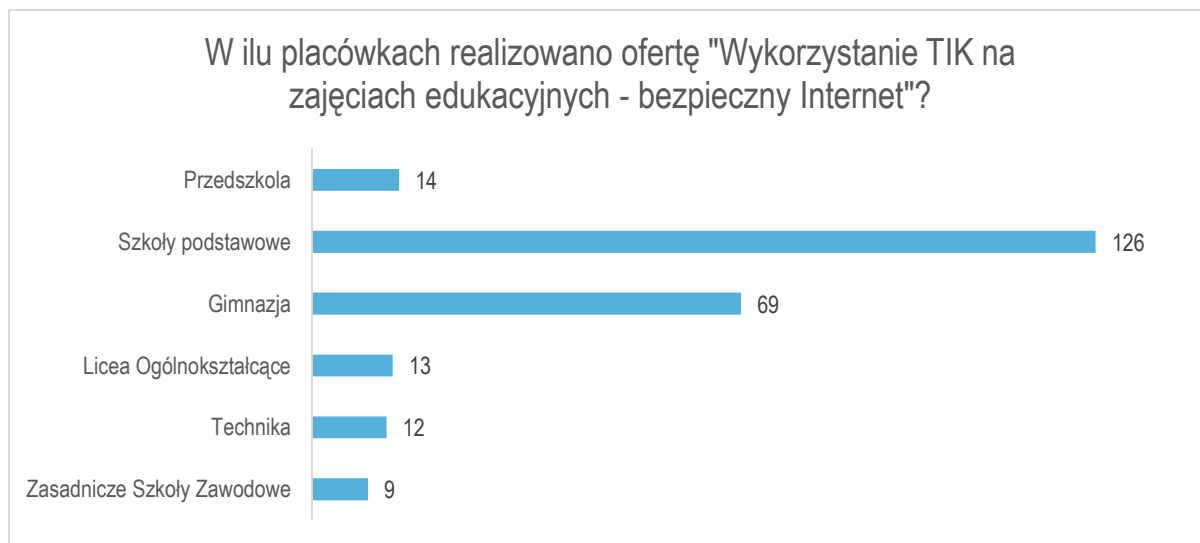
- * Opracowania i wdrożenia
- * Spotkania
- * Praca z zespołem nauczycieli
- * Zajęcia biblioteczne
- * Rada szkoleniowa
- * Konferencje

13. Wykorzystanie TIK na zajęciach edukacyjnych - bezpieczny internet

Ofertę realizowano w 77 powiatach na 130, w tym w 243 szkołach i przedszkolach.

Ta oferta doskonalenia trafia przede wszystkim do szkół podstawowych (126 placówek) i gimnazjów (choć było ich o prawie połowę mniej, bo 69 placówek).

Na pracę według tej oferty zdecydowało się 9 zasadniczych szkół zapadowych.

Wykres 31 Liczba placówek wybierających ofertę nr 13 N=243.

Jeśli odniesiemy te dane do sumy wszystkich placówek oświatowych danego typu, okazuje się, że oferta nr 13 była realizowana w 6% gimnazjów i 5% szkół podstawowych, które wzięły udział w projektach.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Typ szkoły	Liczba placówek, w których ofertę realizowano	Suma placówek biorących udział w projektach	Odsetek
Przedszkola	14	748	2%
Szkoły podstawowe	126	2309	5%
Gimnazja	69	1246	6%
Licea Ogólnokształcące	13	374	3%
Technika	12	386	3%
Zasadnicze Szkoły Zawodowe	9	217	4%

Tabela 31 Zestawienie liczby szkół realizujących ofertę nr 13 spośród wszystkich szkół danego typu.

Relacja pomiędzy tematem oferty a obszarem wspomagania (tożsamość/autonomiczność określenia obszaru w ramach danej oferty)

Najczęściej tytuł RPW nie różnił się od tytułu oferty doskonalenia z katalogu ORE.

Przykłady innych tytułów przedstawiono poniżej, a ich kompletna lista znajduje się w załączniku:

- * Wspieranie aktywności uczniów poprzez zastosowanie nowoczesnych multimedialnych środków oraz ocenianie wspierające.
- * Doskonalenie umiejętności informatycznych nauczycieli.
- * Utworzenie w szkole sprawnie funkcjonującego systemu współpracy nauczycieli przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii informatyczno – komputerowych

Zakresy tematyczne doskonalenia w szkołach/przedszkolach a tematyka ofert i obszary wspomagania

Zakres tematyczny poszczególnych działań w ramach RPW dotyczył m.in.:

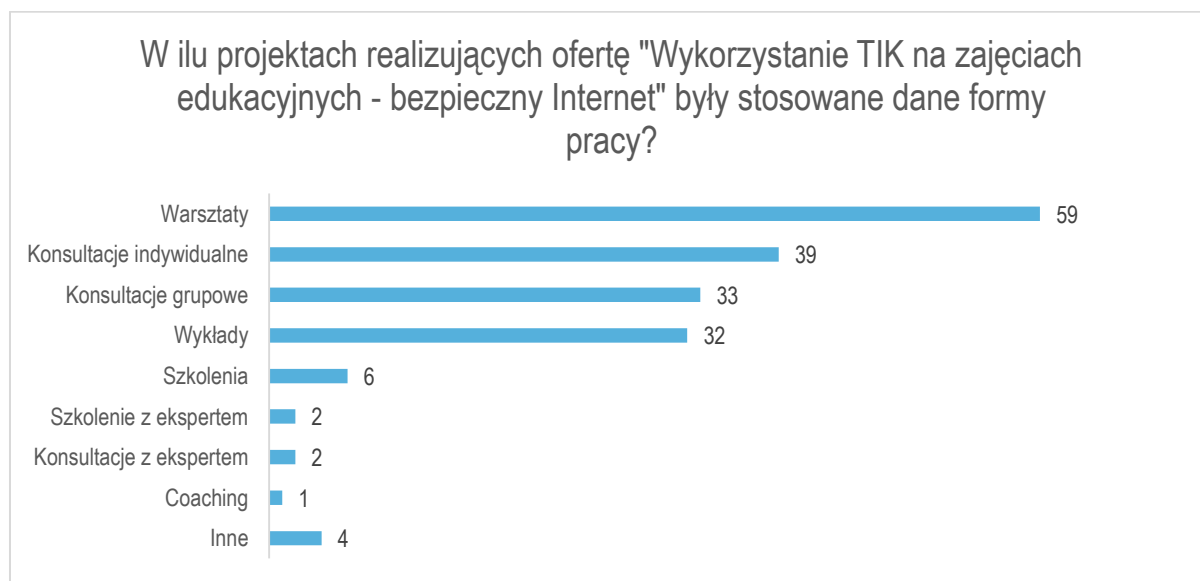
Przedszkole	Nowoczesne technologie komunikacyjne w pracy nauczyciela przedszkola. Wykorzystanie technologii informatyczno-komputerowej w procesie przygotowywania oraz prowadzenia zajęć dydaktycznych, uroczystości przedszkolnych oraz zebrań z rodzicami. Obsługa i praktyczne wykorzystanie tablicy interaktywnej na zajęciach w przedszkolu. Bezpieczny świat multimedialnych – edukacja dzieci i rodziców. Opracowywanie katalogu przydatnych stron internetowych oraz multimedialnych programów edukacyjnych.
Szkoła Podstawowa	Wykorzystanie tablicy interaktywnej w procesie dydaktycznym. Nauczyciel w dobie WEB 2.0- wyszukiwanie, pozyskiwanie materiałów z dostępnych zasobów internetowych; korzystanie z dostępnych platform. Bezpieczny internet. Tworzenie dydaktycznych materiałów multimedialnych na zajęcia szkolne. Wykorzystanie multimedialnych programów edukacyjnych w praktyce szkolnej.
Gimnazjum	Pomysły na wykorzystanie nowoczesnych narzędzi multimedialnych w pracy nauczyciela. Jak efektywnie wykorzystać TIK na zajęciach edukacyjnych? Korzystanie z gier oraz interaktywnych materiałów edukacyjnych podczas

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

	<p>procesu nauczania. Cyberprzemoc w realiach szkolnych-zasady komunikacji społecznej w tzw. nowych mediach. Wykorzystanie stron internetowych, portali, na przedmiotach nieinformatycznych.</p>
Szkoła ponadgimnazjalna	<p>Narzędzia i metody pracy oparte na wykorzystaniu nowoczesnych technologii- tworzenie dokumentów i prezentacji. Praktyczne wykorzystanie portali edukacyjnych i programów multimedialnych do przygotowania i prowadzenia zajęć dydaktycznych. Elektroniczny system komunikacji i przepływu informacji w szkole jako narzędzie wspomagające pracę nauczyciela i efektywne źródło informacji dla rodzica. Wykorzystanie TIK na zajęciach edukacyjnych. Doskonalenie umiejętności obsługi komputera oraz rozwój kompetencji nauczycieli w obszarze posługiwania się i wykorzystania w pracy zawodowej programów: Word, Power Point, Excel.</p>

Formy doskonalenia ze szczególnym uwzględnieniem udziału form aktywnych oraz czasu trwania form doskonalenia

W ramach oferty pracowano wykorzystując 4 główne formy pracy – były to przede wszystkim warsztaty, wymieniane w 59 sprawozdaniach, konsultacje indywidualne (39 projektów), grupowe (33 projekty) lub wykłady (32 projekty).

Wykres 32 Liczba projektów, w których były stosowane dane formy pracy w ofercie 13 N=77.

Jeśli spojrzymy na średni czas pracy według danej formy, udaje się zachować hierarchię przedstawioną na powyższym wykresie – na warsztaty poświęcono średnio 45 godzin, na indywidualne konsultacje – 32 godziny, na ich grupowe odpowiedniki – 23 godziny, a na wykłady – 19 godzin.

Forma pracy	Liczba godzin w projekcie na daną formę pracy	
	Suma	Średnia
Warsztaty	2592,0	44,69
Konsultacje indywidualne	1178,5	31,85
Konsultacje grupowe	718,5	23,18

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykłady	599,5	19,34
Szkolenie z ekspertem	37,0	18,50
Szkolenia	94,0	15,67
Konsultacje z ekspertem	23,0	11,50
Coaching	5,0	5,00
Inne	71,0	17,75

Tabela 32 Suma i średnia liczba godzin w projekcie na daną formę pracy w ofercie 13.

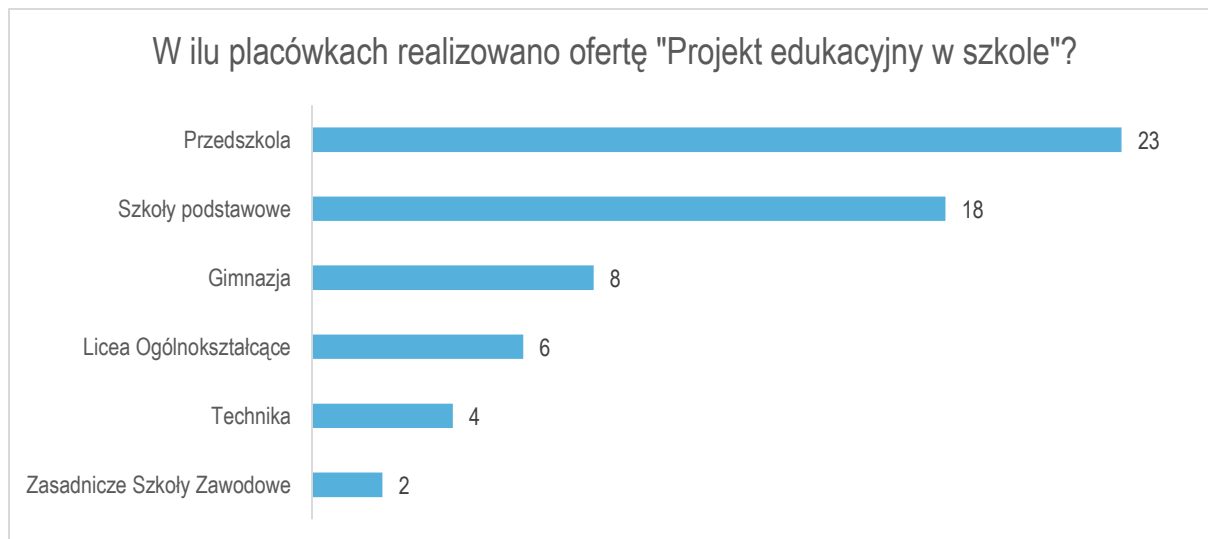
Jako inne formy pracy w sprawozdaniach wykazano:

- * Wdrożenia
- * Zajęcia biblioteczne
- * Rada szkoleniowa
- * Konferencje

14. Projekt edukacyjny w szkole

Ofertę realizowano w 42 powiatach, na 130 nadesłanych sprawozdań. Oferta była przedmiotem doskonalenia w sumie w 61 szkołach i przedszkolach.

Z danych o typach placówek, w których realizowana była oferta wynika, że najczęściej realizowały ją przedszkola (23 placówki) i podstawówki (18 placówek).

Wykres 33 Liczba placówek wybierających ofertę nr 14 N=61.

Oferta trafiła do średnio 1% placówek, które wzięły udział w projektach powiatowych.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Typ szkoły	Liczba placówek, w których ofertę realizowano	Suma placówek biorących udział w projektach	Odsetek
Przedszkola	23	748	3%
Szkoły podstawowe	18	2309	1%
Gimnazja	8	1246	1%
Licea Ogólnokształcące	6	374	2%
Technika	4	386	1%
Zasadnicze Szkoły Zawodowe	2	217	1%

Tabela 33 Zestawienie liczby szkół realizujących ofertę nr 14 spośród wszystkich szkół danego typu.

Relacja pomiędzy tematem oferty a obszarem wspomaganie (tożsamość/autonomiczność określenia obszaru w ramach danej oferty)

Najczęściej tytuł RPW nie różnił się od tytułu oferty doskonalenia z katalogu ORE.

Przykłady innych tytułów przedstawiono poniżej, a ich kompletna lista znajduje się w załączniku:

- * Planowanie projektów edukacyjnych w kontekście kompetencji kluczowych.
- * Podniesienie jakości i efektywności pracy zespołów zadaniowych podczas planowania i realizacji projektów edukacyjnych.
- * Projektowanie innowacji pedagogicznych w oparciu o potrzeby szkoły.

Zakresy tematyczne doskonalenia w szkołach/przedszkolach a tematyka ofert i obszary wspomaganie

Zakres tematyczny poszczególnych działań w ramach RPW dotyczył m.in.:

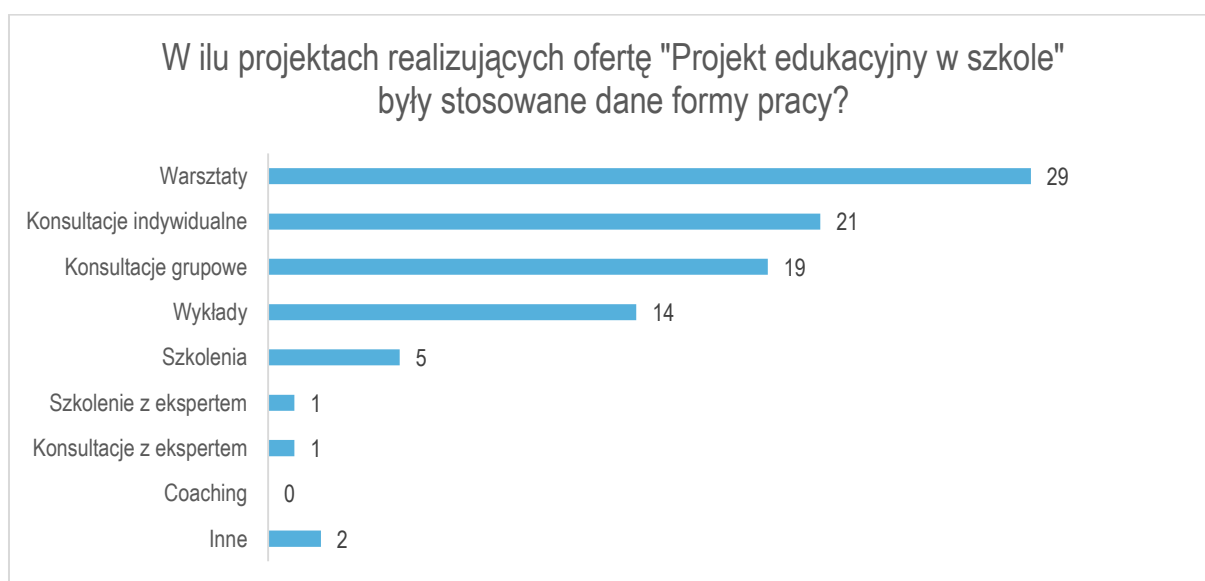
Przedszkole	Pozyskiwanie środków unijnych - dokumentacja i pisanie wniosków. Dostosowanie i modyfikacja metody projektu na potrzeby placówki przedszkolnej. Istota metody projektu edukacyjnego – zalety i wady. Projekt – etapy wprowadzania. Wykorzystanie wyników ewaluacji wewnętrznej w planowaniu rozwoju przedszkola. Zabawy badawcze i eksperymentalne (w sali i w terenie) zwiększające efektywność i atrakcyjność realizowanych projektów (edukacja przyrodnicza i bezpieczeństwo)
Szkoła Podstawowa	Projekt edukacyjny - informacje ogólne Opracowanie strategii i koncepcji promocji szkoły w oparciu o projekty edukacyjne. W jaki sposób realizować podstawę programową metodą projektu. Podstawy efektywnej komunikacji i współpracy nauczycieli w zespołach zadaniowych. Praca metodą projektu.
Gimnazjum	Cechy dobrego projektu. Metodyka pracy projektem na lekcji zgodnie z podstawą programową. Projekty edukacyjne a doradztwo zawodowe. Rodzaje projektów. Etapy pracy nad projektem. Planowanie i projektowanie projektu. Monitorowanie i ewaluacja projektu. Efektywności pracy nauczycieli zaangażowanych w planowanie, koordynację i realizację procesu projektu edukacyjnego. Jak z wykorzystaniem projektów edukacyjnych podnosić atrakcyjność pracy szkoły?

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

	Jak organizować i prowadzić gimnazjalne projekty edukacyjne?
Szkoła ponadgimnazjalna	Projekt edukacyjny w szkole Projekt edukacyjny a realizacja podstawy programowej w szkole ponadgimnazjalnej. Opracowanie projektu edukacyjno- wychowawczego na potrzeby szkoły. Rola i zadania nauczyciela, ucznia i rodzica w procesie tworzenia i realizowania projektów edukacyjnych.

Formy doskonalenia ze szczególnym uwzględnieniem udziału form aktywnych oraz czasu trwania form doskonalenia

Głównymi wymienianymi w sprawozdaniach formami pracy w ramach tej oferty były: warsztaty (29 powiatów, czyli 69% z tych, które realizowały tą ofertę), konsultacje indywidualne (21 powiatów, czyli 50%), konsultacje grupowe (19 powiatów, czyli 45%) i wykłady (14 powiatów, czyli 33%).

Wykres 34 Liczba projektów, w których były stosowane dane formy pracy w ofercie nr 14 N=42.

Choć warsztaty były wymieniane najczęściej w sprawozdaniach z realizacji projektów, to według danych dotyczących czasu poświęconego na poszczególne formy, są one dopiero na trzecim miejscu – za konsultacjami indywidualnymi, na które poświęcono średnio 21 godzin i szkoleniami (średnio 17 godzin). Na warsztatach pracowano przez średnio 17 godzin.

Forma pracy	Liczba godzin w projekcie na daną formę pracy	
	Suma	Średnia
Konsultacje indywidualne	407,0	21,42
Szkolenia	87,0	17,40
Warsztaty	456,5	16,91
Szkolenie z ekspertem	15,0	15,00
Konsultacje z ekspertem	15,0	15,00
Wykłady	167,5	12,88
Konsultacje grupowe	168,0	10,50
Coaching		0,00

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Inne	27,0	13,50
------	------	-------

Tabela 34 Suma i średnia liczba godzin w projekcie na daną formę pracy w ofercie nr 14.

Jako inne formy pracy w sprawozdaniach wymieniono:

- * Rada szkoleniowa
- * Konferencje

15. Współpraca szkoły ze środowiskiem lokalnym

Ofertę doskonalenia dotyczącą współpracy ze środowiskiem wybrano do realizacji w 43 powiatach, w tym w 58 szkołach.

Częściej pracowały według niej przedszkola (19 placówek) i gimnazja (11 placówek). Najmniej było liceów ogólnokształcących – tylko 4 placówki.

Wykres 35 Liczba placówek wybierających ofertę nr 15 N=58.

Oferta trafiła do średnio 2% szkół biorących udział w projekcie. Szczegółowy rozkład przedstawia poniższa tabela:

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Typ szkoły	Liczba placówek, w których ofertę	realizowano	Suma placówek biorących udział w projektach	Odsetek
Przedszkola	19		748	3%
Szkoły podstawowe	7		2309	0%
Gimnazja	11		1246	1%
Licea Ogólnokształcące	4		374	1%
Technika	8		386	2%
Zasadnicze Szkoły Zawodowe	9		217	4%

Tabela 35 Zestawienie liczby szkół realizujących ofertę nr 15 spośród wszystkich szkół danego typu.

Relacja pomiędzy tematem oferty a obszarem wspomaganie (tożsamość/autonomiczność określenia obszaru w ramach danej oferty)

Najczęściej tytuł RPW nie różnił się od tytułu oferty doskonalenia z katalogu ORE. Jedyne rozróżnienie wiązało się z zamianą słowa szkoła na przedszkole.

Zakresy tematyczne doskonalenia w szkołach/przedszkolach a tematyka ofert i obszary wspomaganie

Zakres tematyczny poszczególnych działań w ramach RPW dotyczył m.in.:

Przedszkole	<p>Wypracowanie mapy zasobów środowiska lokalnego pod kątem współpracy z przedszkolem.</p> <p>Komunikacja we współpracy z partnerami i sponsorami.</p> <p>Atrakcyjne i efektywne formy współpracy przedszkola ze środowiskiem lokalnym w realizacji wzajemnych oczekiwań.</p> <p>Formy współpracy przedszkola i rodziny w procesie kształtowania więzi ze środowiskiem lokalnym.</p> <p>Regionalna twórczość artystyczna przedszkolaka. Konstruowanie scenariuszy zajęć.</p>
Szkoła Podstawowa	<p>Zasady efektywnej współpracy i partnerstwa szkoły z instytucjami społecznymi (wspieranie działań szkoły na rzecz środowiska lokalnego)</p> <p>Aspekty prawne pozyskiwania dodatkowych źródeł finansowania imprez klasowych i szkolnych w publicznej szkole podstawowej.</p> <p>Skuteczne sposoby pracy z rodzicami na rzecz środowiska szkolnego.</p> <p>Promocja szkoły w środowisku.</p> <p>Sojusznicy szkoły – jak ich pozyskiwać?</p>
Gimnazjum	<p>Model promowania wizerunku szkoły w środowisku z wykorzystaniem multimediów.</p> <p>Jak skutecznie współpracować z rodzicami uczniów? W tym m.in.: zasady dobrego kontaktu, prowadzenie aktywnych zebrań.</p> <p>Coaching jako nowoczesna metoda kształcenia i rozwijania kompetencji szkoły w środowisku lokalnym.</p> <p>Sposoby aktywizowania środowiska do współpracy ze szkołą (mieszkańcy, rodzice uczniów, instytucje).</p> <p>Projekty edukacyjne finansowane przez instytucje zewnętrzne.</p>
Szkoła ponadgimnazjalna	<p>Podjęcie działań służących integracji grona pedagogicznego, uczniów i rodziców</p> <p>Produkt regionalny- promocja szkoły poprzez produkty regionalne.</p>

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Rodzice partnerami szkoły - wykorzystanie lokalnych zasobów na rzecz wzajemnego rozwoju.
Pozyskiwanie darczyńców oraz profesjonalnych i prestiżowych przedsiębiorstw.
Marketing edukacyjny.

Formy doskonalenia ze szczególnym uwzględnieniem udziału form aktywnych oraz czasu trwania form doskonalenia

W ramach oferty pracowano przede wszystkim korzystając z aktywnych form działania, takich jak metody warsztatowe, które według sprawozdań, były używane w 28 powiatach (co daje 65% powiatów, które realizowały tą ofertę) lub konsultacji indywidualnych (16 powiatów, 35%) lub konsultacji grupowych (14 powiatów, 33%).

Spośród form pracy, które nie wymagają aktywnego zaangażowania uczestników, wykłady realizowano w 16 powiatach, czyli w 37% projektów z tą ofertą.

Wykres 36 Liczba projektów, w których były stosowane dane formy pracy w ofercie 15 N=43.

Jeśli spojrzymy na łączną długość czasu pracy, jaki podano w sprawozdaniach, okazuje się, że najwięcej czasu zajęły szkolenia z ekspertem – 24 godziny zaraportowane przez powiat polkowicki.

Forma pracy	Liczba godzin w projekcie na daną formę pracy	
	Suma	Średnia
Szkolenie z ekspertem	24,0	24,00
Warsztaty	509,0	19,58
Konsultacje z ekspertem	33,0	16,50
Konsultacje indywidualne	191,0	14,69
Wykłady	186,0	12,40
Konsultacje grupowe	128,0	11,64
Szkolenia	43,0	10,75
Coaching	2,0	2,00
Inne	21,0	7,00

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
Tabela 36 Suma i średnia liczba godzin w projekcie na daną formę pracy w ofercie 4.

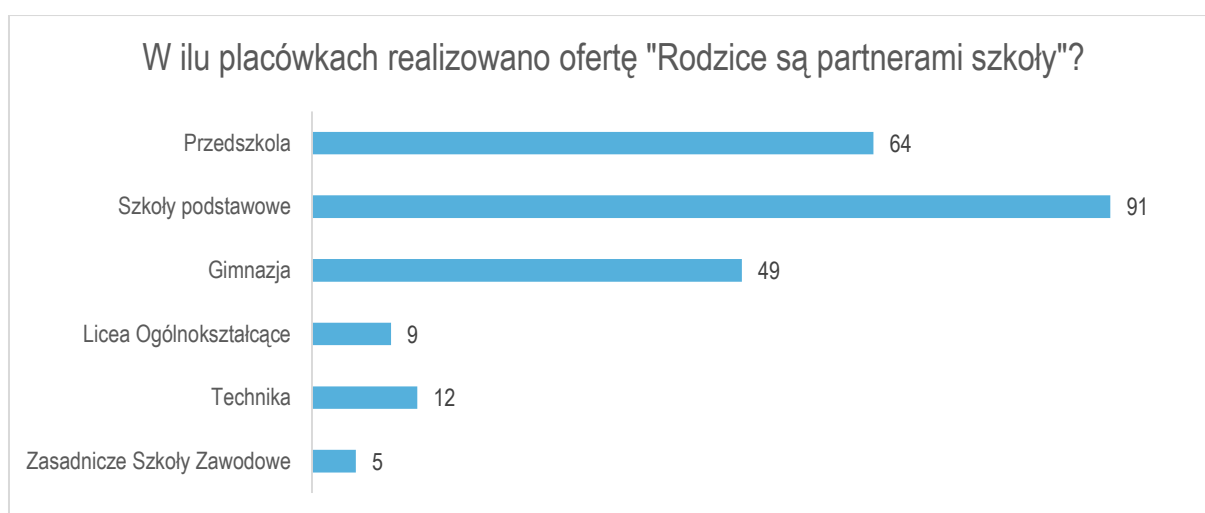
Jako inne formy pracy w sprawozdaniach wymieniono:

- * Superwizje
- * Rada szkoleniowa
- * Konferencje

16. Rodzice są partnerami szkoły

Oferta doskonalenia była realizowana w 86 powiatach na 130, w sumie w 230 placówkach oświatowych.

Wśród szkół znalazło się 91 szkół podstawowych, 64 przedszkola i 49 gimnazjów.

Wykres 37 Liczba placówek wybierających ofertę nr 16 N=230.

Mimo iż podstawówek było więcej wśród szkół realizujących ofertę, to w odniesieniu do łącznej liczby placówek danego typu, okazuje się, że było ich mniej – 4% - niż przedszkoli – 9%. Oznacza to, że dla przedszkoli, które znalazły się w projektach, chętniej wybierano właśnie tą ofertę.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Typ szkoły	Liczba placówek, w których ofertę	realizowano	Suma placówek biorących udział w projektach	Odsetek
Przedszkola	64		748	9%
Szkoły podstawowe	91		2309	4%
Gimnazja	49		1246	4%
Licea Ogólnokształcące	9		374	2%
Technika	12		386	3%
Zasadnicze Szkoły Zawodowe	5		217	2%

Tabela 37 Zestawienie liczby szkół realizujących ofertę nr 16 spośród wszystkich szkół danego typu.

Relacja pomiędzy tematem oferty a obszarem wspomagania (tożsamość/autonomiczność określenia obszaru w ramach danej oferty)

Najczęściej tytuł RPW nie różnił się od tytułu oferty doskonalenia z katalogu ORE. Tam gdzie pojawiły się tematy nadawane autonomicznie, zwracano uwagę na umiejętności komunikacyjne nauczycieli oraz na współdziałanie dla dobra dziecka, na przykład:

- * Budowanie między szkołą i rodzicami relacji nastawionych na realizację wspólnych przedsięwzięć i na świadomą współpracę w obszarze wspierania rozwoju uczniów;
- * Poniesienie kompetencji nauczycieli w zakresie budowania efektywnej współpracy z rodzicami
- * Skuteczna komunikacja z rodzicami w obszarze oddziaływań wychowawczo – dydaktycznych

Kompletna lista autonomicznych tytułów RPW znajduje się w aneksie do raportu.

Zakresy tematyczne doskonalenia w szkołach/przedszkolach a tematyka ofert i obszary wspomagania

Zakres tematyczny poszczególnych działań w ramach RPW dotyczył m.in.:

Przedszkole	<p>Wielopokoleniowość i jej rola w sposobach komunikacji szkoły z rodzicami. Skuteczne i atrakcyjne metody i formy współpracy z rodzicami Rodzic partnerem w kształtowaniu wiadomości, umiejętności, postaw. Sztuka obserwacji pedagogicznej. Ewaluacja wewnętrzna jako forma oceny pracy placówki w obszarze współpracy z rodzicami. Jak panować nad własnymi emocjami, aby nie dać się sprowokować rodzicom i dzieciom do niepożądanych zachowań?</p>
Szkoła Podstawowa	<p>Wzajemne oczekiwania i potrzeby rodziców i szkoły. Źródło współpracy, ale i konfliktów. Zasady efektywnego prowadzenia spotkań z rodzicami. Komunikacja z rodzicem w kontakcie indywidualnym i grupowym. Prowadzenie spotkań z rodzicami - asertywność, radzenie sobie z manipulacją i stresem w kontakcie z rodzicami. Promowanie wartości edukacji wśród rodziców i w środowisku lokalnym. Komunikacja interpersonalna na linii: nauczyciel-rodzic, rodzic-nauczyciel; SP2. Współpraca z rodzicem dziecka trudnego.</p>
Gimnazjum	<p>Zwiększenie wiedzy nauczycieli w zakresie komunikacji interpersonalnej, asertywności, udzielania informacji zwrotnych</p>

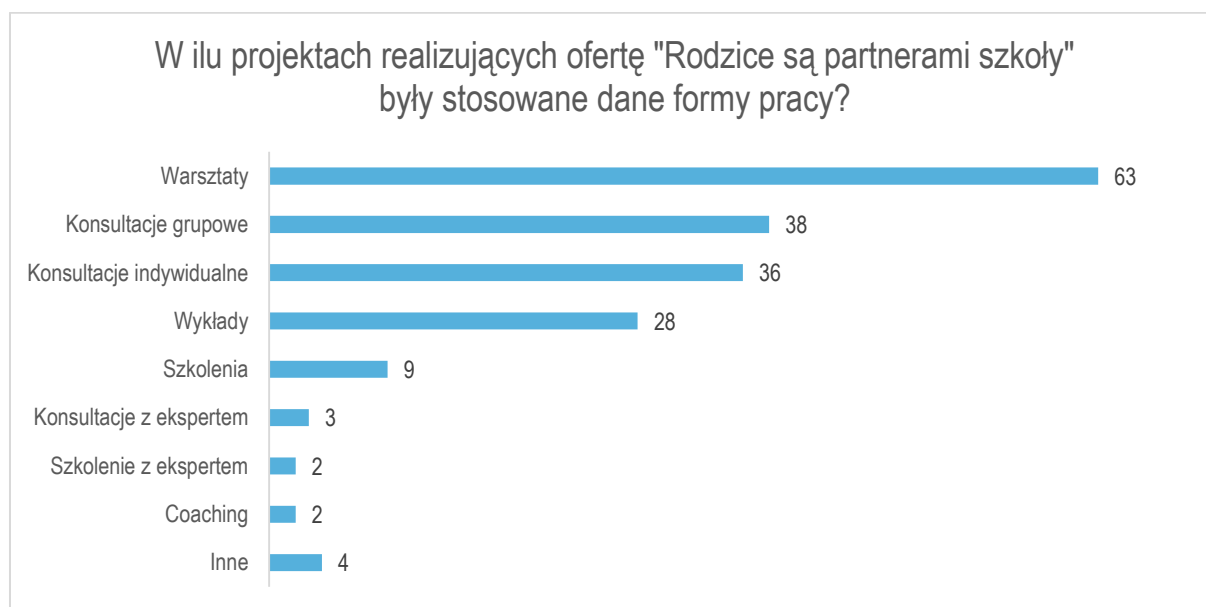
Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

	<p>Rożmowa jako najważniejsze narzędzie komunikacji między ludźmi: jak formułować opinie i żądania?</p> <p>Aktywizacja rodziców do współpracy ze szkołą.</p> <p>Jak dobrze przygotować spotkanie z rodzicami?</p> <p>Współpraca z rodzicami w zakresie motywowania uczniów do nauki, dobrego zachowania i działania twórczego.</p>
Szkoła ponadgimnazjalna	<p>Jak prowadzić nowatorskie i twórcze spotkania z rodzicami?</p> <p>Budowanie dobrego kontaktu interpersonalnego z rodzicami.</p> <p>.Dostosowanie sposobu rozmowy do typu rodzica, w tym szczególnie - rodzica roszczeniowego, reagowanie na manipulację.</p> <p>W jaki sposób inicjować działania integracyjne w zakresie współpracy nauczycieli z rodzicami?</p> <p>Rodzic jako źródło wiedzy o uczniu.</p>

Formy doskonalenia ze szczególnym uwzględnieniem udziału form aktywnych oraz czasu trwania form doskonalenia

Główną formą pracy w ramach oferty numer 16, były warsztaty – w sprawozdaniach wymieniono tą formę pracy w 63 powiatach, czyli w 73% spośród powiatów, w który jej użyto. W 44% powiatów odbyły się konsultacje grupowe (38 powiatów), a w 42% konsultacje indywidualne (36 powiatów).

Szczegółowy rozkład prezentuje poniższy wykres:

Wykres 38 Liczba projektów, w których były stosowane dane formy pracy w ofercie 16 N=86.

Według średniego czasu jaki poświęcono na daną formę pracy, najwięcej czasu zajęły szkolenia z ekspertem – wymienione w powiatach bielskim (30 godzin) i polkowickim (60 godzin).

Forma pracy	Liczba godzin w projekcie na daną formę pracy	
	Suma	Średnia
Szkolenie z ekspertem	90,0	45,00

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Warsztaty	2485,5	40,09
Konsultacje indywidualne	1117,0	31,91
Konsultacje z ekspertem	94,0	31,33
Konsultacje grupowe	828,0	21,79
Szkolenia	181,0	20,11
Wykłady	450,0	16,67
Coaching	17,0	8,50
Inne	127,5	31,88

Tabela 38 Suma i średnia liczba godzin w projekcie na daną formę pracy w ofercie 16.

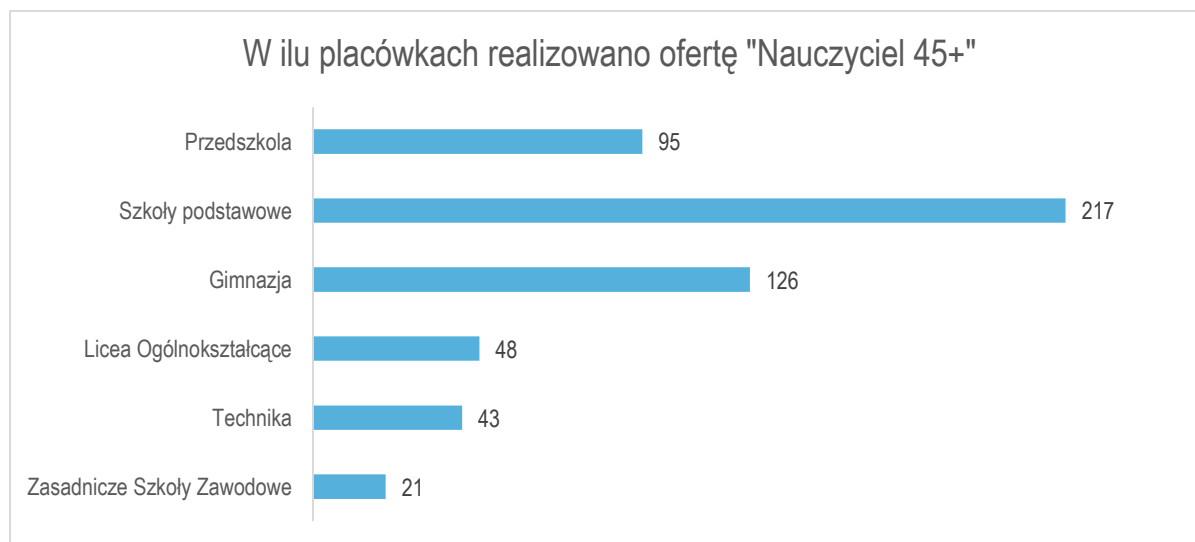
Jako inne formy pracy w sprawozdaniach wymieniono:

- * Superwizje
- * Zajęcia biblioteczne
- * Rada szkoleniowa

17. Nauczyciel 45+

Oferta była realizowana w 107 powiatach, które nadesłały sprawozdania, w tym w 550 placówkach oświatowych.

Najwięcej wśród nich było szkół podstawowych (217 placówek) i gimnazjów (126 placówek), najmniej zaś – szkół zawodowych (21 placówek).

Wykres 39 Liczba placówek wybierających ofertę nr 17 N=550.

Choć najwięcej szkół podstawowych realizowało tą ofertę, w odniesieniu do łącznej liczby placówek danego typu, było ich tylko 9%, mniej niż przedszkoli i liceów – po 13% spośród placówek, które wzięły udział w projektach powiatowych.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Typ szkoły	Liczba placówek, w których ofertę realizowano	Suma placówek biorących udział w projektach	Odsetek
Przedszkola	95	748	13%
Szkoły podstawowe	217	2309	9%
Gimnazja	126	1246	10%
Licea Ogólnokształcące	48	374	13%
Technika	43	386	11%
Zasadnicze Szkoły Zawodowe	21	217	10%

Tabela 39 Zestawienie liczby szkół realizujących ofertę nr 17 spośród wszystkich szkół danego typu.

Relacja pomiędzy tematem oferty a obszarem wspomaganie (tożsamość/autonomiczność określenia obszaru w ramach danej oferty)

Najczęściej tytuł RPW nie różnił się od tytułu oferty doskonalenia z katalogu ORE.

Przykłady autonomicznych tytułów RPW, znajdujące się w poniższej ramce, odnoszą się do aspektu pozytywnej komunikacji i motywowania do dalszego rozwoju:

- * Zwiększenie wiedzy i umiejętności nauczycieli z zakresu radzenia sobie z wypaleniem zawodowym, nabycia wiedzy i umiejętności z zakresu komunikacji bez przemocy oraz asertywności
- * Pomoc nauczycielom w pełnej autodiagnozie własnej kondycji psychicznej i fizycznej w celu zbudowania programu rozwoju osobistego i zawodowego na następne lata pracy; Rozwój osobisty w obszarze wiedzy i umiejętności na temat sposobów radzenia sobie w sytuacjach trudnych, odporności psychicznej, regeneracji zasobów psychofizycznych, komunikacji interpersonalnej oraz asertywności; Zwiększenie wiedzy i umiejętności na temat sposobów radzenia sobie w sytuacjach trudnych, odporności psychicznej, regeneracji zasobów psychofizycznych
- * Zwiększenie kompetencji w budowaniu programu rozwoju osobistego skierowanego na większe wykorzystanie własnych umiejętności i doświadczeń zawodowych, szczególnie w obszarze współpracy zespołowej

Zakresy tematyczne doskonalenia w szkołach/przedszkolach a tematyka ofert i obszary wspomaganie

Zakres tematyczny poszczególnych działań w ramach RPW dotyczył m.in.:

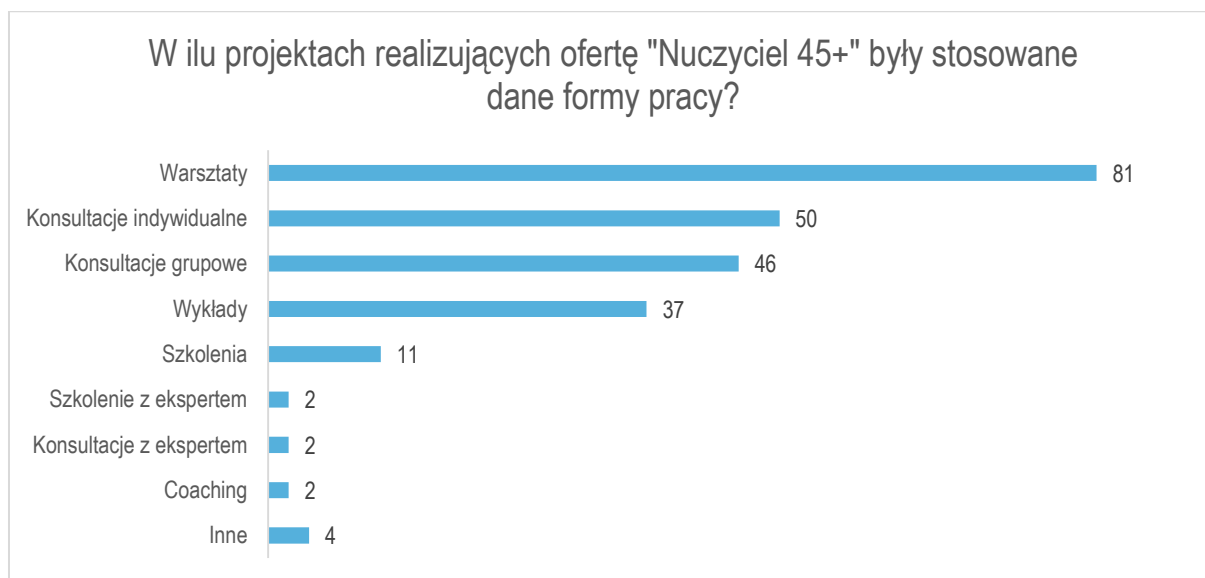
Przedszkole	Zwiększenie wiedzy i umiejętności z zakresu radzenia sobie z wypaleniem zawodowym, wypracowanie metod przeciwdziałających wypaleniu zawodowemu opartych między innymi na organizacji pracy w przedszkolu. Zanim stracisz głos. Praktyczna nauka emisji głosu. Komunikacja interpersonalna. Sposoby porozumienia się w sytuacjach trudnych, kryzysowych. Jak przyjmować krytykę. Asertywność czyli jak pozostać sobą nie raniąc innych. Komunikowanie i perswazje czyli jak świadomie kształtować swój wizerunek. Poznanie technik relaksacyjnych (sposoby kanalizacji stresów).
Szkoła Podstawowa	Wypalenie zawodowe w aspekcie opanowania metod radzenia sobie ze stresem, zasad higieny pracy umysłowej, psychofizycznych uwarunkowań zaburzeń somatycznych

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

	<p>wzmacniania motywacji, przeciwdziałania zmęczeniu, sposobów pokonywania słabości i ograniczeń Emisja głosu w pracy nauczyciela. Techniki relaksacyjne. Umiejętności psychospołeczne nauczyciela Budowanie wizerunku i autorytetu nauczyciela 45+.</p>
Gimnazjum	<p>Warsztaty lub trening realizujący program wzmocnienia sił psychicznych i profilaktykę wypalenia zawodowego oraz radzenia sobie z jego objawami. Profesjonalny wygląd w pracy. Profilaktyka chorób zawodowych nauczyciela – emisja głosu. Sposoby radzenia sobie z krytyką oraz sytuacjami trudnymi występującymi w życiu zawodowym. Wypalenie zawodowe a codzienna praca. Pomoc we wzmocnieniu kondycji nauczyciela.</p>
Szkoła ponadgimnazjalna	<p>Kondycja psychofizyczna – techniki relaksacyjne, stres, wypalenie zawodowe, techniki wspomagania pamięci, motywacja do pracy. Radzenie ze stresem i napięciem emocjonalnym jako profilaktyka wypalenia zawodowego. Budowanie programu rozwoju osobistego dotyczącego siły i odporności psychicznych, automotywacji - elementy psychologii pozytywnej. Określenie i wzbogacenie własnych zasobów oraz posiadanych potencjałów w kontakcie własnej osobowości nauczyciela i pełnionej roli zawodowej. Obraz siebie jako pracownika. Uprawnienia wynikające z problemów zdrowotnych nauczyciela.</p>

Formy doskonalenia ze szczególnym uwzględnieniem udziału form aktywnych oraz czasu trwania form doskonalenia

Najczęściej stosowaną formą pracy w ramach oferty były warsztaty – wykazano je w 81 sprawozdaniach, czyli w 76% powiatach realizujących tą ofertę. Najrzadziej wymieniano pracę z ekspertem – w formie szkoleń lub konsultacji. Ta forma pracy pojawiła się w 2 powiatach.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
 Wykres 40 Liczba projektów, w których były stosowane dane formy pracy w ofercie nr 17 N=107.

Tak jak we wcześniejszych ofertach, szkolenia z ekspertem, zajęło najwięcej czasu – w Szczecinie 100 godzin, w powiecie bielskim 210 godzin.

Na drugim miejscu pod względem średniego czasu pracy, były konsultacje indywidualne, które zajęły średnio 77 godzin.

Forma pracy	Liczba godzin w projekcie na daną formę pracy	
	Suma	Średnia
Szkolenie z ekspertem	310,0	155,00
Konsultacje indywidualne	3868,0	77,36
Warsztaty	5511,5	68,89
Wykłady	1743,5	48,43
Konsultacje grupowe	2165,5	48,12
Szkolenia	242,5	22,05
Konsultacje z ekspertem	39,0	19,50
Coaching	23,0	11,50
Inne	450,5	112,63

Tabela 40 Suma i średnia liczba godzin w projekcie na daną formę pracy w ofercie nr 17.

Spośród innych form pracy, warto zwrócić uwagę na powiat żywiecki, w którym na konferencje przeznaczono 396 godzin.

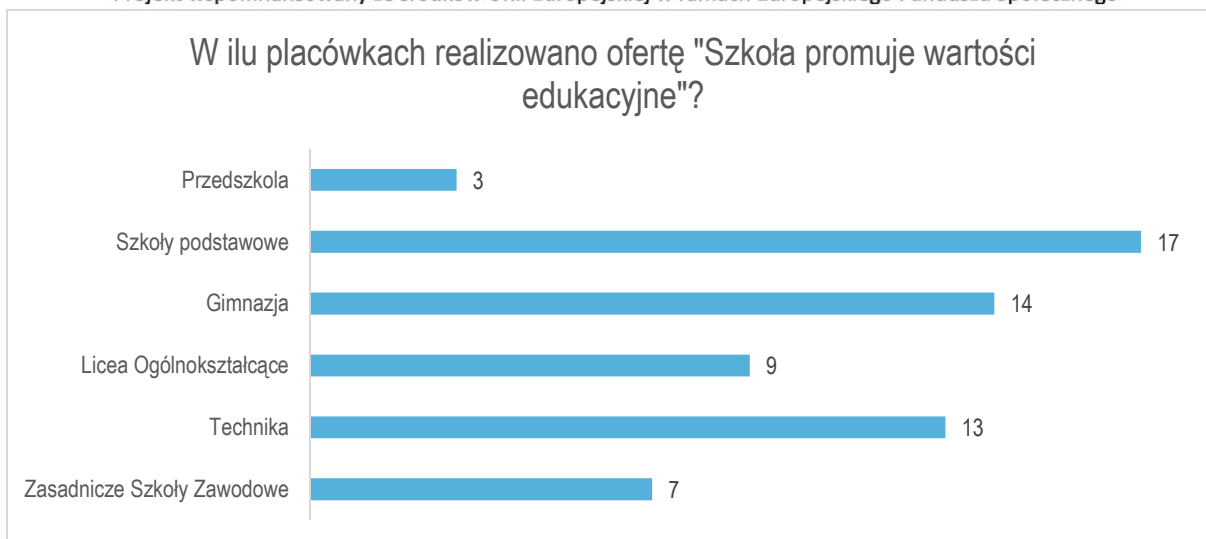
Jako inne formy pracy w sprawozdaniach wymieniono:

- * Wdrożenia
- * Zajęcia biblioteczne
- * Konferencje

18. Szkoła promuje wartość edukacji

Oferta była realizowana w niewielu powiatach, bo tylko w 42 ze 130. W sumie była ona przedmiotem RPW w 63 placówkach oświatowych. Wśród nich znalazło się 17 szkół podstawowych, 14 gimnazjów i 13 techników. Najmniej było przedszkoli – 3 placówki.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres 41 Liczba placówek wybierających ofertę nr 18 N=63.

Ofertę realizowało średnio 2% szkół w projektach, przy czym marginalnie więcej było techników i zasadniczych szkół zawodowych – 3%.

Typ szkoły	Liczba placówek, w których ofertę realizowano	Suma placówek biorących udział w projektach	Odsetek
Przedszkola	3	748	0%
Szkoły podstawowe	17	2309	1%
Gimnazja	14	1246	1%
Licea Ogólnokształcące	9	374	2%
Technika	13	386	3%
Zasadnicze Szkoły Zawodowe	7	217	3%

Tabela 41 Zestawienie liczby szkół realizujących ofertę nr 18 spośród wszystkich szkół danego typu.

Relacja pomiędzy tematem oferty a obszarem wspomaganie (tożsamość/autonomiczność określenia obszaru w ramach danej oferty)

Najczęściej tytuł RPW nie różnił się od tytułu oferty doskonalenia z katalogu ORE.

Wśród autonomicznie nadawanych tytułów RPW, znalazł się jeden – z powiatu zgierskiego – z którym warto zapoznać się bliżej:

- * Ewaluacja wewnętrzna jako forma oceny pracy placówki w obszarze promowania wartości edukacji, pomoc psychologiczno - pedagogiczna w przedszkolu w wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci i przygotowaniu dzieci do nauki w szkole, analiza możliwych do zastosowania rozwiązań popularyzujących przewdshkole i jego pracę w środowisku, opracowanie planu promowania edukacji we współpracy z rodzicami i lokalnymi instytucjami, opracowanie narzędzi do ewaluacji działań z zakresu promowania wartości edukacji, analiza wyników ewaluacji i formułowanie wniosków do dalszej pracy

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Zakresy tematyczne doskonalenia w szkołach/przedszkolach a tematyka ofert i obszary wspomagania

Zakres tematyczny poszczególnych działań w ramach RPW dotyczył m.in.:

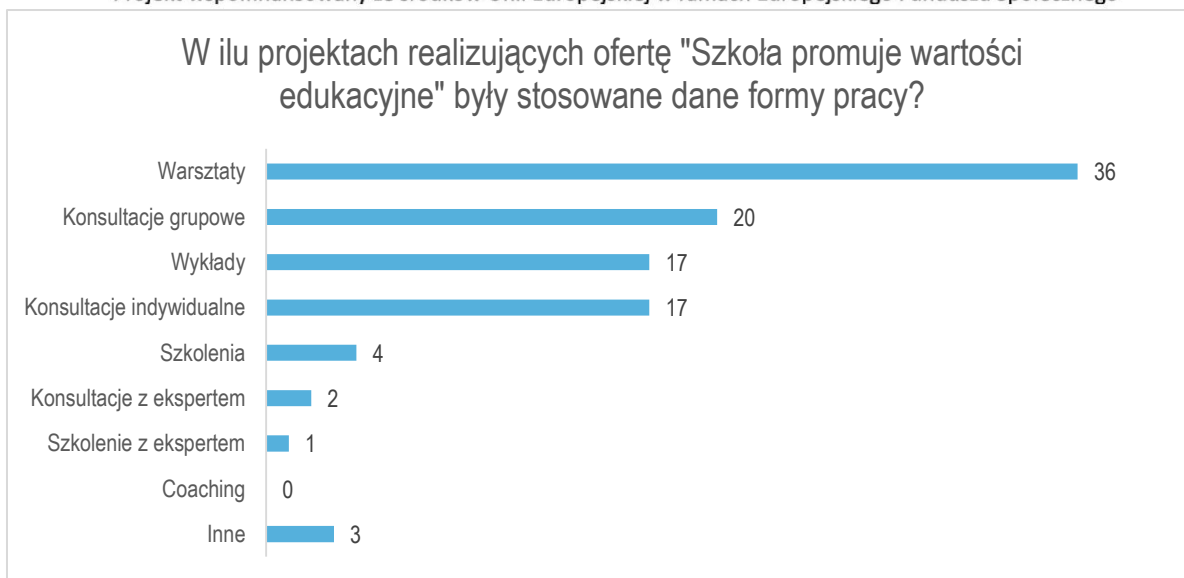
Przedszkole	<p>Budowanie wizerunku przedszkola w środowisku lokalnym. Jak budować wizerunek przedszkola Ruch i taniec w edukacji przedszkolnej Rozwinięcie niezbędnych dla nauczycieli kompetencji w zakresie współpracy z rodzicami w obszarze dotyczącym wartości edukacji Wizerunek nauczyciela = wizerunek przedszkola.</p>
Szkoła Podstawowa	<p>Budowanie wizerunku dydaktyczno-wychowawczego szkoły. Podstawowe zasady i cele public relations. Strategie i formy współpracy z rodzicami i środowiskiem lokalnym oraz instytucjami w celu propagowania edukacji przez promocję szkoły. Promowanie wartości edukacji w środowisku - metody i formy współpracy ze społecznością szkolną. Formy promowania szkoły.</p>
Gimnazjum	<p>Skuteczne sposoby zachęcania uczniów do czytania. Formy promowania szkoły i sukcesów ucznia. Jak kształtować u uczniów postawę uczenia się przez całe życie? – działania kształtujące pozytywny klimat sprzyjający uczeniu się. Potrzeby środowiska w zakresie kształcenia. Opracowanie i wdrożenie planu promowania edukacji szkoły we współpracy z rodzicami oraz lokalnymi instytucjami.</p>
Szkoła ponadgimnazjalna	<p>Autoprezentacja, wystąpienia publiczne oraz radzenie sobie ze stresem. Doskonalenie i kreowanie wizerunku szkoły poprzez promowanie wartości edukacji wewnątrz szkoły i w środowisku. Wykorzystanie programów komputerowych w skutecznym promowaniu szkoły. Jak pozyskiwać sprzymierzeńców wspierających szkołę w działaniach promocyjnych naukowych i finansowych? Formy promowania szkoły, jej osiągnięć oraz sukcesów uczniów wewnątrz szkoły i w środowisku.</p>

Formy doskonalenia ze szczególnym uwzględnieniem udziału form aktywnych oraz czasu trwania form doskonalenia

Głównym sposobem pracy w ramach oferty były warsztaty, wymieniane w 36 sprawozdaniach z realizacji projektów, czyli w 86% powiatów realizujących tą ofertę.

W sprawozdaniach nie wymieniono coachingu jako formy pracy oraz tylko 1 raz wskazano na szkolenia z ekspertem w powiecie polkowickim.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres 42 Liczba projektów, w których były stosowane dane formy pracy w ofercie 18 N=42.

W ramach tej oferty, najwięcej czasu poświęcono na konsultacje indywidualne – średnio prawie 33 godziny i na konsultacje z ekspertem – w 2 projektach, poświęcono na nie średnio 25 godzin.

Forma pracy	Liczba godzin w projekcie na daną formę pracy	
	Suma	Średnia
Konsultacje indywidualne	521,0	32,56
Konsultacje z ekspertem	49,0	24,50
Szkolenie z ekspertem	24,0	24,00
Warsztaty	787,0	23,15
Szkolenia	62,0	15,50
Wykłady	217,0	13,56
Konsultacje grupowe	231,0	12,16
Inne	28,0	9,33

Tabela 42 Suma i średnia liczba godzin w projekcie na daną formę pracy w ofercie 4.

Jako inne formy pracy w sprawozdaniach wymieniono:

- * Spotkania
- * Superwizje
- * Konferencje

19. Doradztwo edukacyjno-zawodowe w szkole

Doradztwo edukacyjno-zawodowe było jedną z najrzadziej wybieranych ofert doskonalenia. Była ona realizowana w 12 powiatach ze 130, w tym w 13 placówkach, a dokładnie w 6 gimnazjach, 6 technikach i 1 liceum.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres 43 Liczba placówek wybierających ofertę nr 19 N=13.

Niska liczba placówek, przekłada się na niski odsetek szkół danego typu, które skorzystały z oferty. Szczegóły w poniższej tabeli:

Typ szkoły	Liczba placówek, w których ofertę realizowano	Suma placówek biorących udział w projektach	Odsetek
Przedszkola		748	0%
Szkoły podstawowe		2309	0%
Gimnazja	6	1246	0,5%
Licea Ogólnokształcące	1	374	0,3%
Technika	6	386	2%
Zasadnicze Szkoły Zawodowe		217	0%

Tabela 43 Zestawienie liczby szkół realizujących ofertę nr 19 spośród wszystkich szkół danego typu.

Relacja pomiędzy tematem oferty a obszarem wspomaganie (tożsamość/autonomiczność określenia obszaru w ramach danej oferty)

W przypadku tej oferty tytuł RPW nie różnił się od tytułu oferty doskonalenia z katalogu ORE.

Zakresy tematyczne doskonalenia w szkołach/przedszkolach a tematyka ofert i obszary wspomaganie

Zakres tematyczny poszczególnych działań w ramach RPW dotyczył m.in.:

Przedszkole	
Szkoła Podstawowa	
Gimnazjum	Zmiany w systemie edukacji i ich wpływ na decyzje edukacyjno-zawodowe. Wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego. Narzędzia diagnostyczne w doradztwie zawodowym. Zastosowanie i interpretowanie narzędzi diagnostycznych stosowanych w doradztwie zawodowym u uczniów obu płci.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

	Zasady współpracy nauczycieli z rodzicami w zakresie pomocy uczniowi w wyborze zawodu i dalszej ścieżki kształcenia zawodowego.
Szkoła ponadgimnazjalna	Coaching w pracy nauczyciela (z szczególnym uwzględnieniem doradztwa zawodowego). Rozpoznanie potrzeb edukacyjno – zawodowych. Współpraca z lokalnym rynkiem pracy. Jak rozmawiać z uczniami na temat ważnych wyborów? Rola doradcy zawodowego.

Formy doskonalenia ze szczególnym uwzględnieniem udziału form aktywnych oraz czasu trwania form doskonalenia

Mimo iż niewiele szkół realizowało tą ofertę, pracowano w niej podobnie jak w pozostałych ofertach doskonalenia, głównie metodą warsztatową (10 powiatów).

Wykres 44 Liczba projektów, w których były stosowane dane formy pracy w ofercie 4 N=74.

Choć szkolenia z ekspertem pojawiły się tylko raz – w Szczecinie, poświęcono na nie najwięcej czasu to znaczy 25 godzin.

Forma pracy	Liczba godzin w projekcie na daną formę pracy	
	Suma	Średnia
Szkolenie z ekspertem	25,0	25,00
Warsztaty	110,0	13,75
Szkolenia	11,0	11,00
Konsultacje indywidualne	44,0	8,80
Wykłady	26,0	8,67
Konsultacje grupowe	39,0	6,50
Coaching	7,0	3,50
Konsultacje z ekspertem		0,00
Inne	12,0	12,00

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
Tabela 44 Suma i średnia liczba godzin w projekcie na daną formę pracy w ofercie 4.

Jako inne formy pracy w sprawozdaniach wymieniono:

* Superwizje

20. Efektywna organizacja pracy zespołów nauczycielskich

Oferta była realizowana w 61 powiatach ze 130, w tym w 122 placówkach oświatowych.

Najwięcej było wśród nich szkół podstawowych – 49 placówek, a najmniej zasadniczych szkół zawodowych (8 placówek) i przedszkoli (9 placówek).

Wykres 45 Liczba placówek wybierających ofertę nr 20 N=122.

Z oferty skorzystało średnio 3% szkół biorących udział w projekcie. Szczegółowe dane przedstawiono w poniższej tabeli:

Typ szkoły	Liczba placówek, w których ofertę realizowano	Suma placówek biorących udział w projektach	Odsetek
Przedszkola	9	748	1%
Szkoły podstawowe	49	2309	2%
Gimnazja	22	1246	2%
Licea Ogólnokształcące	15	374	4%
Technika	19	386	5%
Zasadnicze Szkoły Zawodowe	8	217	4%

Tabela 45 Zestawienie liczby szkół realizujących ofertę nr 20 spośród wszystkich szkół danego typu..

Relacja pomiędzy tematem oferty a obszarem wspomaganie (tożsamość/autonomiczność określenia obszaru w ramach danej oferty)

Najczęściej tytuł RPW nie różnił się od tytułu oferty doskonalenia z katalogu ORE.

Przykłady autonomicznych tytułów RPW przedstawiono poniżej:

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- * Zwiększenie wiedzy i umiejętności uczestników warsztatów w zakresie organizacji pracy zespołów nauczycielskich
- * Wzmocnienie modelu pracy Rady Pedagogicznej opartego na pracy zespołów nauczycielskich w oparciu o obowiązujące prawo i ujednoczenie narzędzi warsztatu pracy nauczycieli w celu osiągnięcia przez uczniów wyższych efektów nauczania i wypracowania spójnych działań w pracy wychowawczej.

Zakresy tematyczne doskonalenia w szkołach/przedszkolach a tematyka ofert i obszary wspomagania

Zakres tematyczny poszczególnych działań w ramach RPW dotyczył m.in.:

Przedszkole	Racjonalizacja istniejącej struktury rady pedagogicznej i pomoc w określeniu zadań dla każdego zespołu, a następnie w planowaniu działań i monitorowaniu realizacji. Praca zespołowa w szkole- wymóg prawny i przemyślany sposób pracy nauczycieli i dyrektora. Pozytywne i bezpieczne relacje wśród pracowników, integracja grupy. Jak zorganizować zgrany zespół, bazując na umiejętnościach i predyspozycjach jego poszczególnych członków. Budowanie zespołu, ustalanie celów i zasad pracy zespołowej, planowanie i organizacja pracy zespołowej, role w zespole, wspólne rozwiązywanie problemów, zarządzanie emocjami.
Szkoła Podstawowa	Komunikacja interpersonalna a efektywność pracy szkoły. Efektywna organizacja pracy zespołów nauczycielskich. Budowanie modelu pracy rady pedagogicznej opartego na pracy zespołów nauczycielskich. Jak współpracować przy organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej? Racjonalizacja istniejącej struktury rady pedagogicznej i pomoc w określeniu zadań dla każdego zespołu.
Gimnazjum	Rola zespołów przedmiotowych w koncepcji pracy efektywnej szkoły. Jak radzić sobie ze stresem w pracy nauczyciela? - odpowiednie panowanie nad emocjami w różnych sytuacjach szkolnych. Jak się sprzedać na rynku edukacyjnym? Wystąpienia publiczne - tajniki sukcesu. Działanie zespołów nauczycielskich warunkiem dobrych efektów kształcenia. Procesy grupowe. Praca grupy i jej wpływ na rozwój organizacji.
Szkoła ponadgimnazjalna	Współpraca nauczycieli jako niezbędny element osiągnięcia sukcesu przez ucznia Diagnoza i wykorzystanie potencjału członków zespołu nauczycielskiego. Metody i formy współpracy w Radzie Pedagogicznej. Odpowiedzialność prawna nauczycieli w pracy dydaktyczno - wychowawczej nauczyciela. Formułowanie wniosków i zadań do pracy dydaktyczno-wychowawczej.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Formy doskonalenia ze szczególnym uwzględnieniem udziału form aktywnych oraz czasu trwania form doskonalenia

Według danych przedstawionych w sprawozdaniach, najczęściej stosowaną formą pracy były warsztaty (51 projektów, co przekłada się 84% projektów, w których była realizowana ta oferta).

W ramach tej oferty nie korzystano z konsultacji z ekspertem, w pojedynczych przypadkach wymieniano szkolenia z ekspertem lub coaching.

Wykres 46 Liczba projektów, w których były stosowane dane formy pracy w ofercie nr 20 N=61.

Szkolenie z ekspertem pojawiło się tylko 1 raz – w sprawozdaniu z projektu realizowanego w Szczecinie – jednak autorzy tego sprawozdania podali największą liczbą godzin w porównaniu do innych, to znaczy 50.

Prawie o połowę mniej czasu przypada średnio na warsztaty realizowane w ramach oferty – trochę ponad 29 godzin.

Forma pracy	Liczba godzin w projekcie na daną formę pracy	
	Suma	Średnia
Szkolenie z ekspertem	50,0	50,00
Warsztaty	1451,0	29,02
Szkolenia	104,0	20,80
Konsultacje indywidualne	520,0	17,93
Wykłady	282,0	13,43
Konsultacje grupowe	316,0	12,64
Coaching	10,0	10,00
Inne	73,0	18,25

Tabela 46 Suma i średnia liczba godzin w projekcie na daną formę pracy w ofercie nr 20.

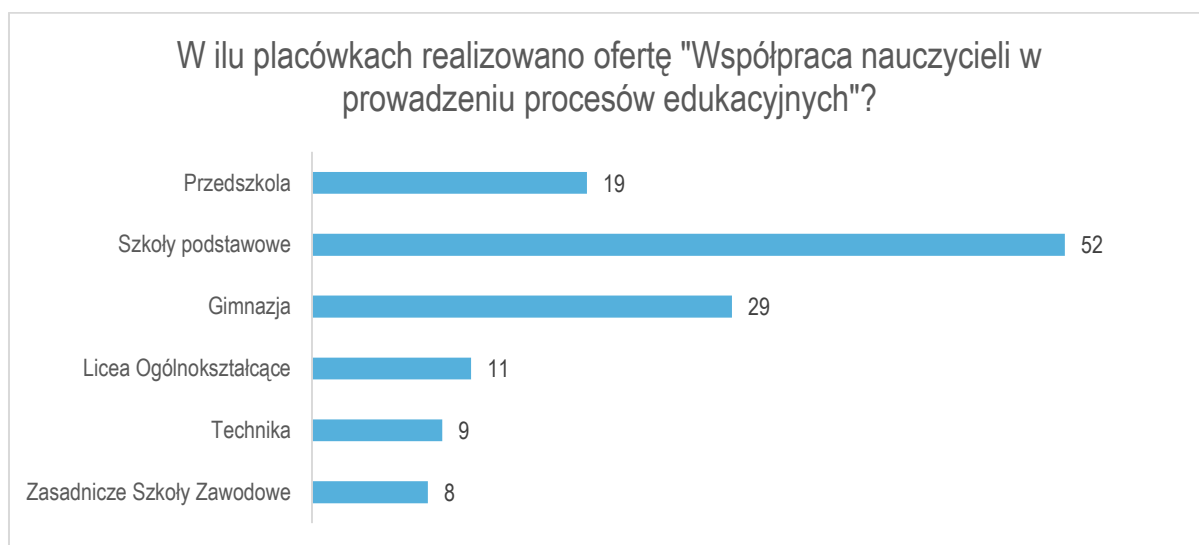
Jako inne formy pracy w sprawozdaniach wymieniono:

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- * Spotkania
- * Wdrożenia
- * Rada szkoleniowa
- * Konferencje

21. Współpraca nauczycieli w prowadzeniu procesów edukacyjnych

Ofertę realizowano w prawie połowie powiatów, które nadesłały sprawozdania (w 71 spośród 130). Oferta była przedmiotem RPW w 128 placówkach oświatowych. Wśród nich najwięcej było szkół podstawowych (52 placówki, a najmniej zasadniczych szkół zawodowych (8 placówek).

Wykres 47 Liczba placówek wybierających ofertę nr 21 N=128.

Jeśli porównamy liczbę szkół do liczby wszystkich placówek danego typu, okazuje się, że oferta była realizowana w średnio 3% szkół.

Typ szkoły	Liczba placówek, w których ofertę realizowano	Suma placówek biorących udział w projektach	Odsetek
Przedszkola	19	748	3%
Szkoły podstawowe	52	2309	2%
Gimnazja	29	1246	2%
Licea Ogólnokształcące	11	374	3%
Technika	9	386	2%
Zasadnicze Szkoły Zawodowe	8	217	4%

Tabela 47 Zestawienie liczby szkół realizujących ofertę nr 21 spośród wszystkich szkół danego typu.

Relacja pomiędzy tematem oferty a obszarem wspomagania (tożsamość/autonomiczność określenia obszaru w ramach danej oferty)

Najczęściej tytuł RPW nie różnił się od tytułu oferty doskonalenia z katalogu ORE.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
W interesujący sposób RPW opisano w Wałbrzychu:

- * SP1: 1. Szkolenie w zakresie Rozwijania Umiejętności Interpersonalnych (5h);
- 2. Szkolenie w zakresie podstaw efektywnej komunikacji, udzielania konstruktywnej informacji zwrotnej oraz pracy zespołowej (5h);
- 3. Współuczestnictwo nauczycieli w badaniu preferencji uczenia się ich uczniów oraz wspólna praca nad opracowaniem wniosków wynikających z tych badań (5h);
- 4. Szkolenie nauczycieli z zakresu celowego wykorzystania różnych metod pracy z uczniem (5h);
- 5. Współuczestnictwo w organizacji oraz omawianiu zajęć otwartych potwierdzających celowość stosowania zróżnicowanej oferty edukacyjnej podczas zajęć (5h);
- 6. Opracowanie struktury działań zespołowych na rzecz wspierania każdego ucznia w jego rozwoju oraz monitorowania efektów tych działań. (5h): Konsultacje: grupowe 21h. indywidualne:21h.

Inne sposoby autonomicznego opisu RPW zawarte w sprawozdaniach to:

- * Motywowanie uczniów do inicjowania działań na rzecz własnego rozwoju, wprowadzenie nowatorskich rozwiązań służących rozwojowi uczniów oraz takich, które pozwolą uczniom uczyć się od siebie nawzajem.
- * Zwiększenie efektywności procesów dydaktyczno - wychowawczych poprzez integrowanie się nauczycieli wokół celów i zadań ukierunkowanych na osiągnięcie sukcesów szkoły i jej uczniów, wypracowanie spójnych narzędzi dydaktycznych i metod pracy z uczniem w procesie edukacyjnym umożliwiających realizację wspólnych zamierzeń.

Zakresy tematyczne doskonalenia w szkołach/przedszkolach a tematyka ofert i obszary wspomagania

Zakres tematyczny poszczególnych działań w ramach RPW dotyczył m.in.:

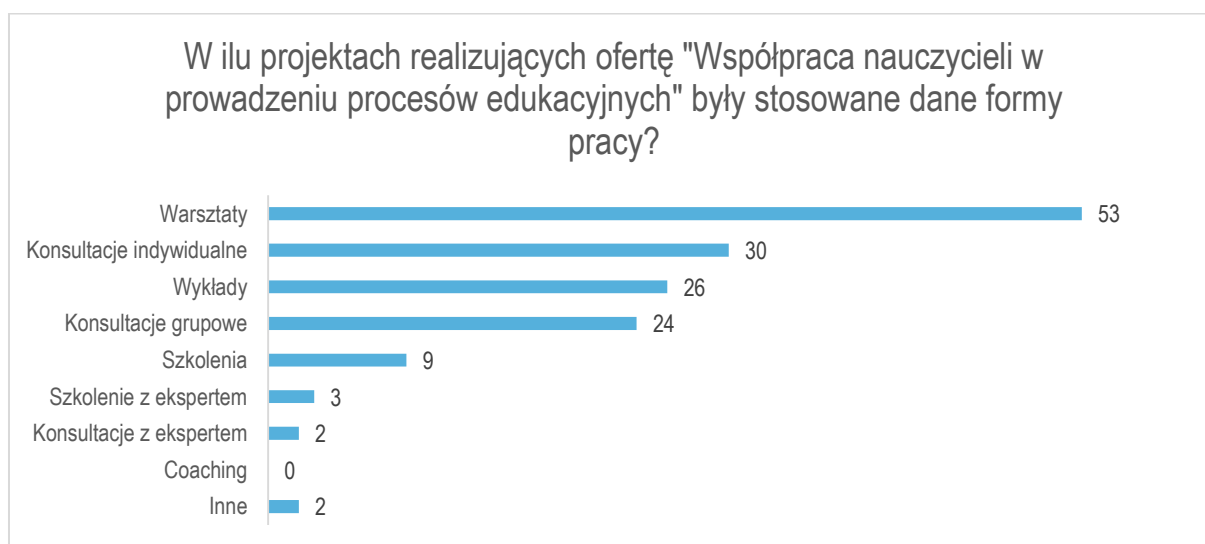
Przedszkole	Wykorzystanie literatury do rozwijania pomysłowości z plastycznej twórczości przedszkolaków. Poszerzenie wiedzy i umiejętności z zakresu komunikacji interpersonalnej Coaching jako sposób na rozwój osobisty i organizacyjny wspierający wydajność pracy i relacje w zespole. Jak przekuć opory w zespole nauczycieli w entuzjazm? Wspólne zbadanie kultury organizacyjnej przedszkola i pozyskanie w ten sposób przez nauczycieli wiedzy do wypracowania rozwiązań umożliwiających budowę podstaw pracy zespołowej.
Szkoła Podstawowa	Efektywne sposoby organizacji współpracy nauczycieli w prowadzeniu procesów edukacyjnych (budowanie zespołu, zadania członków i podział ról, planowanie, atmosfera sprzyjająca pracy). Coaching w pracy z zespołem nauczycielskim. Mechanizmy odpowiadające za motywację, narzędzia do motywowania zespołów i osób. Fazy rozwoju zespołu i cechy efektywnego zespołu.. Owocna współpraca zespołów nauczycielskich w zakresie rozwiązywania problemów uczniowskich, korelowania treści z różnych przedmiotów
Gimnazjum	Konstruktywne rozwiązywanie sytuacji problemowych. Nowatorskie rozwiązania w pracy nauczyciela służące rozwojowi ucznia. Inteligencja emocjonalna, asertywność, techniki wywierania wpływu i perswazji w celi

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

	nabycia umiejętności w obszarze zespołowego planowania działań. Kultura organizacji szkoły i budowa podstaw pracy zespołowej. Znaczenie oraz metody przekazywania informacji zwrotnej w skutecznym komunikowaniu się .
Szkoła ponadgimnazjalna	Elementy treningu umiejętności interpersonalnych Ocenianie holistyczne. Lekcje koleżeńskie jako metoda wzajemnego wspierania nauczycieli w doskonaleniu umiejętności i kompetencji zawodowych. Analizowanie, monitorowanie i modyfikacja systemu pracy z uczniem. Autoewaluacja w pracy nauczyciela i zespołu nauczycieli.

Formy doskonalenia ze szczególnym uwzględnieniem udziału form aktywnych oraz czasu trwania form doskonalenia

W ¾ przypadków, w ramach oferty odbyły się warsztaty (53 powiaty). Dodatkowo w prawie połowie, zrealizowano konsultacje indywidualne (30 powiatów). W żadnym z projektów nie wymieniono coachingu jako formy pracy, natomiast konsultacje z ekspertem pojawiły się w 2 sprawozdaniach.

Wykres 48 Liczba projektów, w których były stosowane dane formy pracy w ofercie 21 N=71.

Na warsztaty i konsultacje ekspertem poświęcono średnio podobną ilość czasu – średnio odpowiednio 30 i 28 godzin.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Forma pracy	Liczba godzin w projekcie na daną formę pracy	
	Suma	Średnia
Warsztaty	1536,0	29,54
Konsultacje z ekspertem	56,0	28,00
Szkolenie z ekspertem	76,0	25,33
Konsultacje indywidualne	512,0	17,66
Konsultacje grupowe	308,0	14,00
Szkolenia	101,5	11,28
Wykłady	281,5	11,26
Coaching		0,00
Inne	23,0	11,50

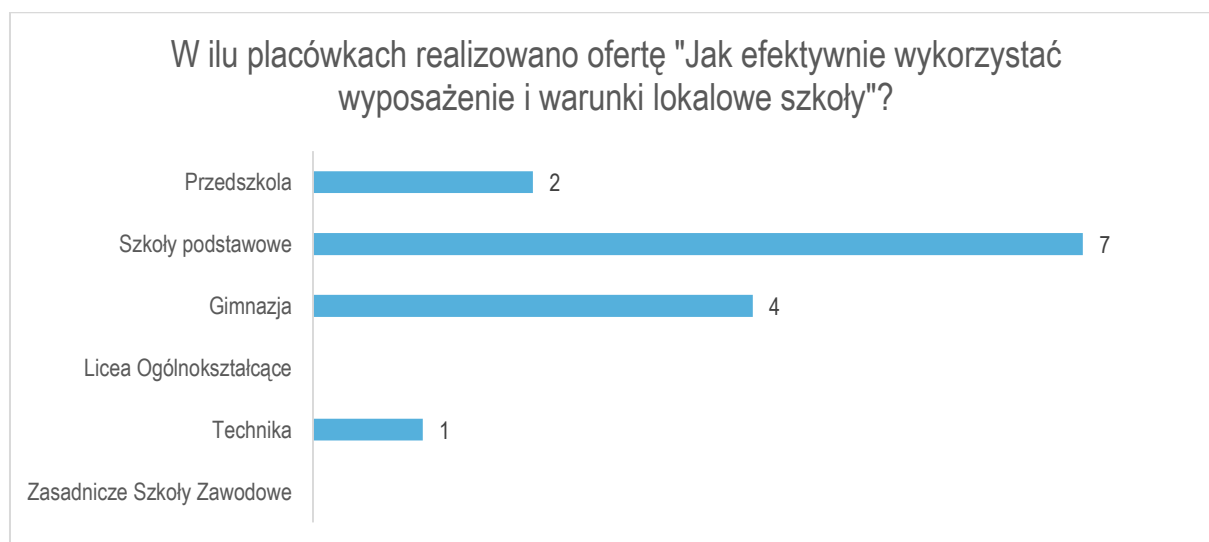
Tabela 48 Zestawienie liczby szkół realizujących ofertę nr 22 spośród wszystkich szkół danego typu.

Jako inne formy pracy w sprawozdaniach wymieniono:

- * Wdrożenia
- * Rada szkoleniowa

22. Jak efektywnie wykorzystać wyposażenie i warunki lokalowe szkoły

Oferta nr 22 była jedną z najrzadziej wybieranych ofert doskonalenia. Realizowało ją 9 powiatów na 130, a w nich 14 placówek oświatowych – 7 szkół podstawowych, 4 gimnazja, 2 przedszkola i 1 technikum.

Wykres 49 Liczba placówek wybierających ofertę nr 22 N=14.

Szkoły i przedszkola, które realizowały tą ofertę doskonalenia stanowią niewielki odsetek placówek biorących udział w projektach powiatowych.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Typ szkoły	Liczba placówek, w których ofertę	placówek, w realizowano	Suma placówek biorących udział w projektach	Odsetek
Przedszkola	2		748	0,27%
Szkoły podstawowe	7		2309	0,30%
Gimnazja	4		1246	0,32%
Licea Ogólnokształcące			374	0,00%
Technika	1		386	0,26%
Zasadnicze Szkoły Zawodowe			217	0,00%

Tabela 49 Jaki odsetek szkół realizował ofertę nr 22 spośród wszystkich szkół danego typu.

Relacja pomiędzy tematem oferty a obszarem wspomaganie (tożsamość/autonomiczność określenia obszaru w ramach danej oferty)

Najczęściej tytuł RPW nie różnił się od tytułu oferty doskonalenia z katalogu ORE. Jedyny autonomiczny tytuł RPW w przesłanych sprawozdaniach to „Zarządzanie”.

Zakresy tematyczne doskonalenia w szkołach/przedszkolach a tematyka ofert i obszary wspomaganie

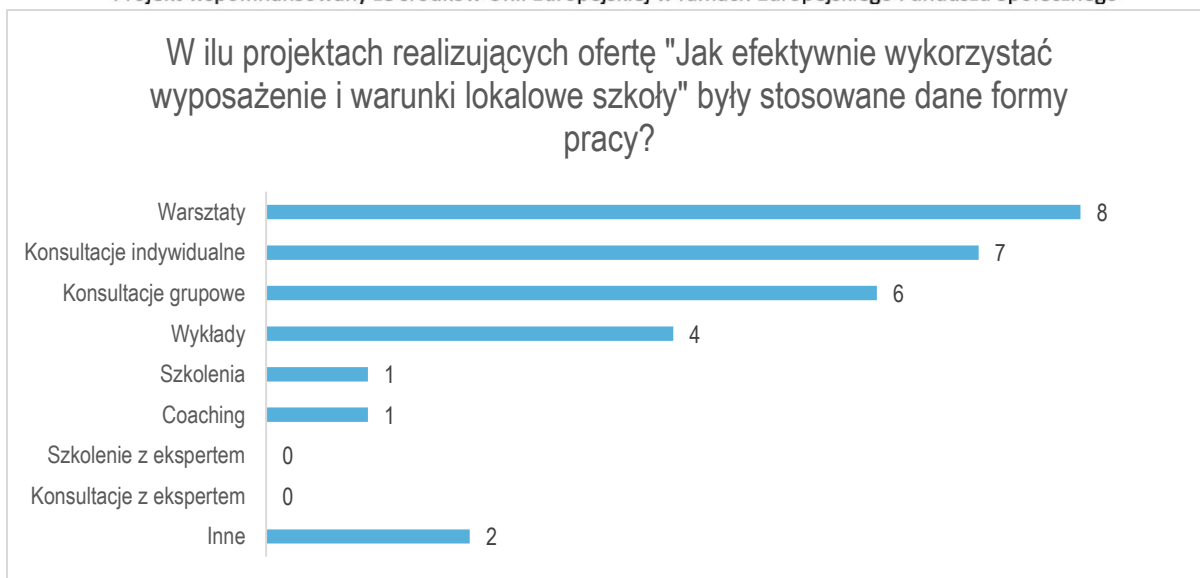
Zakres tematyczny poszczególnych działań w ramach RPW dotyczył m.in.:

Przedszkole	Opracowanie folderu promującego przedszkole. Co i jak robić aby rodzice i dzieci wybierały to właśnie przedszkole? Innowacyjne promująco – zachęcające działania przedszkola w ramach współpracy z rodzicami i środowiskiem lokalnym Budowanie współpracy nauczycieli z rodzicami i potencjalnymi przyszłymi uczniami przedszkola. Specyfika relacji nauczyciel - rodzic.
Szkoła Podstawowa	Możliwości wykorzystania dofinansowanie ze środków UE do tworzenia i modyfikowania środowiska wspierającego uczenie się. Tworzenie interaktywnych prezentacji multimedialnych ze szczególnym uwzględnieniem programu Prezi Desktop. Aplikowanie o środki unijne w praktyce
Gimnazjum	Jak efektywnie wykorzystać wyposażenie i warunki lokalowe? Opracowanie folderu promującego szkołę. Modyfikacja strony internetowej szkoły.
Szkoła ponadgimnazjalna	Pozyskiwanie środków unijnych dla oświaty. Opracowywanie przykładowych projektów.

Formy doskonalenia ze szczególnym uwzględnieniem udziału form aktywnych oraz czasu trwania form doskonalenia

W ramach oferty w projektach w podobnym stopniu korzystano z warsztatów, konsultacji indywidualnych i grupowych.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres 50 Liczba projektów, w których były stosowane dane formy pracy w ofercie nr 22 N=9.

Podobną ilość czasu w ramach tej oferty poświęcono na warsztaty i na szkolenia. Nieco mniej godzin poświęcono średnio na wykłady i konsultacje grupowe.

Forma pracy	Liczba godzin w projekcie na daną formę pracy	
	Suma	Średnia
Warsztaty	80,0	16,00
Szkolenia	15,0	15,00
Wykłady	26,0	13,00
Konsultacje grupowe	39,0	13,00
Konsultacje indywidualne	63,0	12,60
Coaching	10,0	10,00
Szkolenie z ekspertem		0,00
Konsultacje z ekspertem		0,00
Inne	6,0	3,00

Tabela 50 Suma i średnia liczba godzin w projekcie na daną formę pracy w ofercie nr 22.

Jako inne formy pracy w sprawozdaniach wymieniono:

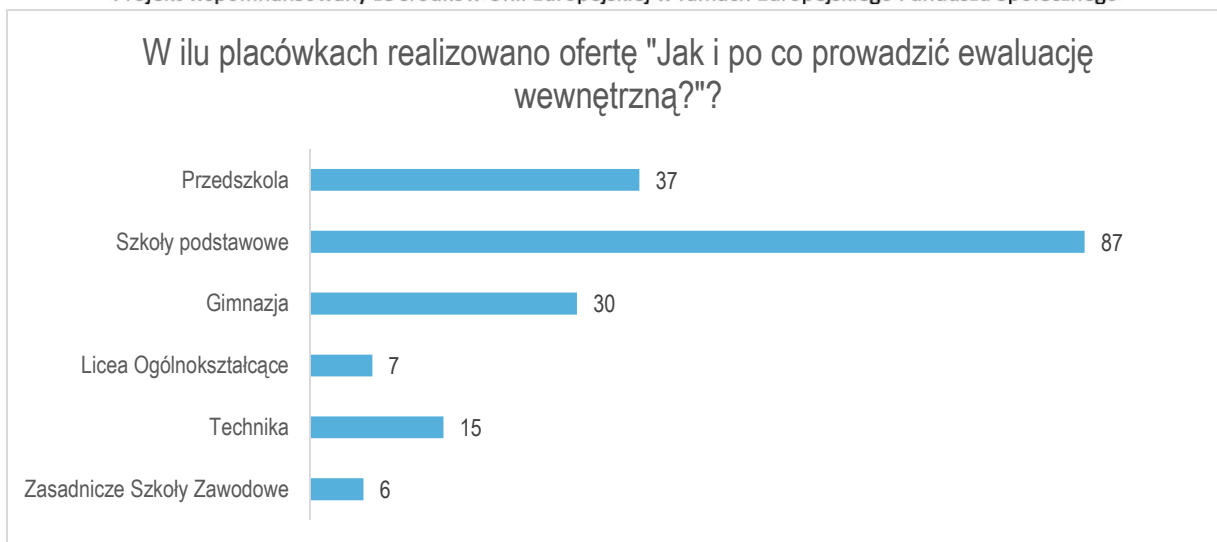
- * Zajęcia biblioteczne
- * Rada szkoleniowa

23. Jak i po co prowadzić ewaluację wewnętrzną?

Oferta była przedmiotem doskonalenia w 71 powiatach na 130. Była realizowana w 182 placówkach.

Wśród nich najwięcej znalazło się szkół podstawowych – 87 placówek. Z drugiej strony najmniej było zasadniczych szkół zawodowych (6 placówek) i liceów (7 placówek).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres 51 Liczba placówek wybierających ofertę nr 23 N=182.

W ramach oferty zrealizowano projekty w średnio 3% placówek.

Typ szkoły	Liczba placówek, w których realizowano ofertę	Suma placówek biorących udział w projektach	Odsetek
Przedszkola	37	748	5%
Szkoły podstawowe	87	2309	4%
Gimnazja	30	1246	2%
Licea Ogólnokształcące	7	374	2%
Technika	15	386	4%
Zasadnicze Szkoły Zawodowe	6	217	3%

Tabela 51 Zestawienie liczby szkół realizujących ofertę nr 23 spośród wszystkich szkół danego typu.

Relacja pomiędzy tematem oferty a obszarem wspomaganie (tożsamość/autonomiczność określenia obszaru w ramach danej oferty)

Najczęściej tytuł RPW nie różnił się od tytułu oferty doskonalenia z katalogu ORE.

Autonomicznie nadawane tytuły RPW odnoszą się do walidacji wiedzy nauczycieli w tym zakresie i do usprawnienia pracy wewnątrzszkolnych zespołów ewaluacyjnych. Na przykład:

- * Zweryfikowanie przez nauczycieli wiedzy na temat ewaluacji w edukacji oraz jej funkcji w procesie rozwoju szkoły
- * Zwiększenie kompetencji nauczycieli w zakresie pracy zespołów do spraw ewaluacji wewnętrznej i planowania rozwoju szkoły

Zakresy tematyczne doskonalenia w szkołach/przedszkolach a tematyka ofert i obszary wspomaganie

Zakres tematyczny poszczególnych działań w ramach RPW dotyczył m.in.:

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

<p>Przedszkole</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Ewaluacja, założenia prawne, narzędzia, procedury. * Jak wykorzystywać ewaluację w realizacji wymagań państwa wobec przedszkola * Opracowanie arkusza gotowości szkolnej dla dzieci 5-6 letnich w oparciu o nową podstawę programową. * Wykorzystanie ewaluacji, analiza danych, wyciąganie wniosków i planowanie dalszej pracy. * Tworzenie narzędzi badawczych do ewaluacji wewnętrznej.
<p>Szkoła Podstawowa</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Ewaluacja wewnętrzna jako sposób badania pracy szkoły. * Zwiększenie zaangażowania nauczycieli w diagnozowanie potrzeb szkoły i planowanie jej rozwoju. * Jak należy wykorzystać wnioski z diagnozy i sprawdzianu szóstoklasisty aby wspomagały ucznia w nauce i rozwoju. * Ewaluacja w prawie oświatowym. * Ewaluacja - formy realizacji oraz jej funkcja w procesie rozwoju szkoły. Rola samoewaluacji.
<p>Gimnazjum</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Ewaluacja wewnętrzna jako sposób badania pracy szkoły. Metodologia * Opracowanie i interpretacja zebranych danych. * Jak powstaje raport? Opracowanie wyników ewaluacji wewnętrznej, wnioski i rekomendacje. * Przełożenie wyników i wniosków z ewaluacji na zadania. * Projektowanie badań jakościowych służących ewaluacji wewnętrznej
<p>Szkoła ponadgimnazjalna</p>	<ul style="list-style-type: none"> * Analiza dokumentacji MEN związanych z ewaluacją. * Jak i po co prowadzić ewaluację wewnętrzną? * Metodologia badań- narzędzia badawcze. Opracowanie i analiza materiału ewaluacyjnego. * Formułowanie wniosków z ewaluacji wewnętrznej i wykorzystywanie ich do doskonalenia jakości pracy szkoły.. * Sposoby monitorowania i analizowania osiągnięć uczniów.

Formy doskonalenia ze szczególnym uwzględnieniem udziału form aktywnych oraz czasu trwania form doskonalenia

W ramach oferty wykorzystywano przede wszystkim następujące formy pracy: warsztaty (53 powiaty, czyli 75% tych w których realizowano ofertę), konsultacje indywidualne (33 powiaty, czyli 48%).

W jednym z powiatów wymieniono jako formę pracy coaching (powiat jasielski).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres 52 Liczba projektów, w których były stosowane dane formy pracy w ofercie nr 23 N=71.

W ramach oferty podobną ilość czasu poświęcono na pracę warsztatową – średnio 43 godziny, co na szkolenia z ekspertem (39 godzin).

Forma pracy	Liczba godzin w projekcie na daną formę pracy	
	Suma	Średnia
Warsztaty	2247,5	43,22
Szkolenie z ekspertem	78,0	39,00
Konsultacje z ekspertem	66,0	33,00
Szkolenia	263,5	29,28
Konsultacje indywidualne	903,0	27,36
Konsultacje grupowe	726,0	25,03
Coaching	20,0	20,00
Wykłady	393,0	17,86
Inne	31,0	10,33

Tabela 52 Suma i średnia liczba godzin w projekcie na daną formę pracy w ofercie nr 23.

Jako inne formy pracy w sprawozdaniach wymieniono:

- * Wdrożenia
- * Rada szkoleniowa
- * Konferencje

24. Pierwszy/drugi rok pracy dyrektora szkoły

Oferta była najrzadziej wybierana spośród ofert z katalogu ORE – realizowano ją w 3 powiatach (cieszyńskim, nowotarskim i Sosnowcu).

Dane z powiatów nie są kompletne:

- ➡ W przypadku Sosnowca brakuje informacji o liczbie placówek i łącznej liczbie godzin dla

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego poszczególnych form pracy.

↪ W powiecie cieszyńskim nie podano informacji o formach pracy i czasie.

Ofertę realizowano dokładnie w 3 placówkach – 1 szkole podstawowej i 2 technikach (dane bez Sosnowca).

Relacja pomiędzy tematem oferty a obszarem wspomagania (tożsamość/autonomiczność określenia obszaru w ramach danej oferty)

W tej ofercie tytuł RPW nie różnił się od tytułu oferty doskonalenia z katalogu ORE.

Zakresy tematyczne doskonalenia w szkołach/przedszkolach a tematyka ofert i obszary wspomagania

Zakres tematyczny poszczególnych działań w ramach RPW dotyczył m.in.:

Przedszkole	
Szkoła Podstawowa	Nauczyciel i dyrektor wobec prawa. Pracownicy szkoły a rodzice (opiekunowie prawni) i uczniowie wobec prawa. Dokumentacja szkolna - aktualizacja i tworzenie dokumentacji w szkole.
Gimnazjum	
Szkoła ponadgimnazjalna	Odpowiedzialność karna i dyscyplinarna nauczyciela. Prawo oświatowe i ochrona danych osobowych;

Formy doskonalenia ze szczególnym uwzględnieniem udziału form aktywnych oraz czasu trwania form doskonalenia

Dysponujemy tylko danymi z 2 powiatów, gdzie w ramach oferty, wskazały następujące formy pracy – warsztaty, konsultacje grupowe i indywidualne a także wykłady. W ramach tej oferty nie wskazano innych form pracy.

Ze względu na braki danych nie można przedstawić średnich dla czasu pracy w ramach poszczególnych form.

25. Oferty spoza katalogu ORE

Oferty spoza katalogu ORE to:

- * Rodzice są partnerami przedszkola – powiat giżycki – 2 przedszkola
- * Współpraca przedszkola ze środowiskiem lokalnym – powiat giżycki – 3 przedszkola
- * Wsparcie kompetencji wychowawczych nauczyciela przedszkola – powiat ostrowiecki – 1 przedszkole

Relacja pomiędzy tematem oferty a obszarem wspomagania (tożsamość/autonomiczność określenia obszaru w ramach danej oferty)

W przypadku tych ofert tytuły RPW nie różniły się od tytułu oferty.

Zakresy tematyczne doskonalenia w szkołach/przedszkolach a tematyka ofert i obszary wspomagania

Zakres tematyczny doskonalenia został podany tylko w powiecie ostrowieckim. Było to:

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wspierania kompetencji wychowawczych nauczycielki przedszkola:

- * Zapobieganie problemom oraz zachowaniom problemowym u dzieci
- * Rozwijanie umiejętności życiowych dzieci
- * Rozwijanie kompetencji nauczycieli w zakresie profilaktyki agresji i przemocy (uzależnienia od gier komputerowych, Internetu).
- * Wspierania dziecka w dobrym zachowaniu.
- * Konsultacje indywidualne dla nauczycieli ze specjalistami w zakresie pracy z dzieckiem z problemami w zachowaniu.
- * Prawo pracy i prawo oświatowe

Formy doskonalenia ze szczególnym uwzględnieniem udziału form aktywnych oraz czasu trwania form doskonalenia

Jeśli chodzi o formy pracy, tylko powiat ostrowiecki podał je w sprawozdaniu:

- Konsultacje indywidualne - 15,0 godzin
- Konsultacje grupowe - 12,0 godzin
- Szkolenia - 7,5 godziny
- Warsztaty - 7,5 godziny

W ramach tej oferty nie wskazano innych form pracy, niż te wymienione wyżej.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

4. Prowadzenie sieci współpracy i samokształcenia przez powiat dla nauczycieli i dyrektorów szkół/przedszkoli, znajdujących się na terenie powiatu

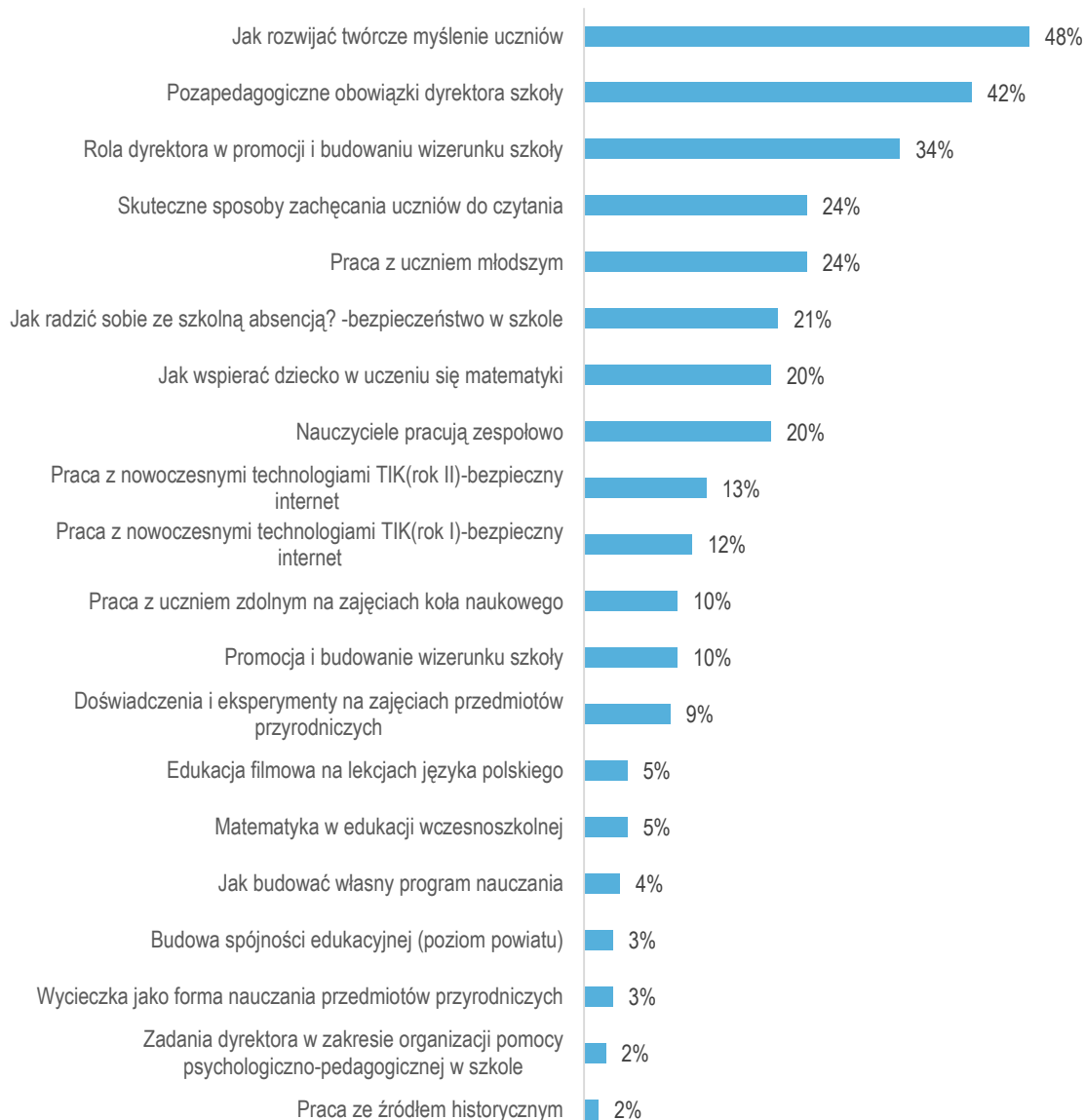
Wybrana przez powiaty tematyka sieci współpracy i samokształcenia z tematyki określonej w katalogu ORE

W 130 powiatach powstało 605 sieci, to oznacza, że średnio w powiecie powstało 4,65 sieci. Tematy sieci były w większości wybierane z katalogu ORE. Podobnie jak w roku 2014 najczęściej były wybierane następujące tematy:

- ↪ Jak rozwijać twórcze myślenie (48%; 4% mniej niż w 2014 roku).
- ↪ Pozapedagogiczne obowiązki dyrektora szkoły (42%; 5 % więcej niż w 2014 roku).
- ↪ Rola dyrektora w promocji i budowaniu wizerunku szkoły (34%, +3% w stosunku do 2014 roku).

Poniższy wykres pokazuje, jak często były wybierane poszczególne tematy z katalogu ORE.

Tematy sieci wybierane przez powiaty z katalogu ORE

Wykres 53 Zestawienie tematów sieci wybieranych przez powiaty z katalogu ORE N=130

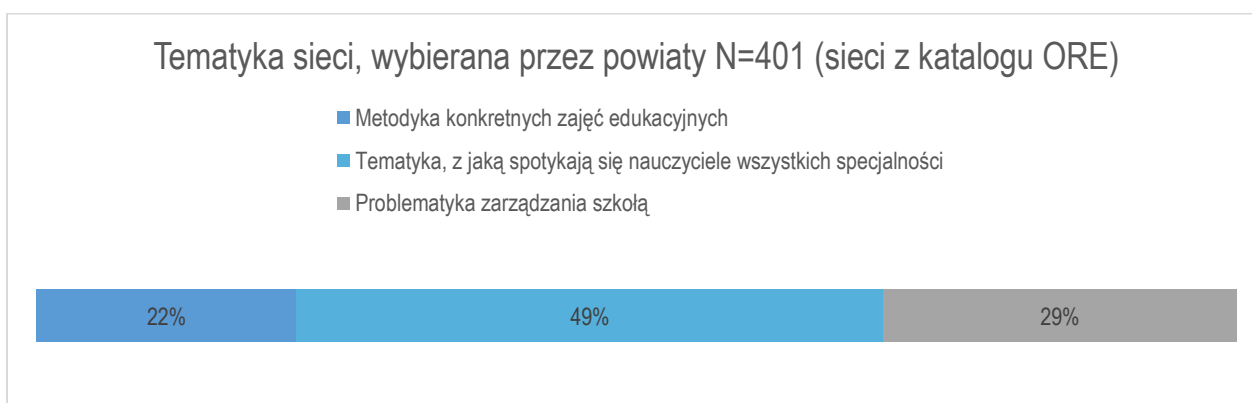
Tematy sieci w katalogu ORE dzielą się na trzy główne obszary:

- **Zarządzanie szkołą:**
  - * Rola dyrektora w promocji i budowaniu wizerunku szkoły
  - * Budowa spójności edukacyjnej (poziom powiatu)
  - * Zadania dyrektora w zakresie organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole
  - * Pozapedagogiczne obowiązki dyrektora szkoły
  - * Promocja i budowanie wizerunku szkoły
- **Metodyka konkretnych zajęć edukacyjnych:**
  - * Edukacja filmowa na lekcjach języka polskiego
  - * Skuteczne sposoby zachęcania uczniów do czytania
  - * Doświadczenia i eksperymenty na zajęciach przedmiotów przyrodniczych

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- * Wycieczka jako forma nauczania przedmiotów przyrodniczych
- * Matematyka w edukacji wczesnoszkolnej
- * Jak wspierać dziecko w uczeniu się matematyki
- * Praca ze źródłem historycznym
- **Tematyka uniwersalna, z jaką spotykają się nauczyciele wszystkich specjalności:**
  - * Praca z uczniem młodszym
  - * Jak rozwijać twórcze myślenie uczniów
  - * Praca z uczniem zdolnym na zajęciach koła naukowego
  - * Jak budować własny program nauczania
  - * Nauczyciele pracują zespołowo
  - * Jak radzić sobie ze szkolną absencją? -bezpieczeństwo w szkole
  - * Praca z nowoczesnymi technologiami TIK

Niemal w połowie sieci wybrano z katalogu ORE tematy uniwersalne, skupiające nauczycieli wszystkich specjalności. 29% sieci dotyczy metodyki specyficznych zajęć edukacyjnych, a ponad w 20% sieci omawiane są problemy zarządzania szkołą. Proporcje tematów sieci w podziale na 3 główne typy nie zmieniły się w porównaniu z ubiegłym rokiem.

Wykres 54 Tematyka sieci wybieranych przez powiaty z katalogu ORE w podziale na główne obszary tematyczne N 401

Realizowana tematyka spotkań sieci prowadzonych w powiecie a tematyka sieci określonych w katalogu ORE

W sieciach, które miały określony temat wybrany z katalogu ORE, poszczególne spotkania zwykle dotyczą tego tematu. Dla przykładu poniżej podane są tematy spotkań w dwóch takich sieciach:

Promocja i budowanie wizerunku szkoły

- * Diagnoza potrzeb, sprecyzowanie tematyki spotkań.
- * Sposoby i narzędzia promocji szkoły.
- * Sztuka negocjacji i mediacji.
- * Sztuka tworzenia filmów i folderów o szkole.
- * Współpraca szkoły ze środowiskiem lokalnym
- * Zasady współpracy z mediami.
- * Techniki wystąpień publicznych
- * Jak praktycznie skonstruować prezentacje multimedialne z wykorzystaniem różnych programów komputerowych.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Praca z nowoczesnymi technologiami TIK – bezpieczny internet

- * Spotkanie organizacyjne, integracja grupy
- * Integracja mediów elektronicznych
- * Multimedialne patologie
- * Praca grupowa w sieci Internet
- * Portale społecznościowe, blogi i fora jako współczesne media komunikacyjne
- * Zasady tworzenia filmów instruktażowych
- * Prawo autorskie
- * Dziecko on-line. Charakterystyka zagrożeń dzieci i młodzieży w Internecie
- * Minstruktor - darmowe narzędzie do tworzenia interaktywnych zasobów edukacyjnych
- * Korzystanie z cyfrowych zasobów sieci Internet
- * Podsumowanie pracy sieci

Natomiast w sieciach spoza katalogu ORE, gdy nie wybierano jednego tematu przewodniego, kolejne spotkania były odpowiedzią na potrzeby uczestników.

Na przykład w **sieci skupiającej nauczycieli matematyki** kolejne spotkania obejmowały następujące zagadnienia:

- * Tablica interaktywna na lekcji
- * Zmiana formuły sprawdzianu po VI klasie
- * Tablica interaktywna na lekcji
- * Metody nauczania matematyki na różnych poziomach
- * Rachunek różniczkowy - poziom rozszerzony

Z jednej strony były tu omawiane pojedyncze zagadnienia z tematyki proponowanej przez ORE, np. tablica interaktywna. A z drugiej strony na spotkaniach omawiano aktualnie ważne dla nauczycieli sprawy, np. formułę egzaminu.

Inny przykład to **sieć nauczycieli języków obcych**, gdzie na spotkaniach omawiane były następujące tematy:

- * Spotkanie organizacyjne
- * grupy mieszane wiekowo nie takie straszne- metodyka pracy
- * Internet oraz tablica interaktywna na zajęciach języka obcego
- * A może inaczej? Niestandardowe metody nauczania języków obcych
- * Coś starego coś nowego...Bank pomysłów, dobrych praktyk
- * Indywidualizacja oraz wspieranie ucznia na zajęciach języka obcego

Na początku cyklu spotkań sieci odbywa się zwykle spotkanie organizacyjne i ustalenie planu pracy. Służy one między innymi diagnozie potrzeb uczestników (m.in. przy użyciu kwestionariusza potrzeb rozwojowych), po to by doprecyzować tematy kolejnych spotkań. Niekiedy są też na takich spotkaniach elementy integracyjne.

Kolejne zajęcia w sieci mają często formę wykładu wprowadzającego do danej tematyki, następne zaś zajęcia zazwyczaj mają już charakter bardziej praktyczny, zawierają ćwiczenia i inne formy warsztatowe. Są też niekiedy spotkania z ekspertem.

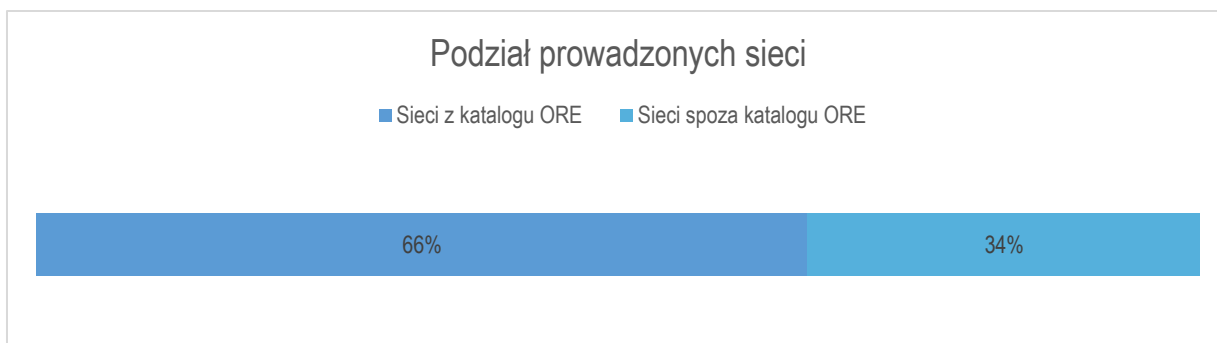
Pod koniec cyklu spotkań w sieci zazwyczaj organizowane są zajęcia podsumowujące, które służą też zaplanowaniu przyszłych działań związanych z doskonaleniem uczestników sieci.

W sieciach – zarówno tych, gdzie wybierano tematy z katalogu ORE, jak i tych, gdzie wykorzystywano inne tematy, średnio odbywa się 5 spotkań.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

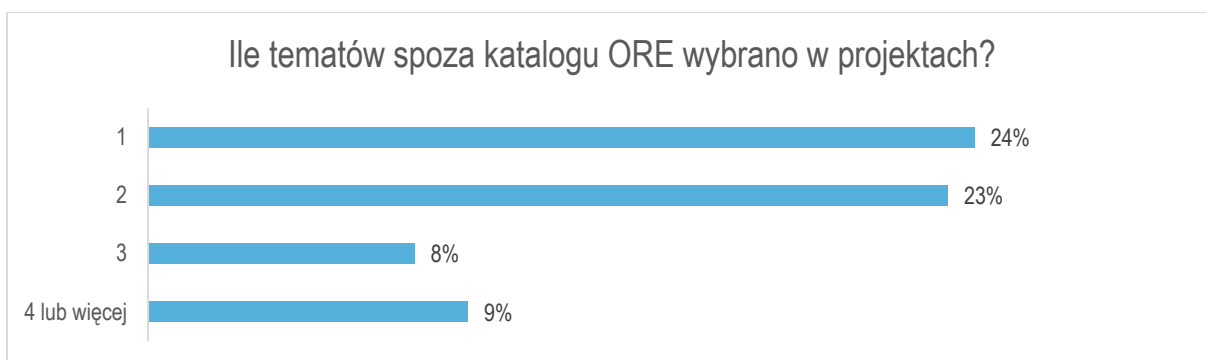
Skala i tematyka sieci prowadzonych w powiatach spoza katalogu ORE

Chociaż większość tematów sieci była wybierana z gotowego katalogu ORE, to w powiatach była też prowadzona znaczna liczba sieci o tematyce wykraczającej poza ten katalog (193 sieci). W porównaniu z ubiegłym rokiem zwiększyła się liczba sieci, gdzie wybierane były tematy spoza katalogu (wcześniej było 25% - obecnie 34%). Widać więc, że realizatorzy projektów mają większą pewność w doborze tematów sieci, tak aby odpowiadały one na specyficzne potrzeby nauczycieli.

Wykres 55 Zestawienie sieci z katalogu ORE versus sieci spoza katalogu ORE N=605

W projektach powiatowych 34% sieci dotyczyło tematów spoza katalogu ORE. Jeden temat spoza katalogu ORE wybrała ¼ powiatów uczestniczących w projekcie. 23% powiatów wybrało 2 tematy spoza katalogu. W 10 powiatach (8%) wybrano 3 takie tematy, a zdarzają się też projekty powiatowe (12), gdzie wszystkie tematy dotyczą zagadnień spoza katalogu ORE.

Wykres 56 Odsetek projektów, w których wybierano daną liczbę tematów sieci spoza katalogu ORE N=130

Tematy sieci spoza katalogu ORE również odnoszą się do 3 głównych typów (wymienionych powyżej). Najwięcej wybrano tematów, które wiążą się z metodyką konkretnych zajęć (42%), mniej – w porównaniu z katalogiem ORE – jest natomiast tematów dotyczących doskonalenia nauczycieli wszystkich specjalności (41%) i z zakresu zarządzania szkołą (17%).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Tematyka sieci, wybierana przez powiaty. N=204 sieci spoza katalogu

- Metodyka konkretnych zajęć edukacyjnych
- Tematyka, z jaką spotykają się nauczyciele wszystkich specjalności
- Problematyka zarządzania szkołą

Wykres 57 Tematyka sieci wybieranych przez powiaty spoza katalogu ORE w podziale na główne obszary tematyczne N 204

Można przypuszczać, że katalog tematów sieci opracowanych przez ORE nie był wystarczający w sytuacjach, gdy diagnozowano specyficzne potrzeby uczestników sieci. Zaproponowane tematy nie zawsze mogły na nie w pełni odpowiedzieć i wówczas w projekcie była możliwość wyboru innego tematu. W niektórych sieciach łączono 2 tematy z katalogu, np.: „Jak rozwijać twórcze myślenie, w tym uczniów zdolnych”. Były też sieci, gdzie temat z katalogu ORE został uszczegółowiony, dopasowany do grupy uczestników, np. „Rozwijanie twórczego myślenia jako element koncepcji pracy szkoły”. Zdarzały się też sieci, w których rozwijano, poszerzano temat w stosunku do tematu zaproponowanego w katalogu ORE, np. „Edukacja filmowa i artystyczna na lekcjach i zajęciach”.

Wiele sieci, których tematyka obejmowała kwestie spoza katalogu ORE, powstało w odpowiedzi na potrzeby nauczycieli różnych przedmiotów, np. matematyki, przyrody, przedmiotów humanistycznych, a także przedmiotów zawodowych. Powstały też sieci nauczycieli, którzy uczą w takich samych szkołach, np. podstawowych czy gimnazjach, wychowawców klas oraz pedagogów i psychologów. Widać zatem, że sieci stają się forum wymiany doświadczeń, odpowiadają na specyficzne potrzeby poszczególnych grup nauczycieli.

Metodyka konkretnych zajęć edukacyjnych		
Lp.	Tytuł sieci	Częstość występowania
1.	Sieć nauczycieli przedmiotowych	20
2.	Sieć nauczycieli z placówek jednego typu / uczących na tym samym etapie kształcenia	9
3.	Sieć wychowawców klas	8
4.	Pomoc psychologiczno-pedagogiczna/logopedyczna w szkole i przedszkolu – sieć psychologów i pedagogów	7
5.	Sieć nauczycieli przedmiotów zawodowych	5
6.	Praca z nowoczesnymi technologiami	3
7.	Edukacja filmowa i artystyczna na lekcjach i zajęciach	2
8.	Jak wspierać dziecko w uczeniu się matematyki - 2014/2015	2
9.	Doradcy zawodowi, doradztwo zawodowe	2
10.	Praca z dzieckiem - problemy w pracy w edukacji wczesnoszkolnej	2
11.	Rozwijanie inteligencji emocjonalnej u dzieci przedszkolnych	2
12.	Wspieranie pracy nauczycieli języków obcych w edukacji wczesnoszkolnej	2

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

13.	Dydaktyka matematyki szkolnej wobec wyzwań współczesnej edukacji w kontekście rozwijania twórczego myślenia matematycznego uczniów na wszystkich poziomach edukacji	1
14.	Edukacja teatralna w pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym	1
15.	Efektywna komunikacja w języku obcym	1
16.	Interdyscyplinarność w nauczaniu przedmiotów matematyczno-przyrodniczych	1
17.	Jak poprawić efektywność nauczania przedmiotów ścisłych i przyrodniczych	1
18.	Jak tworzyć i wykorzystywać gry edukacyjne w szkole	1
19.	Jak wspierać dziecko w uczeniu się matematyki ? Analiza wyników egzaminów zewnętrznych	1
20.	Jak wspierać ucznia w uczeniu się przedmiotów politechnicznych i przyrodniczych?	1
21.	Jak wspomagać dziecko w rozwoju umiejętności humanistycznych?	1
22.	Kompetencje emocjonalne nauczyciela (sieć psychologów i pedagogów szkolnych)	1
23.	Lektury szkolne wobec innych tekstów kultury – w stronę dydaktyki języka polskiego na wszystkich etapach edukacyjnych.	1
24.	Metody projektów badawczych w pracy z dziećmi	1
25.	Pedagogika zabawy	1
26.	Prawidłowa komunikacja w pracy zespołowej jako skuteczny sposób zachęcania uczniów do czytania	1
27.	Przygotowanie do egzaminów zewnętrznych z języka angielskiego.	1
28.	Sieć humanistyczna - Jak pomóc uczniom w uzyskaniu lepszych wyników w nauce?	1
29.	Sieć współpracy i samokształcenia w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych z wykorzystaniem nauk przyrodniczych	1
30.	Skuteczne sposoby zachęcania uczniów do czytania - 2014/2015	1
31.	Skuteczne sposoby zachęcania uczniów do nauki	1
32.	Tworzenie i wykorzystywanie animacji do zajęć szkolnych	1
33.	Uczeń świadomym odbiorcą kultury	1
34.	Wymiana informacji pedagogicznej	1
W sumie		86

Tabela 53 Zestawienie tematów sieci spoza katalogu ORE z zakresu metodyki konkretnych zajęć edukacyjnych N=86

Wśród uniwersalnych tematów sieci spoza katalogu ORE najbardziej popularne były te dotyczące pracy z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych oraz radzenia sobie z trudnymi zachowaniami, agresją w szkole i różnymi problemami pedagogicznymi. Jednocześnie pojawia się tu tematyka pracy zespołowej i współpracy szkoły z rodzicami. Inna część sieci obejmuje tematy związane ze wspieraniem ucznia w procesie kształcenia: rozwijaniem twórczego myślenia, kształtowaniem postawy proaktywnej itp. Wybrano też tematy dotyczące samorozwoju nauczycieli: budowania wizerunku, automotywacji, kreatywności, czy planowania ścieżki rozwoju itp.

Poniżej podano tematy uniwersalne, które grupy sformułowały samodzielnie. W tematach tych widać odniesienie, inspirację tematami opracowanymi przez ORE. W niektórych sieciach widać uszczegółowienie tematu z katalogu ORE – prawdopodobnie nauczyciele chcieli skoncentrować się na wybranym aspekcie.

Inne tematy sieci stanowią kompilację kilku tematów z katalogu ORE.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Tematyka skupiająca nauczycieli wszystkich specjalności		
Lp.	Tytuł sieci	Częstość występowania
1.	Praca z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	14
2.	Trudne dziecięce zachowania	11
3.	Nowoczesne technologie TIK (w tym tablica multimedialna, WebQuest, e-learning)	3
4.	Problemy wychowawcze - jak wspierać dziecko z problemami wychowawczymi	5
5.	Budowanie autorytetu, wizerunku nauczyciela	2
6.	Praca z uczniem zdolnym	2
7.	Jak rozwijać twórcze myślenie uczniów	2
8.	Kreatywność na zajęciach lekcyjnych i godzinach wychowawczych	3
9.	Zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży	1
10.	Automotywacja nauczyciela	1
11.	Budowanie właściwych relacji w szkole/przedszkolu.	1
12.	Formy wspomagania dziecka z trudnościami w zakresie uczenia się i zachowania	1
13.	Jak budować własny program nauczania	1
14.	Jak kształtować postawy uczniowskie (przeciwdziałać agresji w szkole, radzić sobie ze szkolną absencją, pracować z uczniem z nadpobudliwością psychoruchową i sprawiającym trudności wychowawcze). Bezpieczeństwo w szkole	1
15.	Jak pomóc uczniowi osiągnąć sukces edukacyjny	1
16.	Jak radzić sobie z biernością uczniów	1
17.	Jak przeciwdziałać agresji	1
18.	Jak uczyć w klasach łączonych	1
19.	Kompetencje coachingowe nauczycieli rozwijające potencjał ucznia	1
20.	Kształtowanie postawy proaktywnej	1
21.	Nauczyciel na ścieżce rozwoju osobistego i zawodowego	1
22.	Nauczyciele pracują zespołowo - bezpieczeństwo w szkole	1
23.	Od wiedzy teoretycznej do umiejętności nauczyciela i ucznia	1
24.	Postawy uczniowskie jak je kształtować	1
25.	Praca z dzieckiem i uczniem trudnym wychowawczo i jego otoczeniem	1
26.	Praca z rodzicami i uczniami	1
27.	Praca z uczniem młodszym w przedszkolu i szkole w kontekście rozpoznawania ryzyka dysleksji rozwojowej	1
28.	Praca z uczniem sprawiającym trudności w nauczaniu i wychowaniu.	1
29.	Praca z uczniem trudnym. Zachowania agresywne w szkole	1
30.	Praca z uczniem z dysleksją	1
31.	Praca z uczniem z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego w szkole i przedszkolu ogólnodostępnym.	1
32.	Przedszkolak uczniem – od przedszkolaka do żaka	1

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

33.	Rodzice aktywnie uczestniczą w procesie edukacyjnym i wychowawczym swoich dzieci - dobre praktyki	1
34.	Rodzice partnerami szkoły	1
35.	Sieć pomocy psychologiczno-pedagogicznej "Rozpoznanie potrzeb i indywidualizacja pracy z uczniem kluczem do jego sukcesu"	1
36.	Sieć współpracy i samokształcenia w zakresie twórczego myślenia uczniów w tym uczniów zdolnych	1
37.	Profilaktyka agresji i przemocy w szkole/przedszkolu	1
38.	Sposoby pomocy dzieciom i młodzieży z grup ryzyka	1
39.	Sposoby radzenia sobie w sytuacjach trudnych i konfliktowych.	1
40.	Szkoła dla wszystkich - edukacja włączająca uczniów niepełnosprawnych	1
41.	Techniki uczenia się i metody motywujące do nauki	1
42.	Uczeń autystyczny i/lub z zespołem Aspergera w szkole ogólnodostępnej	1
43.	Wspieranie kariery ucznia	1
44.	Wspieranie przywarsztatowe pedagogów i wychowawców zespołu klasowego w rozwiązywaniu problemów pedagogicznych	1
45.	Współdziałanie zespołowe nauczycieli i podnoszenie efektywności procesu edukacyjnego w szkole	1
46.	Współpraca z rodziną dysfunkcyjną ucznia	1
47.	Wychowanie fizyczne jako element edukacji zdrowotnej	1
48.	Wychowanie i kształcenie we współczesnej szkole	1
49.	Wykorzystanie nowoczesnych technologii i komunikacji w Internecie	1
50.	Zdolni w szkole – zagrożenia i możliwości rozwoju uczniów zdolnych	1
W sumie		84

Tabela 54 Zestawienie tematów sieci spoza katalogu ORE skupiających nauczycieli wszystkich specjalności N=84

Ostatnią, najmniej liczną grupę sieci spoza katalogu ORE stanowią tematy z zakresu zarządzania szkołą. Zwykle są to sieci, w których biorą udział dyrektorzy placówek. 3 sieci nie mają określonego tematu, mają więc prawdopodobnie służyć wymianie doświadczeń i omawianiu bieżących problemów, na jakie napotykają dyrektorzy w swojej pracy. Ponadto są tematy, które koncentrują się na różnych rolach, zadaniach dyrektora w zarządzaniu szkołą, np. promocja placówki, integrowanie zespołu, ewaluacja wewnętrzna, budowanie strategii rozwoju placówki czy organizowanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej albo zapewnianie bezpieczeństwa w szkole.

Problematyka zarządzania szkołą		
Lp.	Tytuł sieci	Częstość występowania
1.	Sieć dyrektorów	3
2.	Pozapedagogiczne obowiązki dyrektora szkoły - sieć dyrektorów	2
3.	Rola dyrektora w promocji i budowaniu wizerunku szkoły - 2013/2014	2
4.	Zadania dyrektora w zakresie organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole - dla dyrektorów/dyrektorek	2
5.	Budowa spójności edukacyjnej (poziom powiatu) dla dyrektorów	2

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

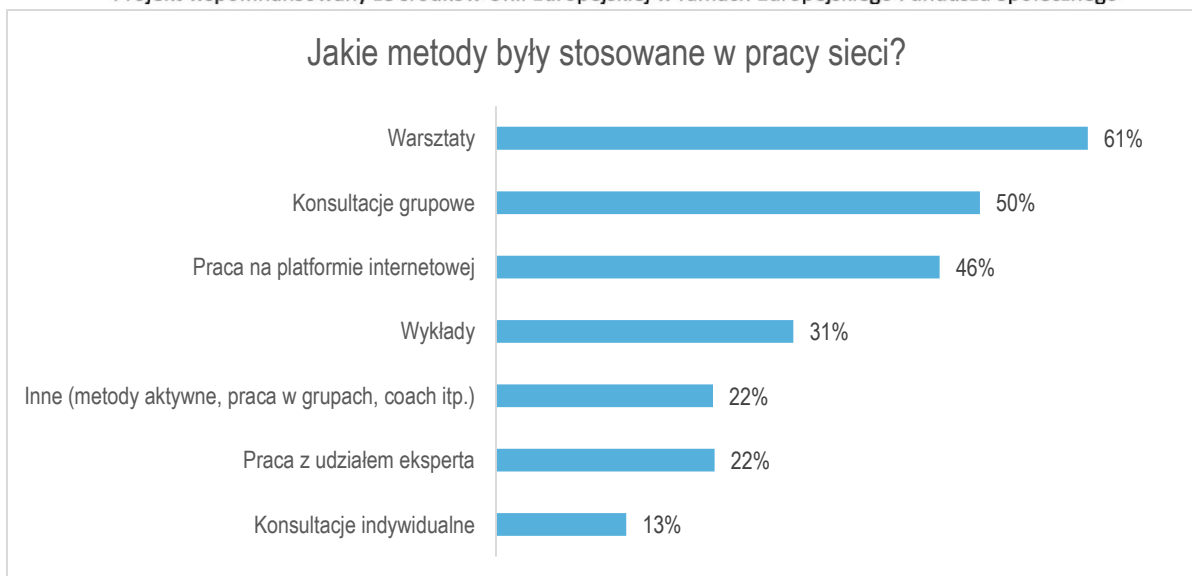
6.	Analiza wyników sprawdzianów i egzaminów zewnętrznych w celu podnoszenia efektów kształcenia	1
7.	Bezpieczeństwo w szkole	1
8.	Budowanie programu wychowawczego szkoły	1
9.	Dyrektor jako koordynator budowania prestiżu placówki oświatowej wśród rodziców, uczniów i w szeroko pojętym środowisku lokalnym.	1
10.	Dyrektor jako pracodawca	1
11.	Dyrektor placówki oświatowej w kontaktach międzyludzkich	1
12.	Dyrektor szkoły jako menadżer	1
13.	Dyrektor szkoły kształcącej w zawodzie wobec nowych wyzwań edukacyjnych (dla dyrektorów techników i szkół zasadniczych) (VII - dla dyrektorów/dyrektorek)	1
14.	Dyrektorzy szkół i przedszkoli	1
15.	Ewaluacja pracy szkoły -praca zespołowa nauczycieli	1
16.	Jak budować i doskonalić strategię rozwoju szkoły	1
17.	Jak i po co prowadzić ewaluację wewnętrzną?	1
18.	Jak wykorzystać wyniki sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego i maturalnego z matematyki do rozwoju pracy własnej i szkoły?	1
19.	Jak wykorzystać wyniki sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego i maturalnego z przedmiotów humanistycznych do rozwoju pracy własnej i szkoły?	1
20.	Kształtowanie kompetencji menadżerskich dyrektora	1
21.	Nauczyciele pracują zespołowo - rola dyrektora w organizowaniu pracy rady pedagogicznej (V - dla dyrektorów/dyrektorek)	1
22.	Obowiązki dyrektora	1
23.	Oferta edukacyjna w procesie budowania jakości pracy placówki	1
24.	Prawo oświatowe i nadzór pedagogiczny w praktyce.	1
25.	Profilaktyka agresji i przemocy w szkole/przedszkolu	1
26.	Przedszkole równych szans jako koncepcja pracy placówki (dla dyrektorów przedszkoli) (VIII - dla dyrektorów/dyrektorek)	1
27.	Rozwijanie twórczego myślenia uczniów, jako element koncepcji pracy szkoły (dla dyrektorów/dyrektorek)	1
28.	Zarządzanie placówką oświatową	1
W sumie		34

Tabela 55 Zestawienie tematów sieci spoza katalogu ORE z zakresu problematyki zarządzania szkołą N=34

Realizowane formy pracy sieci, ze szczególnym uwzględnieniem udziału form opartych na współpracy i współdziałaniu

Formy pracy podczas spotkań sieci współpracy i samokształcenia są różne.

Najbardziej powszechne metody pracy to warsztaty (61% sieci stosowało tę metodę) oraz konsultacje grupowe (50%) i praca on-line na platformie internetowej (46%).

Wykres 58 Zestawienie częstości form pracy stosowanych w sieciach N=605

Poniżej przytoczono fragmenty z wybranych sprawozdań, gdzie wymieniano aktywne formy pracy, jakie były stosowane w sieciach:

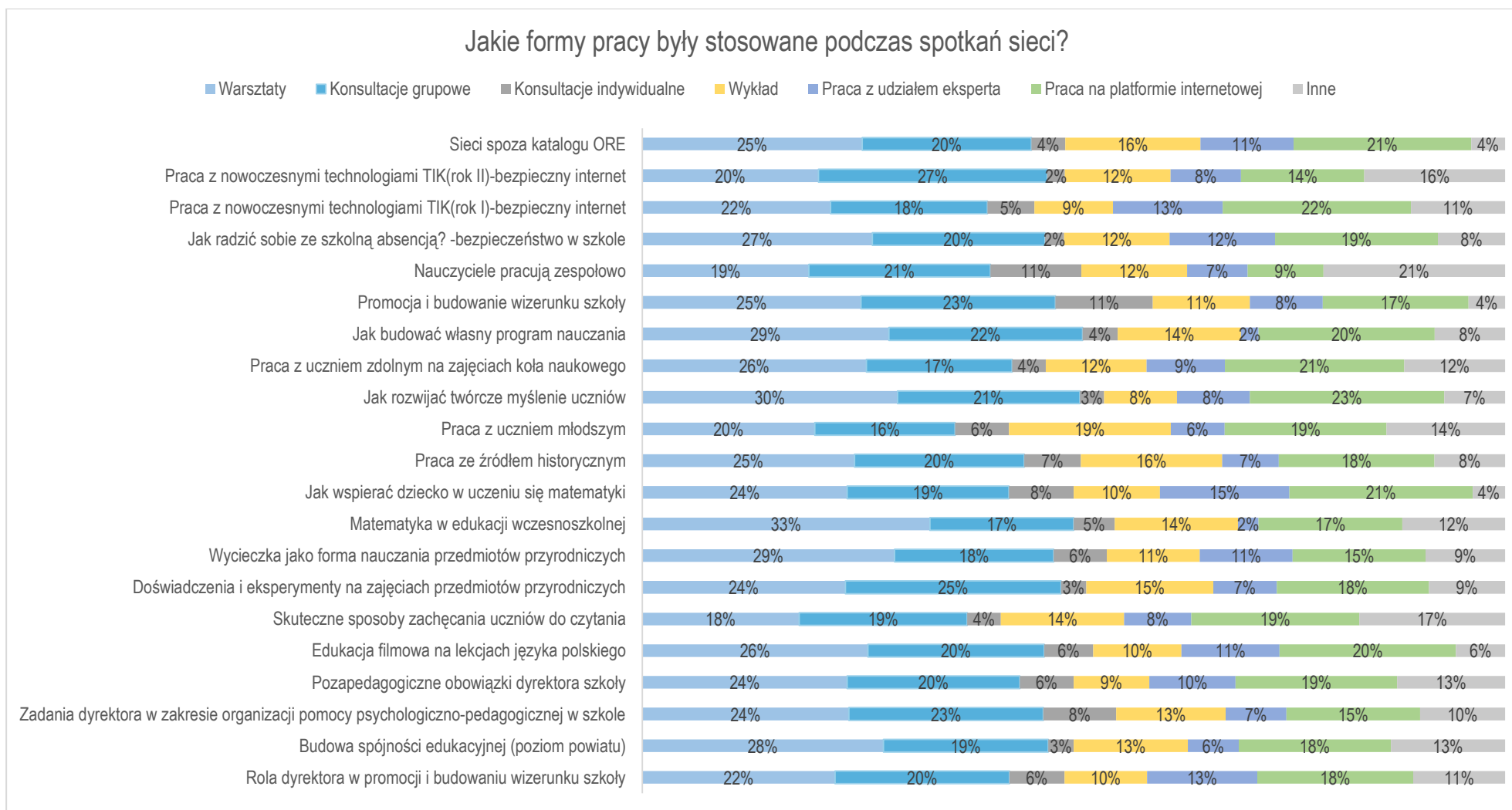
- * *praca w grupach oraz indywidualna, burza mózgów; dyskusja na temat spotkania z zaproszonym ekspertem, studia przypadków; ćwiczenia; dyskusja.*
- * *metody aktywne, warsztaty z zastosowaniem metod dramy (m.in. karty DIXIT, totem zainteresowań, praca w grupach, kalambury, burza mózgów, wizyty studyjne w szkołach, wypracowywanie wspólnych rozwiązań w grupach, obserwacja zajęć prowadzonych z uczniami, analiza dokumentów i scenariuszy zajęć, samokształcenie i wymiana doświadczeń na platformie ORE, wspólnie tworzona bibliografia i netografia w zakresie tematu pracy sieci*
- * *praca warsztatowa w grupach, studium przypadku, action learning, doradztwo grupowe, dyskusja grupowa, wymiana doświadczeń, dobrych praktyk, burza mózgów.*

Wiele z tych form pracy sieci wymaga współpracy uczestników i ich osobistego zaangażowania, bazują one na uczeniu się przez doświadczenie.

We wszystkich sieciach – zarówno tych, które pracowały nad tematem z katalogu ORE, jak i tych, które wybrały inny temat, zadbano o różnorodność metod pracy. Porównując kolejne tematy sieci można też zauważyć, że zakres wykorzystania konkretnych metod pracy w sieciach o różnych tematach jest podobny: we wszystkich sieciach dominują warsztaty, czyli praktyczne formy zajęć, często stosowane są też konsultacje grupowe. Najmniej jest konsultacji indywidualnych, co jednak jest zrozumiałe – w sieciach z definicji jest mniej takich możliwości.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Na poniższym wykresie szczegółowo przedstawiamy metody pracy stosowane podczas spotkań w sieciach:

Wykres 59 Zestawienie częstotliwości form pracy w sieciach N=605

Efekty pracy sieci na 4 poziomach wdrażania projektów

Działanie sieci współpracy i samokształcenia przyczyniło się do osiągnięcia licznych i zróżnicowanych efektów, które można przyporządkować do poszczególnych poziomów, ale z zastrzeżeniem, że niektóre efekty są widoczne na różnych poziomach:

poziom jednostkowy

Najczęściej wskazywanym efektem pracy sieci jest rozwój wiedzy uczestników w zakresie omawianej tematyki. Często towarzyszy temu też rozwój umiejętności. Do efektów zaliczano też udział nauczycieli w prezentacjach, wykładach, szkoleniach ekspertów (to również było wymieniane jako efekt w przypadku 6% sieci).

poziom szkoły

Do najważniejszych, ale stosunkowo nielicznych efektów działania sieci, które można odnieść bezpośrednio do poziomu szkoły zalicza się wdrażanie wypracowanych rozwiązań w szkołach (5%). Tu jednak jest też wiele efektów pośrednich, które osiągnęli pojedynczy nauczyciele lub takich, które są widoczne na poziomie powiatu. Jest duże prawdopodobieństwo, że będą one miały wpływ na funkcjonowanie placówek. Można tu wskazać na przykład: opracowanie netografii i bibliografii oraz opracowanie materiałów, czy stworzenie bazy dobrych praktyk.

poziom powiatu

Do efektów działania sieci, które występują na poziomie powiatu należy zaliczyć wymianę doświadczeń i dobrych praktyk wśród nauczycieli. Ponadto w wielu sieciach nastąpiła integracja grupy, ważna była też wymiana informacji, materiałów, dyskusje w sieci.

Uczestnicy sieci pochodzą z różnych placówek, gmin w powiecie realizującym projekt, więc jest prawdopodobne, że uzyskane efekty mają zasięg ogólnopowiatowy.

poziom instytucji wspomagania

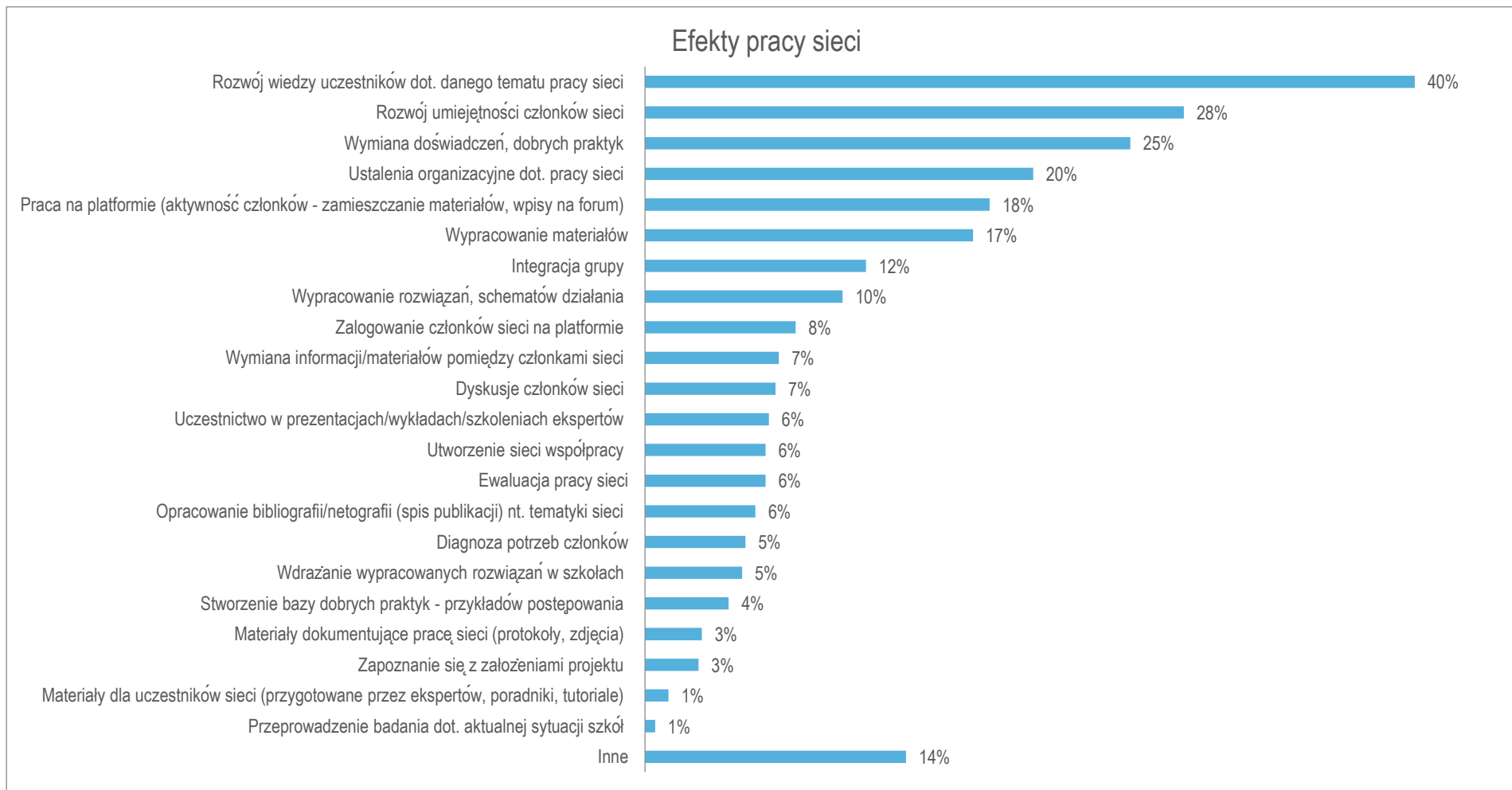
Również na poziomie instytucji wspomagania można dostrzec różnego rodzaju efekty. Jest to na przykład wypracowanie rozwiązań, schematów działania albo wypracowanie materiałów i ustalenia organizacyjne dotyczące pracy sieci. Będą z tego mogły korzystać kolejne sieci, jeśli instytucje wspomagania będą je w przyszłości prowadzić. Ale też warto zauważyć, że jest szansa na wykorzystanie tych efektów przez pojedynczych nauczycieli albo szkoły/placówki.

Jednym z wymienianych efektów jest też praca na platformie i zalogowanie członków sieci na platformie. Skoro fakt, że udało się zachęcić do pracy uczestników, jest wymieniony jako efekt, być może to oznacza, że trudno jest pokonać opór i niechęć nauczycieli wobec nowej formy wspomagania.

Zastanawiające jest również, że do efektów pracy sieci zaliczono zapoznanie się z założeniami projektu, samo powstanie sieci, diagnozę potrzeb, ewaluację, a nawet materiały dokumentujące pracę sieci (protokoły, fotografie). Może to również świadczyć o tym, że realizacja projektu ORE była dla instytucji nowym doświadczeniem i samo poradzenie sobie z jego wymogami jest postrzegane jako efekt. Najczęściej jako efekt wskazywane były po prostu wykonane działania a nie to co te działania przyniosły.

Ponadto instytucje odpowiedzialne za projekt koncentrują się na tzw. efektach twardych, stosunkowo łatwych do monitorowania. To te efekty są częściej podawane w sprawozdaniach. Być może brakuje im wiedzy o tzw. efektach miękkich, a przez to obraz, jaki jest wpływ projektu ORE, jest niepełny.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres 60 Zestawienie częstości występowania efektów pracy sieci (dotyczy tych sieci, gdzie zostały wymienione efekty) N=570

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

5. Zaangażowanie szkolnych organizatorów rozwoju edukacji (SORE) w projektach

Relacja między formą i wymiarem zaangażowania SORE w projektach a liczbą szkół, w których organizują wspomaganie

W 130 projektach, zatrudnionych było 737 SORE (we wcześniej analizowanym okresie było ich 727 w 136 projektach). W tym roku 1 powiat (Ruda Śląska) nie podał liczby zatrudnionych SORE. Średnia liczba SORE w powiecie wynosi 5,72. Najczęściej w powiatach zatrudnionych jest 6 SORE (dominanta).

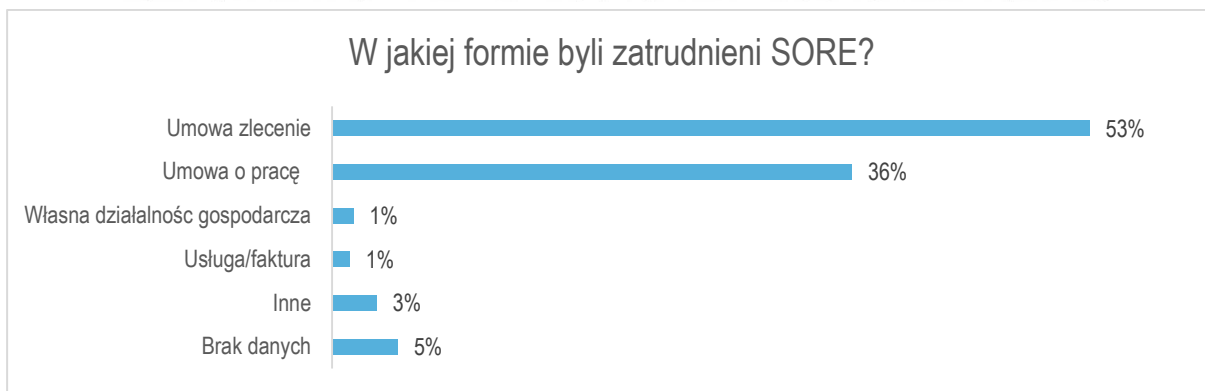
Najmniej zatrudnionych SORE (po 2 osoby) było w 9 powiatach (7% wszystkich powiatów). Najwięcej SORE (21 osób) zatrudnionych było w powiecie tarnowskim (jest to wyjątkowa sytuacja, gdyż w kolejnym powiecie pod względem liczby zatrudnionych SORE - Warszawie - pracowało ich 15).

Szczegółowe zestawienie liczby zatrudnionych SORE w poszczególnych powiatach zamieszczono w aneksie.

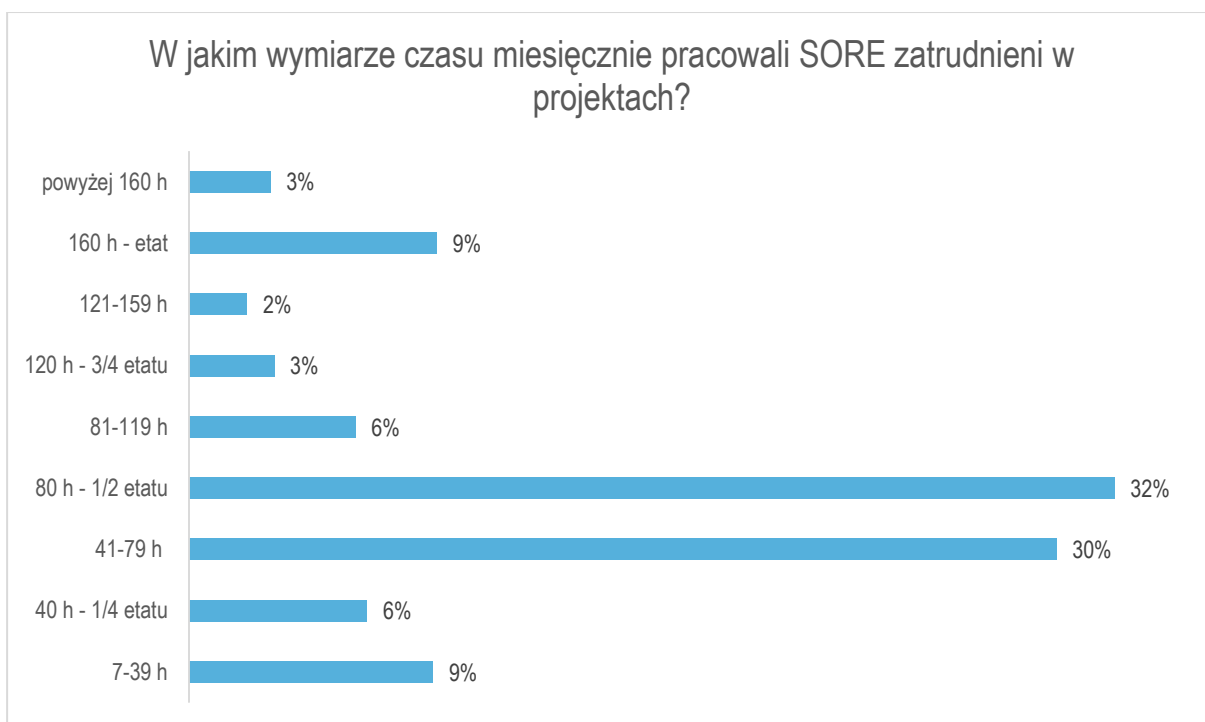
Wykres 61 Odsetek projektów, w których zatrudniona była dana liczba SORE N=130.

Ponad połowa SORE pracuje na podstawie umowy – zlecenia (53%), natomiast 36% osób na podstawie umowy o pracę. Pośród innych form zatrudnienia pojawiły się również własna działalność gospodarcza (1%) oraz usługa/faktura (1%). W 3% przypadków były to inne formy zatrudnienia, takie jak: oddelegowanie bądź uzupełnienie wynagrodzenia. W 5% przypadków powiatów nie podano podstawy zatrudnienia SORE.

Wykres 62 Forma zatrudnienia SORE N=737.

Najczęściej (w 32 % przypadków) eksperci SORE pracują w wymiarze 80 godzin miesięcznie, czyli „pół etatu”. Następnie 30% zatrudnionych jest w wymiarze między 41 a 79 godzin. Od 81 do 160 godzin pracuje 11% SORE. W pełnym wymiarze (160 h) zatrudnionych jest 9% osób, natomiast powyżej 160 godzin pracuje 3% wszystkich SORE. W przypadku jednej osoby nie podano wymiaru czasu pracy. Średnio SORE zatrudnieni byli w wymiarze 80 godzin miesięcznie.

Wykres 63 Czas pracy SORE N=737.

Najwyższy średni wymiar czasu pracy przypada na SORE w powiecie mińskim (240 godzin). Osoby zatrudnione na tym stanowisku średnio na jedną szkołę/przedszkole poświęcają w tym **powiecie 80 godzin miesięcznie**.

Z kolei najniższy średni wymiar czasu pracy w miesiącu mają SORE z powiatu mileckiego: 20 godzin w miesiącu. **Średni miesięczny czas pracy z jedną placówką wynosi tam 4 godziny**. Kolejnym powiatem z najniższym wymiarem pracy SORE jest Częstochowa: 26 godzin miesięcznie. SORE na współpracę z jedną placówką przeznaczają tam średnio 3,71 godziny.

W powiecie średzkim jeden z SORE zatrudniony był w wymiarze 7 godzin miesięcznie i współpracował tylko z jedną placówką. Jest to najniższy wymiar czasu pracy, jaki pojawił się w sprawozdaniach projektowych.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Najczęściej (22%) ekspertów SORE współpracowało z 5 placówkami. Średnio na jednego SORE przypadało 6,7 placówek.

Największa liczba placówek, z którym współpracował jeden z SORE pojawiła się w powiecie siedleckim – 21 placówek. Natomiast siedmiu SORE (w powiatach: średzkim, przeworskim oraz jarosławskim) pomagało wyłącznie jednej szkole/przedszkolu.

W przypadku trzech SORE nie mamy informacji dotyczących liczby placówek, z którymi współpracowali.

Wykres 64 Liczba placówek prowadzonych przez SORE N=737.

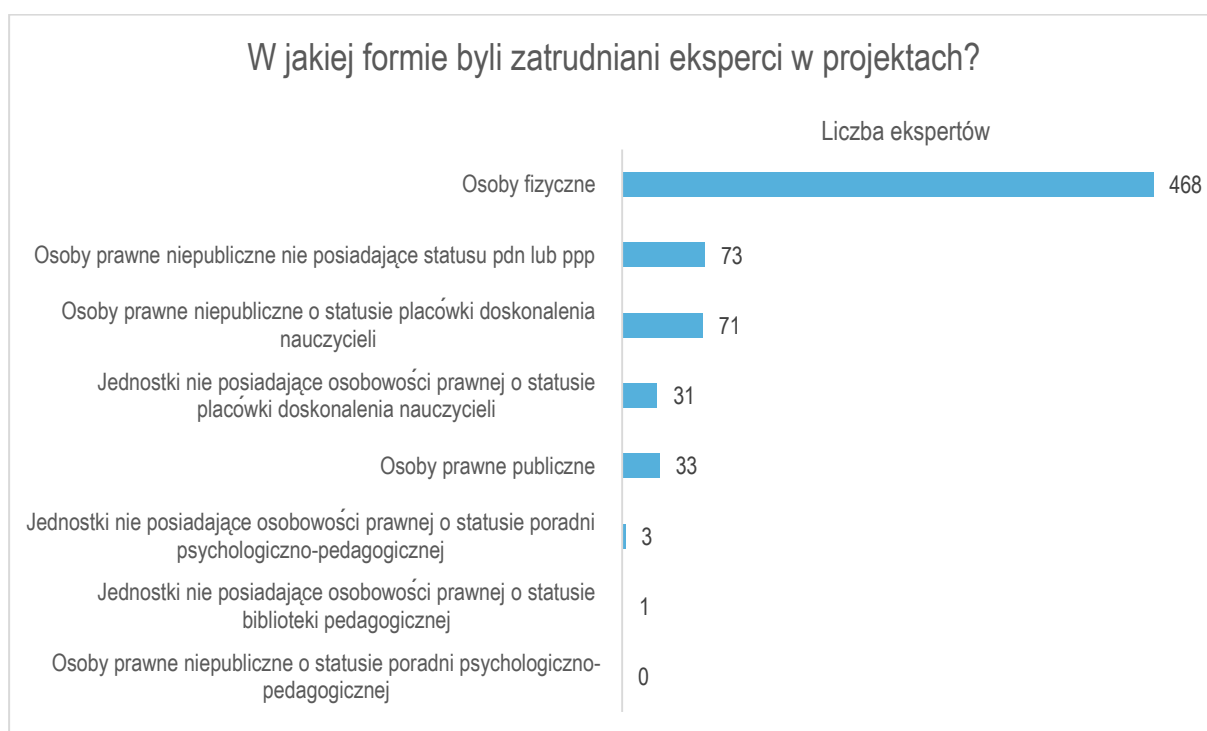
Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

6. Zaangażowanie ekspertów w projektach do realizacji Rocznych Planów Wspomagania w szkołach

Informacji na temat ekspertów nie przysłały powiaty: białobrzegi, nidzicki i kłodzki, te przypadki są oznaczone jako „braki danych” na wykresach.

Projekty realizowane były przy wsparciu ekspertów, we wszystkich powiatach zatrudniono łącznie 644 osoby. Zdecydowana większość zatrudniona była jako „osoba fizyczna” – aż 468 (68%). Kolejne formy zatrudnienia to: osoby prawne niepubliczne nieposiadające statusu placówki doskonalenia nauczycieli lub poradni psychologiczno-pedagogicznej (73 osoby) oraz osoby prawne niepubliczne o statusie PDN (71 osób). Stosunkowo rzadko angażowano przedstawicieli jednostek bez osobowości prawnej o statusie placówek doskonalenia nauczycieli (31 wskazania), bądź osoby prawne publiczne (33 sytuacje).

W pojedynczych projektach eksperci na co dzień zatrudnieni byli w poradniach psychologiczno-pedagogicznych lub bibliotekach publicznych.

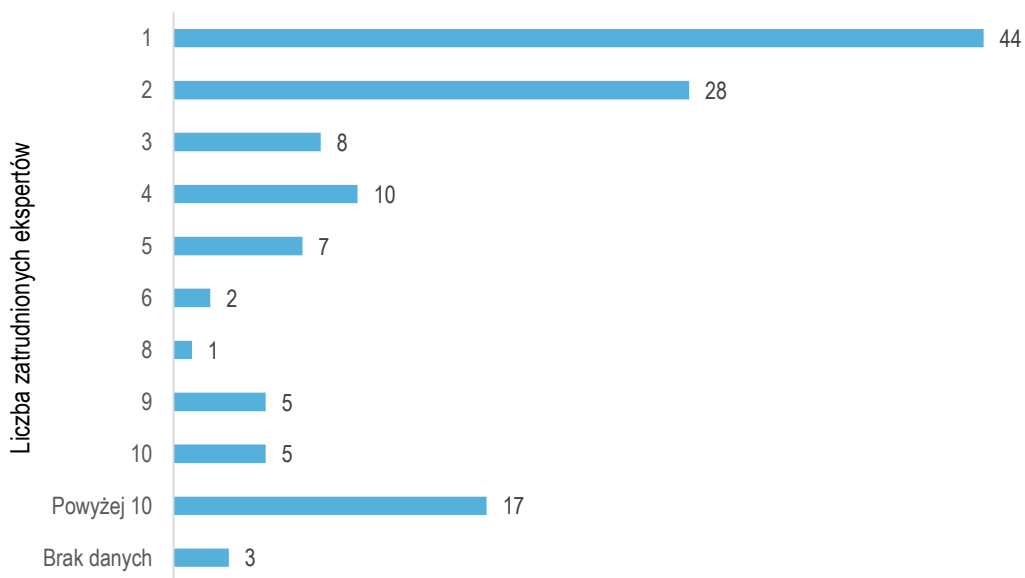
Wykres 65 zestawienie instytucji, z jakich angażowano ekspertów oraz forma ich zatrudnienia N=130.

Dużą rozpiętość zauważyć można w liczbie ekspertów zatrudnianych w poszczególnych projektach. Najczęściej w jednym projekcie brała udział jedna lub dwie osoby. Były jednak i takie, w których pracowało nawet ponad 30 ekspertów. Przykładem jest miasto Szczecin, gdzie korzystano ze wsparcia 38 ekspertów.

Średnio przy jednym projekcie zatrudnionych było 5 ekspertów.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

W ilu projektach była zatrudniona dana liczba ekspertów?

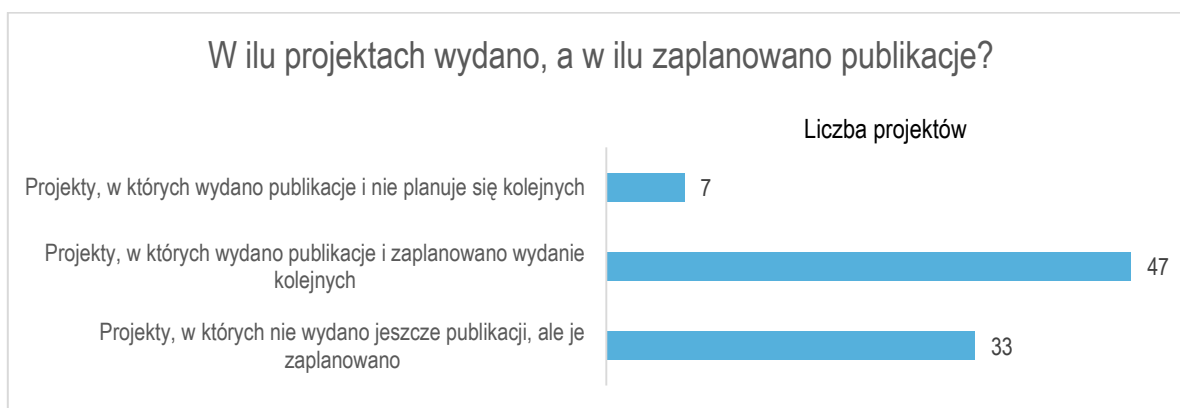
Wykres 66 Liczba projektów, w jakich była zatrudniona dana liczba ekspertów N=130.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

7. Publikacje opracowane w ramach projektu - podsumowujące działania w projekcie lub dotyczące wybranych zadań realizowanych w projekcie

W ramach projektu ORE jednym z produktów są publikacje, które opracowano w poszczególnych projektach powiatowych.

Na wydanie publikacji w ramach projektu zdecydowało się 87 powiatów spośród 130 jednostek, które nadesłały dane. Z tego 7 powiatów deklaruje, że już wydano wszystkie planowane publikacje. Najliczniejszą grupę (47) stanowią powiaty, gdzie już wydano część publikacji, ale też są zaplanowane kolejne. Ostatnia grupa powiatów (33) jeszcze nie wydała żadnych publikacji, chociaż są one planowane w projektach.

Wykres 67 Liczba projektów, w których wydano lub zaplanowano wydanie publikacji N=87

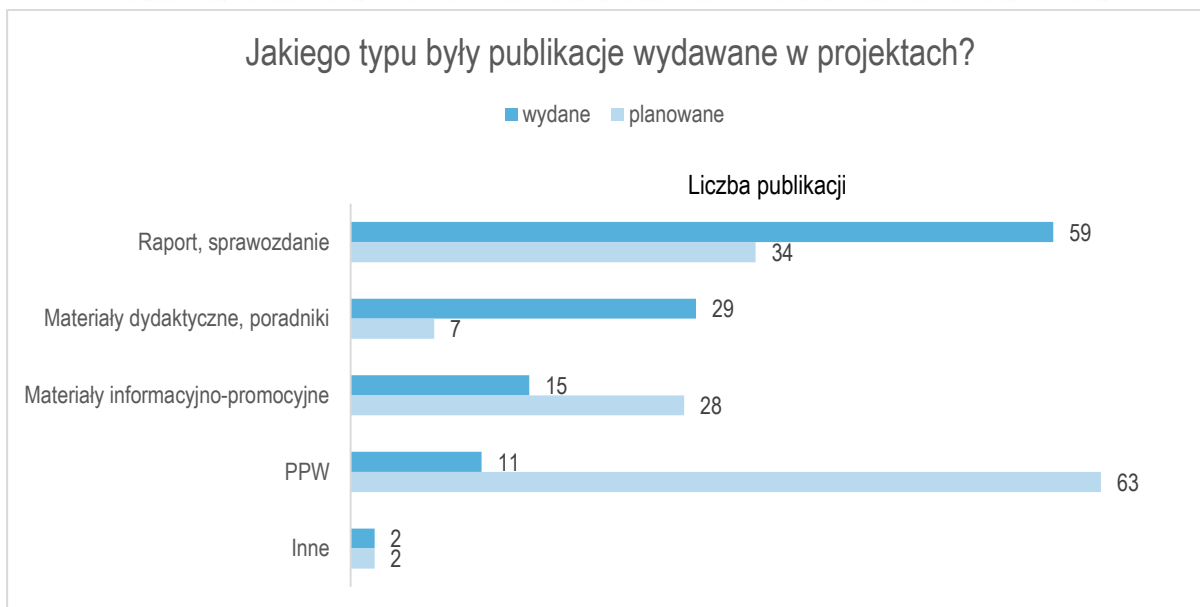
We wszystkich projektach powiatowych, objętych analizą, łącznie wydano lub planuje się wydanie 250 różnych publikacji.

Wśród publikacji dotychczas wydanych najwięcej jest **powiatowych planów wspomagania** - PPW (63). Tego typu dokumentów, które jeszcze nie zostały wydane jest już niewiele (11 projektów). Proporcja wydanych do jeszcze niewydanych planów wiąże się z dynamiką projektów, bo plany powstawały na początku cyklu wspomagania.

Następną grupę wydanych publikacji stanowią **raporty podsumowujące i/lub sprawozdania** (34 przypadki) z realizacją projektów w powiatach. Do tego typu publikacji zaliczono m.in. raporty z realizacji rocznego PPW w danym powiecie, raporty końcowe i podsumowania projektów, W tym przypadku większość raportów jeszcze nie została wydana. To jest zrozumiałe, gdyż na etapie zbierania danych monitoringowych było jeszcze za wcześnie na podsumowania, działania projektowe trwały i nie można było opublikować tego typu dokumentów.

Kolejną pod względem liczebności grupę publikacji stanowią **materiały informacyjno-promocyjne**, do których zaliczają się broszury, plakaty, a także artykuły prasowe, prezentacje, a nawet filmy. 28 materiałów tego typu zostało już wydanych, a planowana jest jeszcze publikacja 15 tego typu dokumentów.

Do puli publikacji zaliczają się też **materiały dydaktyczne i/lub poradniki dla nauczycieli** związane z ich pracą w szkole. Stanowią one najmniej liczną grupę publikacji. Dotychczas materiałów tego typu wydano zaledwie 7 sztuk, planowane jest jeszcze 29 opracowań, z czego aż 11 zaplanowano w powiecie jarosławskim.

Wykres 68 Liczba wydanych lub planowanych do wydania publikacji wg. typów N=250

Przeciętnie w ramach projektu powiatowego powstają 3 publikacje, ale najczęściej jest projektów, gdzie zostanie wydana 1 publikacja. Najwięcej publikacji zostanie wydanych w powiecie jarosławskim (zaplanowano 12, ale jeszcze nie zostały wydane) i milickim (wydano już 8, a zaplanowano wydanie jeszcze 3). Widać zatem duże zróżnicowanie projektów powiatowych pod względem liczby publikowanych materiałów.

Większość publikacji jest opracowana w formie elektronicznej (60%), pozostałe – w wersji papierowej lub innej (prawdopodobnie na planszy itp.)

Wykres 69 Liczba projektów, w których wydano daną liczbę publikacji N=87.

PODSUMOWANIE

- * Dane zawarte w raporcie pochodzą ze 130 sprawozdań z projektów powiatowych realizowanych w ramach Działania 3.5 PO KL *Kompleksowe wspomaganie rozwoju szkół*.
- * Najwięcej projektów było zrealizowano w województwie dolnośląskim – 20, najmniej zaś – po 2 projekty – w województwach łódzkim, opolskim i świętokrzyskim.
- * Dostępne oferty doskonalenia wybrano w sumie w 5280 placówkach uczestniczących w projektach powiatowych.
- * Patrząc na wybór ofert doskonalenia w poszczególnych województwach w porównaniu do danych z wcześniej przeprowadzonej analizy (2014), sytuacja w niewielkim stopniu uległa zmianie.
- * Na pierwszym miejscu pod względem łącznej liczby ofert doskonalenia jest województwo małopolskie, na drugim miejscu znalazło się województwo dolnośląskie, a na trzecim województwo mazowieckie.
- * W analizowanym okresie najmniej aktywne było natomiast województwo opolskie – tu wybrano najmniej ofert doskonalenia.
- * Przeciętnie w powiatach realizowano 12 różnych ofert doskonalenia – taka sytuacja miała miejsce w 18 projektach. Największa różnorodność w doborze ofert była w Warszawie, do realizacji wybrano w sumie 23 spośród 24 ofert. Natomiast najmniej ofert do realizacji wybrano w powiecie międzyrzeczkiem (3 oferty) i konińskim (jedną ofertę).
- * Podobnie jak w poprzednim roku, najczęściej wybieraną ofertą były „Techniki uczenia się i metody motywujące do nauki”. Wybrano ją w 123 powiatach. Druga z kolei najczęściej wybierana oferta pt. „Jak pomóc uczniowi osiągnąć sukces edukacyjny” została wybrana przez 118 powiatów. Na trzecim miejscu znalazła się oferta „Praca z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi” wybrana przez 108 powiatów.
- * Najbardziej wybieraną ofertą pozostaje „Pierwszy/drugi rok pracy dyrektora szkoły” wybrana przez trzy placówki.
- * W 130 powiatach powstało 605 sieci współpracy i samokształcenia, było to średnio 4,65 sieci na projekt powiatowy. Tematy sieci były w większości wybierane z katalogu ORE (401 w stosunku 204 tematów spoza katalogu). Podobnie jak w roku 2014 najczęściej były wybierane następujące tematy: „Jak rozwijać twórcze myślenie”, „Pozapedagogiczne obowiązki dyrektora szkoły” i „Rola dyrektora w promocji i budowaniu wizerunku szkoły”
- * Najczęściej z katalogu ORE wybierano uniwersalne tematy sieci, skupiające nauczycieli wszystkich specjalności, natomiast w sieciach, gdzie nie skorzystano z katalogu ORE, najwięcej było tematów, które wiążą się z metodyką konkretnych zajęć.
- * Formy pracy podczas spotkań sieci współpracy i samokształcenia są różne. Najbardziej rozpowszechnione są warsztaty oraz konsultacje grupowe i praca on-line na platformie internetowej.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- * Działanie sieci współpracy i samokształcenia przyczyniło się do osiągnięcia licznych i zróżnicowanych efektów. Najczęściej wskazywanym efektem pracy sieci jest rozwój wiedzy uczestników w zakresie omawianej tematyki. Często towarzyszy temu też rozwój umiejętności. Najbardziej widoczne efekty dotyczą nauczycieli, którzy uczestniczyli w sieci, ale są też efekty występujące w placówkach (wypracowanych rozwiązań w szkołach), w skali powiatu (integracja uczestników, wymiana doświadczeń i materiałów) oraz w odniesieniu do instytucji wspomaganie (wypracowanie schematów działania sieci).
  - * W 130 projektach, zatrudnionych było 737 SORE (we wcześniej analizowanym okresie było ich 727 w 136 projektach). Średnia liczba SORE w powiecie wynosiła 5,72, ale najczęściej zatrudnionych było 6 SORE. Ponad połowa SORE pracowało na podstawie umowy – zlecenia (53%), natomiast 36% osób na podstawie umowy o pracę. Niemal 80% SORE pracowało do 80 godzin miesięcznie.
  - * Najczęściej (22%) SORE współpracowało z 5 placówkami. Średnio na jednego SORE przypadało 6,7 placówek.
  - * Projekty, a w nich realizacja rocznych planów wspomaganie w placówkach realizowane były przy wsparciu ekspertów. We wszystkich badanych powiatach zatrudniono łącznie 644 osoby. Średnio przy jednym projekcie zatrudnionych było 5 ekspertów, a najczęściej (w 33% projektów) zatrudniony był jeden ekspert. Większość ekspertów (68%) zatrudnionych było do zadań projektowych jako osoby fizyczne.
  - * W ramach projektu ORE jednym z produktów są publikacje, które opracowano w 87 projektach powiatowych spośród 130 jednostek objętych badaniem. We wszystkich projektach powiatowych, objętych analizą, łącznie wydano lub planuje się wydanie 250 różnych publikacji.
  - * Wśród publikacji dotychczas wydanych najwięcej jest powiatowych planów wspomaganie, następnie są raporty podsumowujące i/lub sprawozdania. Trzecią pod względem liczebności grupę publikacji stanowią materiały informacyjno-promocyjne, a najmniej liczne publikacje to materiały dydaktyczne i/lub poradniki dla nauczycieli.
-